

L A. Č Á R S K A

M A R U Ľ K A

Preložila

Dr. Mária Klimová

O. TRÁVNÍČEK A SPOL. ŽILINA

Maruška a jej mama.

Ťuk-ťuk-ťuk-ťuk... — vlak klepe, klepoce kolesami:
Ťuk-ťuk-ťuk-ťuk!...

Maličké černoooké dievčatko s dlhými čiernymi kučera-
mi, padajúcimi na plecía, díva sa neprestajne z obloka
vozňa na polia, lúky, dediny a zelené lesy, letiace do
diaľky.

Vlak sa práve pohol zo stanice Veržbolovo na hranici
Ruska a Nemecka. Maličké dievčatko zvedavo sa vykláňa
z otvoreného obloka a horúce júnové slnko láska mu
hlavičku s čiernymi kučerami.

»Maruška, daj si klobúčik na hlavu. Bedli, dievčatko,
aby si nedostalo úpal«, ozval sa za ňou láskavý hlas ešte
dosť mladej ženy, ktorá hovorila po francúzsky.

Vravela to jej mama, ktorá sa shovárala so susedkou vo
vozni, ruskou učiteľkou, čo s nimi cestovala už z Berlína.

Maruška sa živo obzrela, usmiala sa na mamičku a le-
nivo natiahla ručičku za klobúkom, ktorý jej matka po-
dávala. Ale už sa nemôže zdržať, prudko sa hádže matke
okolo hrdla, objíma rúčkami jej šiju a zasypáva jej tvár
množstvom bozkov.

»Mám ňa rada! Zbožňujem ňa. Ty moja bábika! Ty moja
sladká!« šteboce dievčatko po francúzsky a neprestáva
bozkávať maminu milú tvár.

Maruškina mama sa veľmi ponáša na dcérku: má práve
také čierne oči a vlasy ako dievčatko. Vyzerá skôr ako
staršia sestra a nie ako matka dievčatka. A mama si vždy
rada zažartuje a zasmieja sa s dcérkou.

»No, no, dosť už, prestaň... Dosť už. Či sa svedčí takto sa správať pred cudzími ľuďmi?« hnevá sa naoko a očistom odtíska Maruľku od seba. Ale celá tvár jej žiari šťastím, spokojnosťou a usmieva sa, keď si drží dcérku na lone.

Maruľka je naozaj drobunká, nepredarmo ju volajú Maruľkou. Hoci má dievčatko už osem rokov, vyzerá ako päťročná mrvinka.

»Vidíte,« vraví mama susedke, ruskej učiteľke, ktorej meno si Maruľka nijako nemôže zapamätať, »nemôžem sa odtrhnúť od tejto malej nezbednice. Pomyslite si, slečna, chcela som ju nechať v Paríži, keď som dostala miesto u vás, v Rusku... Ale nijako sa nedalo. Zavesila sa na mňa a nikde ma nepustí.«

»Aj tak by si bezo mňa neodišla. Ani za celý svet by si neodišla, nikdy!« šepce Maruľka so šibalskou tváričkou a zvučne sa smeje. Potom sa usiluje cmuknúť mamičku až na konček nosa a k Maruľkinmu smiechu pripojí sa o niečo tichší smiech mamin.

»Bábika moja,« s nesmiernou nežnosťou šušká dievčatko mamičke do uška najobľúbenejšie nežné slovo.

»Anjelik môj!« práve tak ticho a nežno jej odpovedá mama, potom sa zas obracia k susedke a rozpráva jej ďalej:

»Teda si len pomyslite, slečna, celý život som sa ani nepohla z Paríža. Bola som, ako vy, učiteľkou, vyučovala som hudbe a muž bol zamestnaný vo veľkom obchodnom dome. Žili sme skromne, ale nie v biede... Náhle mi zomrel muž, — ach, bolo to hrozné nešťastie! — ostaly sme s dievčatom samy na svete. Maruľka nemala ešte ani tri roky... Bolo treba za ňou stále chodiť, pestovať a učiť ju... K hodinám hudby pribrala som si ešte iný zárobok: začala som robiť papierové kvety na predaj... No, viete, za to neplatia mnoho. Päť rokov som sa takto pretĺkala.

A napokon som sa osmelila prijať ponúkané miesto vychovávateľky v Rusku, v dome istého generála. Tento pán bol raz s rodinou v Paríži a tam sme sa náhodou soznámili. Je to veľmi dobrá rodina. Milí a láskaví ľudia. Dovolili, aby som vzala so sebou aj malú Maruľku a navrhli mi, aby som ju vychovávala spolu s ich deťmi. Vraveli, že prítomnosť mojej dcérky v rodine môže byť len na osoh ich deťom, lebo sa bude s nimi shovárať po francúzsky.«

»Myslím, že ti bolo veľmi ťažko odchádzať z Paríža,« oslovila malú Maruľku ruská učiteľka a zahľadela sa dobrými, sivými očami do milej tváričky malej Francúzky.

»Strašne ťažko,« so vzdychom odpovedala pani Alica Bernarová. Tak sme navykli na naše mesto, na maličký byt na šiestom poschodí, na tých niekoľko známych. Rodiny skoro nemáme. Moji aj mužovi rodičia už dávno zomreli a ďalšia rodina je rozídená po celom svete. Obe sme odchádzaly z Paríža veľmi ťažko.«

Pani Bernarová zasa vzdychla.

Čo zavinity jahody.

Vlak beží a beží ďalej...

Maruľka sa stále díva z obloka. Čiernu hlavičku si zakryla klobúkom pred láskaním dotieravého slniečka. Okolo nej bežia polia, letia lúky, prudko sa mihajú dediny. Ach, aké veselé a zaujímavé je sprevádzať ich očima! Ba vôbec je zaujímavé cestovať do toho ďalekého, neznámeho Ruska, o ktorom malá Maruľka počula toľko všelijakých rozprávok.

Maruľka sa zrazu napodiv jasne rozpamätala na bývalý maličký, príjemný bytík v Paríži: na dve maličké izbičky s čistučkou kuchynkou, kde sa stále vrtela slúžka, tučná Blanšeta, s lícami červenými ako dve zrelé paradajky. Dievčatko sa rozpamätalo na raňajšie cesty s Blanšetou na trh, kde dobré dievča každé ráno brávalo so sebou malú slečinku. Potom sa rozpamätalo na starú, večne šomravú domovničku Zuzanu a na veselého chlapca, roznášača mlieka, čo k nim každý deň chodieval. Všetko toto boli Maruľkini dobrí priatelia a úprimne žiaľili pri lúčení s ňou. Ale najväčšmi žiaľil maličký Paľko, Maruľkin najlepší druh a priateľ z útleho detstva.

Malý Paľko bol vnukom suseda v dome, starého dobráka, pána Rišara. Deti boli každý deň spolu od rána do večera. Ba aj chodily spolu do školy v susednej štvrti.

Keď už bolo celkom isté, že Maruľka odchádza do Ruska, Paľko len-len že sa nerozplakal zo žiaľu. Ale ako opravdivý malý mužský, dokázal potlačiť slzy. Zafal päsťe, energicky pohrozil nimi v tú stranu, kde podľa jeho mienky

malo byť to protivné Rusko, čo mu bralo maličkú priateľku.

»Ja by som ten Petrohrad... Keby nebol mestom, ale malým chlapcom, ja by mu ukázal,« zahundral Paľko srdito a po nedlhej prestávke, práve takým nespokojným hlasom povedal Maruľke:

»Ach, kdeže to len ideš, dievčatko! Veď vravia, že je v Rusku zima a sneh celý boží rok, že tam po uliciach behajú hladní vlci. A mňa tam nebude, ktože ťa obráni pred nimi? Radšej ty len ostaň s nami!«

»Nie, nie! Vravíš hlúposti, Paľko. Akože ta môžem pustiť mamu samu? Pôjdem s ňou všade, aj medzi vlkov!« náruživô ho odbila Maruľka.

Ach, ako im len bolo smutno, keď nastala hodina lúčenia. Vtedy už Paľko celkom zabudol, že je chlapec a budúci chlap, a že mužskému nepristane plakať a nariekať o milých päť. A veru aj Maruľku zalievaly slzy.

Deti si slúbili, že si budú písať. Paľko daroval malej priateľke všetko, čo mal najradšej zo svojich vecí, aj nevelký zápisník, s obrázkami na každej stránke, ktoré on namaľoval. Maruľka sa nedala zahanbiť a darovala malému priateľovi maličkú bábiku s odbitým nosom, ktorú akosi najväčšmi ľúbila zo všetkých hračiek a vecí.

Keď Maruľka o tomto všetkom rozmýšľala vo vozni, hneď by sa zas bola rozplakala. Teraz dievčatko nezaujímalý obrazy, prebiehajúce popri oblokoch vozňa a miznúce kdesi v diaľke. Myšlienky jej zaujaly len rozpomienky na nedávnu minulosť.

Ale vlak šiel stále pomalšie a pomalšie. Zrejme o chvíľku dôjde na stanicu.

Maruľka sa zas vykláňa z obloka.

Naozaj — ide stanica. Akási nevelká stanica. Na ná-

stupišti je krdeľ pestro oblečených, bosých, sedliackych detí. Držia v rukách nádoby zo stromovej kôry a nevelké košíčky, ktoré si uplietly, a v ktorých sa červenajú zrelé a šťavnaté lesné jahody.

»Mamička! Mamička! Pozri, aké smiešne deti. V Paríži som nikdy nevidela bosé deti. Pozri, títo bosiačkovia predávajú jahody. Môžem si kúpiť jahody, mamička?« veselo a oživeno šteboce Maruľka a raz skáče k matke a líška sa jej, raz zas skáče k obloku.

Vlak došiel k nástupišťu a zastal.

»Mamička, daj mi, prosím ťa, peniaze, kúpim si jahody. A pritom si obzriem zblízka tieto zábavné deti. Z obloka si ich ťažko môžem poobzerať«, pokračovala Maruľka, celá červená z rozčúlenia.

»Len poslušni a neschádzaj s vlaku,« povedala pani Alica Bernarová, keď vytiahla peniaze a podávala ich dievčatku. »Na tejto stanici stojí vlak len chvíľočku.«

»Áno, áno, mamička, dobre!« zakričala Maruľka, ale ani dobre nedopočula posledné matkine slová, a ako vtáča vyletela z oddelenia.

So schodíkov vozňa bolo ťažko dorozumieť sa s deťmi, čo sa veselým krídľom hnaly naproti malej Francúzke. A vyskytla sa ešte aj iná ťažkosť. Sedliacke deti, pravdaže, vôbec nerozumely Maruľku. A Maruľka, ktorá zas nevedela ani slova po rusky, nerozumela deti.

Odohrala sa zábavná scénka. Maruľka ukazovala prstom na košíček s jahodami, ktorý si vybrala, a posunkami sa dopytovala dievčatka-predavačky, čo stoja jahody.

Vtedy sa Maruľka rozčúlila.

»Čože! Taký maličký košíček stojí celých desať kopejok? To nemôže byť«, pomyslela si.

Pokrútila čiernou hlavičkou, zablýskala očkami, tiež ako

uhol čiernymi, a v ohni škriepky soskočila na nástupište, začala sa jednať a ukazovala päť prstov.

Aj ostatní cestovatelia boli zaujatí kupovaním jahôd, preto nikto nezbadal, do akého nepríjemného postavenia sa dostala maličká cestovateľka a nikto nepomohol deťom dorozumieť sa.

Ale dievčatko-predavačka, vidiac, že maličká slečinka, bľabotajúca čosi vo svojej nesrozumiteľnej reči, jej už vzala košíček, energicky vystrela ruku, skoro vytrhla Maruľke košíček a rozbehla sa preč od vozňa.

»Ako? Veď som si už kúpila jahody. Len sme sa mali dohovoriť o cene. Aké je to sprostucké dievčatko. Musím mu vysvetliť za každú cenu,« pomyslela si Maruľka, celá rozčúlená a nespokojná.

Malá Maruľka v tejto chvíli celkom zabudla na matkin zákaz síť na nástupište, aj na to, že vlak stojí len krátko na tejto stanici, a rozbehla sa za dievčatkom, lebo ho chcela dohoniť a prehovoriť, aby jej predalo jahody.

Ale maličká sedlička bola zas presvedčená, že černo-vlasá slečinka »cudzinka« uteká za ňou a chce si vziať jahody zadarmo, a rozbehla sa ešte väčšmi, letela ako strela cestou zo stanice do dediny, kde bývala.

Maruľka bežala za ňou.

Ostatné deti — predavačky a predavači — sa tmolily po nástupišti ako predtým a núkaly cestujúcim tovar. A cestujúci, zaujatí všeličím, ani nezbadali dve malé dievčatká, čo sa vzdľaľovali zo stanice. »Zastaň! Počkaj!« kričala Maruľka sedliackemu dievčatku po francúzsky, lebo celkom zabudla, že ju dievčatko nemôže rozumieť. »Kúpim si od teba jahody. Lenže nemám dosť peňazí... Zabehnem do vozňa a poprosím si od mamičky... Vráviš, že jahody stoja desať kopejok a ja mám len päť. Hneď a zaraz...«

Maruška nedokončila . . .

Čože je to? Kto to píska tam za chrbtom?

Maruška sa prudko obzrela . . .

Z nástupišťa, od ktorého práve odbehla, odchádzal vlak. Sivý dym kúdoľmi vyskakoval z komína a prevíjal sa nad vozňami ako ohromný sivý had. Zas zaklopaly kolesá, ale už omnoho tichšie, lebo zvuk tlmila vzdialenosť.

— Tuk-fuk-fuk-fuk . . .

Vlak rušal rýchlejšie . . .

Maličkej Francúzky sa zmocnila hrôza. Maruške sa zatrepotalo srdiečko a zamrelo z neočakávaného strachu. Aj pot jej vystúpil na čelo a zima ju zdrvila.

»Vlak odišiel, kým som bežala za dievčátkom,« — strašná istota mihla sa jej napodiv jasne v drobnej hlavičke. A malá Maruška zrazu pochopila celú beznádejnosť a zúfalstvo svojho postavenia.

»Mama! Mama!« kričalo dievčatko a horko nariekalo.

»Kde mi je mama? Chcem ísť k mame. Zaveďte ma k nej.«

A so zúfalým krikom, s tvárou, zaliatou slzami, rozbehla sa nazpät na stanicu.

Neočakávaná útecha.

Vlak, pravdaže, na stanici už nebol. Bol už ďaleko. Len značik po ňom — sivý dym — vznášal sa ešte nad skupinou stromov, či sa črtala v diaľke. Ale na nástupišti, kde ešte pred niekoľkými minútami bolo tak živo a rušno, nebolo už teraz nikoho. Len nejaký pán v bielom kabáte s ligotavými gombičkami a v červenej čiapke prechádzal sa po nástupišti s dvoma železničnými strážnikmi a čosi pozorne vyzeral.

Maruška zastala pred ním s hlasným plačom:

»Kde je moja mama? Kde je vlak? Vráťte mi mamičku!«

Prednosta stanice sa nikdy neučil po francúzsky, teda nerozumel dievčatko a len pokrčil plecami. »Čo vravíš, dievčatko? Kde si sa vzalo?«

A čím väčší sa Maruška namáhala vysvetliť mu, prečo plače, tým menej ju rozumel.

Strážnici len rozkladali rukami a ani trošku nechápali, čo sa mohlo stať. Zrazu jednému zišlo čosi na um:

»Pán prednosta,« oslovil prednostu stanice, »máme tu na stanici telegrafistku, Máriu Demidovnu, vie aj po francúzsky aj po nemecky. Rozkážte, aby sem prišla. Určite porozumie dievčatko a vysvetlí nám, čo od nás chce.«

»Áno, áno, ozaj. Chod', že prosím, aby sem prišla,« rozkázal prednosta.

Strážnik zmizol na chvíľočku, ale hneď sa zas zjavil na nástupišti v sprievode chudučkej, nevysokej ženy.

Keď telegrafistka uvidela dievčatko, podišla k nemu, láskavo ho objala a začala sa ho vypytovať.

Maruška sa trochu spamätala, keď začula rodnú reč a vyrozprávala všetko, čo sa jej stalo. Vyrozprávala, ako neposlúchla mamičku, ako sa v roztržitosti vzdialila s nástupišťa a ako zatiaľ odišiel vlak aj s mamou, ktorá sa volá pani Bernarová.

»Ach!« vykričlo dievčatko napokon a zas ho zalialy slzy. »Zaveďte ma k mame, chytro ma zaveďte! Iste sa pre mňa veľmi trápí.«

»Upokoj sa, dievčatko moje,« povedala telegrafistka a hladkala Maruškinu čiernu hlavičku, »hneď pošleme mamičke telegram na nasledujúcu stanicu, aby sa nebála o teba a aby ťa tam počkala. A zajtra ráno ťa vlakom pošleme za ňou. Budeš len jednu noc bez mamičky. Ale nemôžem si ťa vziať na noc domov, lebo mám dnes nočnú službu na stanici, v telegrafickej kancelárii. Pôjdeme do kancelárie, dievčatko, tam ťa uloží na pohovku a pekne sa vyspíš do rána. Ráno ťa zobudím a len čo pôjde nasledujúci vlak, spolu pôjdeme na stanicu, kde ťa počká mamička.«

V hlase a tóne telegrafistky Márie Demidovny bolo čosi uspokojivého a presvedčivého, dievčatko jej nemohlo neveriť. A Maruška sa hneď aj uspokojila. Slzy jej uschly. Ba už sa aj usmievala.

Keď sa Mária Demidovna poshovárala s prednostom stanice, ktorý so všetkým súhlasil, zaviedla maličkú Francúzku do telegrafnej kancelárie, dala sa jej napiť mliečka, rozdelila sa s ňou o skromnú večeru a uložila dievčatko spať na širokú, koženú pohovku.

»Usiluj sa čím najchytrejšie zaspáť, aby si sa zobudila čerstvá a veselá, keď pôjde raňajší vlak,« povedala dobrá žena a pobozkala dievčatko.

Maruške už bolo veľmi dobre, trápilo ju už len, že tak

znepokojila dobrú mamičku, ktorá sa iste sužuje bez maličkej, neposlušnej Maruľky.

Ale dievčatku bolo veľmi dobre a príjemne na koženej pohovke, pod teplou šatkou, ktorou ju starostlivo prikryla Mária Demidovna.

Telegrafický prístroj mierne poklepkával. Príjemným, mäkkým svetlom svietila lampa pod zeleným tienidlom. Dievčatku sa láskavo usmievala nová priateľka-telegrafistka a často sa obzerala na pohovku. A Maruľka ani nezbadala, kedy tuho zaspala.

Zlaknutie pani Bernarovej. Nešťastie.

»Kde je Maruška? Čože sa tak dlho nevracia do oddelenia?« znepokojovala sa medzitým pani Bernarová už vtedy, keď Maruška bežala cestou od stanice a naháňala predávajúce dievčatko.

»Ach, netrápte sa, pani,« usilovala sa upokojiť ju ruská učiteľka, »iste je už dávno vo vozni a shovára sa s niekým v susednom oddelení. Vaša dcérka je taká milá, že si ju nevoľky každý musí obľúbiť.«

»Ste veľmi milá, slečna...« povedala pani Bernarová s vďačným úsmevom. »Ale predsa len sa nevracia... Musím ísť pozrieť do susedného oddelenia.«

Po týchto slovách pani Bernarová chytro vstala a pošla ku dverám.

Ale Maruška nebola ani v susednom oddelení.

Rozčúlená pani sa teda vybrala hľadať ďalej, do nasledujúcich oddelení. Zmocnil sa jej veľký nepokoj.

»Nevideli ste moju dcérku, maličké, černovlasé dievčatko v širokom slamenom klobúku?« spytovala sa všetkých cestujúcich po francúzsky.

Niektorí cestujúci len pokrčili plecami, lebo nerozumeli po francúzsky. Iní, ktorí ju rozumeli, odpovedali záporne. Nikto nevidel maličkú Francúzku s čiernymi očami.

Vtedy sa rozčúlená a naľakaná matka začala vypytovať sprievodcu a ostatného vlakového personálu. Ale zas ju nikto nerozumel.

Pani Bernarová s tlčúcim srdcom, bledá ako stena, behala po celom vlaku a triasla sa z rozčúlenia.

»Maruška! Maruška! Kde si mi, drobček môj? Ozvi sa mi!« volala dievčatko nahlas.

Ale známy, zvučný hlas Marušky sa jej neozýval.

Keď istá dáma zbadala rozčúlenú a utrápenú tvár Francúzky, rozpamätala sa a vysvetlila jej lámanou francúzštinou, že na stanici videla malé dievčatko, ktoré vra-velo čosi po francúzsky sedliackym deťom, čo ho, pravda-že, nerozumely.

»Zdá sa mi, že si kupovala jahody... Ale potom sa roz-behla preč s nástupišťa,« zakončila dáma.

»Bežala s nástupišťa! Teda sa iste neskoro vrátila a vlak odišiel bez nej... Alebo hádam spadla pod vlak! Moja Maruška pod kolesami!... Zahynula!...« vykrikla pani Bernarová, celkom zbledla v tvári zo strachu, zamdlela a padla do rúk cestovateľom, ktorí k nej priskočili.

Práve vtedy, keď mladá žena ležala v bezvedomí na lavičke vo vozni a ju susedka, ruská učiteľka, preberala spolu s ostatnými cestujúcimi, vlak, na ktorom sa viezli, zrazu začal ísť pomalšie... Ozvalo sa výstražné pískanie, kriky... Ktosi zakričal prestrašeným hlasom, že oproti vlaku uháňa iný vlak, že všetkým hrozí istá smrť...

Zrazu aj pískanie aj kriky — všetko zaniklo v zúfalom ruchu a huku, čosi sa prudko búšilo do steny vozňa... Ľudia popadali s lavíc, vozne sa s ťažkým rachotom pre-valily nabok a začaly sa kĺzať dolu svahom železničného násypu...

Ťažkosti.

Ci-i-i-i-i-in — cin-cin-cin... ľahavo zacengal zvonček telefonu v kancelárii prednostu stanice.

Prednosta v bielom kabáte a červenej čiapke, ten istý, ktorému sa včera podvečer s plačom vyponosovala Maruľka zo svojho ľialu, skočil k telefonu.

»Haló! Počúvam. Vravte.«

V telefone sa ozval dutý, rozčúlený hlas.

»Stalo sa hrozné nešťastie... Osobný vlak číslo 27 sa vyšinul v srážke s vlakom číslo 26, ktorý prichádzal z Petrohradu... Niekoľko vozňov sa rozdrúzgalo... Najväčšmi utrpela tretia trieda... Sú aj ľudské obete... Niekoľko zabitých a ranených...«

»Číslo 27 s číslom 26? Hrôza! Na ktorom mieste? Poslali už pomocný vlak po ranených? Koľko je mŕtvych?« trasľavým a trhaným hlasom spytoval sa do telefonu prednosta stanice.

Odpovedali mu podrobnejšie. Ale prednosta nemohol ostať pri telefone, lebo sa blížil raňajší vlak a prednosta musel byť na nástupišti.

Bledý a rozčúlený vyšiel na nástupište. Prvé, čo videl, bolo malé dievčatko, ktoré viedla za ruku telegrafistka.

Malá Maruľka, ktorá si v noci dobre oddýchla a vyspala sa, bola teraz okolo piatej ráno svieža ako ružový púčik.

Prednosta stanice pristúpil k telegrafistke.

»Mária Demidovna,« povedal úradníčke, »chcete odprevať dievčatko na nasledujúcu stanicu? Ale, nebolo by lepšie nechať ho tu? Iste ste počuli o srážke vlakov...«

Kto vie, či nie je aj matka dievčatka obeťou nešťastia. Bolo by vari lepšie najprv sa presvedčiť... vyčkať... Spojiť sa telefonicky s nasledujúcou stanicou. Možno tam už vedia mená tých, čo zahynuli...»

»Nie, nie, dievčatko je už i tak priveľmi rozčúlené,« horlivo odporovala telagrafistka. »Len sa ťahá za matkou... Radšej ju odprevadím ta, ak je už koľaj voľná. Ak aj matka, nedaj Bože, zahynula, iste sa tam nájde niekto, kto pozná dievčatko. Rozprávalo mi o istej ruskej učiteľke, čo cestovala s nimi. Možno ju ona dovedie na miesto. V najhoršom prípade vrátim sa s ňou sem a nechám si ju tu. Zatiaľ do videnia. Dnes nemám službu a zajtra ráno sa vrátim, buď sama, buď s dievčatkom. Veď ma pustíte, však? Nechcem nechať dievčatko len so sprievodcom.«

»Pravdaže, pravdaže, teda len choďte, Mária Demidovna, s Bohom,« chytro súhlasil prednosta stanice.

Maruška nerozumela ani slovičko z toho, o čom sa šovárili, nešípila, že sa srazil vlak, v ktorom cestovala mamička a bola veselá ako vtáča.

Ľahko a radostne vošla Maruška do vozňa, neprestajne štebotala a usilovala sa rozptýliť novú, veľmi ustarostenú známku a čudovala sa, prečo je taká zamyslená.

»Soznámim vás s mamičkou,« štebotalo dievčatko bezstarostne. »Uvidíte, akú mám krásnu mamičku... Veľmi ma mrzí, že som ju včera neposlúchla. Ale hneď sa jej hodím okolo hrdla a pekne ju poprosím, aby mi odpustila. A uvidíte, že mi mamička určite odpustí... Neviete, aká dobrá je moja mamička. Ale ja som zlá, protivná Maruška, ktorá jej stále robí mnoho starostí a žalostí... Ale ubezpečujem vás, že to nerobím schválne. Som strašne roztržitá a stále zabúdam, čo mi kážu.«

A Maruška sa zas veselo a bezstarostne rozosmiala zvukným smiechom.

Medzitým vlak uháňal ďalej.

Okolo dvanástej blížily sa Mária Demidovna s Maruškou k nasledujúcej stanici.

Očiam dievčatka, ktoré sa dívalo oblokom, zjavil sa teraz čudný obraz. Všade po svahu násypu váľaly sa kúsky a trosky vozňov, lavičiek, pohoviek, oblokov a dverí vlaku, ktorý sa srazil.

Maruške zrazu stislo srdiečko akési tušenie.

»Zdá sa mi, že sa tu stalo akési nešťastie?« spýtala sa sprievodkyne plachým, rozochveným hlasom. »Určite sa stalo. Videla som v časopise obrázok železničného nešťastia a toto sa veľmi ponáša na ten obrázok.«

Mária Demidovna sa usilovala upokojiť dievčatko, ako len mohla, ale nedarilo sa jej to. Teraz sa už Maruška triasla na celom tele.

»A čo, slečna«, oslovilo dievčatko sprievodkyňu hlasom, trhaným z rozčúlenia, »čo ak sa srazil práve ten vlak, na ktorom cestovala mamička?«

Tu sa trasľavý hlások zrazu zlomil. A Maruške sa rozbúchalo srdiečko ešte nepokojnejšie.

»Ale prečo by to nemohol byť iný vlak, drobček môj?« otázkou odpovedala Mária Demidovna na otázku dievčatka, aby sa vyhla priamej odpovedi.

Maličká Maruška zatíchla. Už sa nespytovala na nič. Neborká, celkom zosmutnela a sklonila hlavičku.

Vlak došiel na stanicu. Mária Demidovna chytila dievčatko za ruku a vyviedla z vozňa.

Ich očiam sa zjavil smutný obraz.

Nešťastie.

Na nástupišti a v staničných miestnostiach bol hrozný zmätok. Ľudia behali, náhlili sa, shľadávali si veci a batôžinu.

V čakárňach prvej, druhej a tretej triedy ležali ranení. Mnoho ťažko ranených pri srážke už odviezli do nemocnice. Tu ostali už len viac-menej ľahšie ranení. Čakali nasledujúci vlak, ktorým mali cestovať ďalej.

Keď sa v čakárni zjavila Mária Demidovna s dievčatom, zdvihla sa z neďalekej lavičky mladá slečna s obviazanou hlavou a šla v ústrety Maruške.

»Zdrávstvuj, dievčatko moje...« povedala po francúzsky slabým, trasľavým hlasom. »Aspoň ťa už konečne vidím.«

»A mama? Kde je mamička? Viete, kde je, musíte vedieť, veď ste boli s ňou!« s plačom vykrikla Maruška a triasla sa na celom tele.

Dobrá, krásna tvár učiteľky sa zrazu zmenila. V očiach sa jej zaligotaly veľké slzy.

»Moje nešťastné dievčatko!« šepkala, nahla sa k Maruške a nežne si ju pritísila na hrud'. »Neuvidíš si tak chytro milú mamičku: je chorá, veľmi ju ranilo pri sráž...«

Mladá žena medokončila.

S divým výkrikom zúfalstva padla Maruška na dlážku a hádzala sa na kamenných dlaždiciach v dusivom plači.

Mária Demidovna a Olympiada Lvovna pribehly k nej.

»To nie je pravda! To nie je pravda!« s nárekom kričala

Maruška. »Moja mamička je zdravá... Zaveďte ma k nej! Chcem ju vidieť... Musím ju vidieť, musím, hneď!...«

»Dievčatko zlaté, nemôžeš. Mamička ti je už ďaleko...« povedala zas učiteľka so smutným úsmevom.

»Je v nemocnici?« kričalo dievčatko a nemohlo vydýchnuť.

»Nie, ešte ďalej... Nešťastné dievčatko, mamička ti je už v nebíčku.«

»Umrela!« vydralo sa dievčatku z prs a zamdlelo.

Obe ženy zdvihly dieťa a odniesly na pohovku.

»Čože si teraz počnem s ňou? Ešte ráno, keď som sa dozvedela o srážke vlakov, rozhodla som sa, že si ju vezmem k sebe, ak sa jej matke dačo stane,« povedala telegrafistka učiteľke.

Olympiada Lvovna pokrútila hlavou a odpovedala.

»Nie, nie, matka mne sverila dievčatko. Umrela na rany a zlomeniny v tejto izbe na mojich rukách. Mne sverila dievčatko. Prosila ma, aby som za čas nechala dievčatko u seba, potom aby som ho doviedla do domu generála Gordovceva v Petrohrade, kam cestovala s dievčatom z Paríža... generál iste neodoprie vziať dievčatko k sebe. Kým sa dievčatko neupokojí, nechám si ho ja. Mám dosť dobrý byt v škole. Maruška tam nebude nikomu zavadzať. Povetrie je u nás čisté a zdravé, dievčatko si trošku odýchne, zmocnie do jesene a na jeseň ho odvediem do Petrohradu.«

»Kde bývate? Ďaleko odtiaľto?« vyzvedala sa Mária Demidovna.

»Treba vystúpiť na nasledujúcej stanici. Dedina leží pod Viľnou, asi tridsať vierst odtiaľto a volá sa — Deriabkino.«

»Želám vám mnoho úspechov v tomto dobrom skutku«,

citne povedala Mária Demidovna a stisla ruku novej známej.

»Spravím všetko, čo bude v mojej moci, aby som aspoň trošku zmiernila bolesť dievčatka,« odpovedala mladá učiteľka. A zabudla na všetku hrôzu práve prežitého nešťastia, zabudla na veľmi poranenú hlavu a začala láskaf a tešiť Maruľku, ktorá sa už prebrala a nariekala na pohovke.

Maruľka raz volala mamičku, nazývala ju najdrahšími, najnežnejšími menami, raz sa zas vinila, že ju neposlúchla, raz búchala hlavou o podušky na pohovke, hneď zas zamdlievala, strácala takto posledné sily a medzitým tíško a žalostne stenala.

Ale vlak nečakal. Bolo treba cestovať ďalej.

Obe ženy zas zodvihly dievčatko, vyčerpané plačom, a preniesly ho do vozňa. Tu sa Olymiada Lvovna rozlúčila s Máriou Demidovnou, potom objala dievčatko, posadila si ho do lona, pritúlila na hrud' a začala ho číčiť ako malé dieťaťko.

Pri tomto láskaní pomaly tichol zúfalý nárek Maruľky a dievčatko teraz už len tíško a žalostne plakalo. V plači dievčatko ľahko zdriemlo. Ležalo v lone Olympiady Lvovny, pritískalo si hlavičku na jej plece a len zavše sa striaslo na celom tele. Potom aj triaška prestala. Maruľka stíchla a s dôverou sa oddala do ochrany neznámej mladej slečny.

Malý domček.

»No, Maruška, len vojdí... Tu teraz budeš bývať? Páči sa ti tu?«

Olympiada Lvovna sa usilovala už hlasom posmeliť dievčatko, složila maličkého hosta s bričky na zem, chytila za ruku a bežala s ním ku vchodu školského domčeka.

Precestovaly s Maruškou na vozíku asi tridsať vierst od najbližšej stanice a pri ohlušujúcom brechaní psov došly do dediny, kde bola Olympiada Lvovna učiteľkou na ľudovej škole.

Cestou ich stretali dedinčania a hlboko sa klaňali mladšej učiteľke. Nevideli ju už dva mesiace a teraz ju vítali radostnými úsmevmi. Olympiadu Lvovnu mali veľmi radi, lebo dobre zaobchádzala so žiakmi a žiačkami.

Nikdy deti netrestala a nepovedala im hrubého slova. A deti ju poslúchaly, chápaly ju na slovo, rozumely jej pohľadu.

Olympiada Lvovna viedla dievčatko do svojho domčeka a stále ho držala za ručičku.

Väčšiu polovicu domčeka zaberala učebňa. Tam stály stoly a lavice, visely zemepisné mapy na stenách a v rohu bola veľká knižnica. V menšej polovici domčeka bol učiteľkin byt. Byt pozostával len z neveľkej izbičky a čistučkej kuchynky.

»Nuž teda, Maruška, tu budeš načas bývať,« dobrácky povedala majiteľka bytíka smutnému, zarmútenému hosťovi.

Neboža Maruška jej neodpovedala, len zalomila ručičkami a zas sa horko rozplakala.

Ach, veru, nešťastná Maruška nečakala takýto život, nečakala, že bude bývať čo aj s dobrou a milou, ale predsa len cudzou slečnou Lipou, — ako namáhavo vyslovovala ruské meno svojej dobroditeľky, — čakala, že bude žiť s nenahraditeľnou mamičkou, ale beda, mamička už nebola s ňou, a nikdy s ňou už nebude.

Olympiada Lvovna zbadala, že je Maruške ťažko na duši, nechala ju vyplakať sa a mlčky jej láskala a hladkala čiernu hlavičku. Potom dievčatko nakrмила, dala sa mu napiť mliečka a uložila ho do svojej postele. Ona si ľahla na pohovku.

Tejto noci mladá učiteľka z Deriabkina veru dlho nemohla zaspáť. Rozmýšľala, ako ťažko jej bude upokojiť nešťastné dievčatko, ako ťažko bude vychovávať rozmazanú Marušku. Našťastie v lete nemala školu a tak sa Olympiada Lvovna vo voľnom čase mohla zaoberať s malou chovanicom.

»Nech sa len trošku upokojí, potom ju pošlem do rodiny generála Gordovceva,« rozhodla sa mladá učiteľka. »Medzi ľuďmi, v novom prostredí, ľahšie sa smieri s ťažkou stratou. Neboža! Nebude mu veru teraz ľahko. Samej, samučičkej, bez rodiny a ešte v ďalekej, neznámej cudzine. Nebožiatko, biedne nebožiatko!

Maruľke sa začína nový život.

»Vstávaj, Maruľka, prišli nám hostia. Doniesli ti kvety a jahody. Chytro vstávaj, lastovička moja, pozri, ako svieti slniečko, aký je dnes utešený dníček!«

Týmito slovami a nežným dotykom ruky zobudila Olympiada Lvovna maličkého hosťa.

Francúzočka široko roztvorila čierne, ospalé oči. Zároveň s ňou sa zobudila aj jej bolesť. Mamička je nie pri nej! Jej mamička, jej nenahraditeľná bábika, umrela. Maruľke sa rozbúchalo srdiečko v hrudi. Plač sa jej tisol do hrdla. Dievčatku sa zakrútila hlavička.

Keď Olympiada Lvovna videla ťažkú náladu dievčatka, hneď k nemu príbehla a začala ho zabávať, ako mohla. Pomáhala dievčatku obliekať sa, nalievala mu z hlineného krčaha vody do umývadla a dobrácky sa pritom Maruľke prihovárala:

»Pozri, dievčatko, aké je dnes utešené nebo... A biele oblaky... aké sú veľkolepé. Bežia, letia, aby by sa kamsi ponáhľaly. A hneď za dedinou sa začína les, hustý, tajomný a krásny. Je tam mnoho jahôd a kvetov. Dedinské deti ťa stále chodia na kvety a na jahody. Aj ty sa budeš tam preháňať. Teraz sa pekne napi mliečka a choď do záhrady. Deti ťa tam už dávno čakajú.«

*

Aká krásna záhrada bola pri škole! Husto sa v nej rozrástly viničkové a pôľkové kríky. Žlté slnečnice sa hrdo vystatovaly na hriadkach, a z maličkej hriadky vprostred záhrady sa skromne usmieval voňavý ľadníček.

Maruška vchádza do záhrady s novou priateľkou, Olympiadou Lvovnou, ktorá ju vedie za ruku..

Krdeľ dedinských detí ju vesele víta s kvetmi a košíčkami jahôd.

»Zdrávuňte, Olympiada Lvovna! Vitame vás!« zvučne sa ozývajú ich pozdravy.

»Zdrávuňte, neznáma slečinka!« hneď na to vítajú deti Marušku, ktorá im len ľahostajne kýva čiernou hlavickou.

»Zdrávuňte, deti!« odpovedá im učiteľka s vlúdnyim úsmevom. »Doviedla som vám hosťa. Buďte k nej čo najlákavejšie. Je to veľmi nešťastné dievčatko. Matku mu zabilo pri srážke vlakov a dievčatko ostalo úplnou sirotou, je samo ako prst na celom svete. Je to maličká Francúzka — nevie ani slova po rusky. Postarajte sa, dety, aby ste jej tu spríjemnili život. Zabávajte ju hrami, prechádzajte sa s ňou, ukážte jej les, pole, dedinu. Nenechávajte ju osamote a nedovoľte jej plakať a smútiť. Ty, Vaňušo, ako najstarší, postaraj sa o dievčatko,« oslovila Olympiada Lvovna asi dvanásťročného chlapca s pobeľavými kučerami, ktorý na ňu hľadel veľkými, dobrými očami a v letku lapal každé učiteľkino slovo.

»Dobre, Olympiada Lvovna, postarám sa o ňu, neznepokojujte sa!« ochotne jej odpovedal Vaňušo, najlepší žiak a pýcha deriabkinskej školy.

»A ty, Grúňa,« povedala Olympiada Lvovna milučkému, počernému, ako Cigánočka ohorenému deväťročnému dievčatku, »ani ty nikomu nedovoľ urážať nášho maličkého hosťa«.

»Veru nedovolím,« ozvala sa Grúňa, hanblivo sklopila očka a doložila po krátkej prestávke: »Olympiada Lvovna,

doniesla som vám jahody, ale myslím, že sa nenahneváte, keď ich dám dievčatku.»

»Ďakujem ti, dušička,« povedala učiteľka a pohladkala dievčatko po čiernej hlavičke. Potom sa vrátila do domu, aby sa deti ľahšie soznámily.

Neočakávaný výbuch.

Deti ostaly samy. Krdlik dedinských detí obkolesil Maruľku a obzeral si ju ako nejaké divé zviera. Ale ani malá Francúzka nemohla odtrhnúť oči od dedinských detí.

Bolo ich dvanásť. Okrem Vaňuška a Grúne prišli ešte Seňko-veľký a Seňko-maličký, počerný Mišutko, Alexaško, syn mlynárov, s dvoma sestričkami Gaňou a Aňutou, rapavý Miľucho, dvaja kupcovi synovia a nezbedník Nikito, najväčší figliar z celej dedinskej školy.

Deti si ešte vždy dlho a mlčky obzeraly Maruľku a Maruľka — deti. Figliar Nikito už nevydržal, prerušil tichosť a povedal:

»Francúzočka... Vidiš ju, aké má čierne oči. Vidno, prišla z ďaleka... Videl som ten ich Paríž na mape. Každý, kto ide do Paríža, otrávi sa plynom. Ozaj!« dokončil reč so smiechom.

»Veď ty nepôjdeš. Neotráviš sa, neboj sa«, zasmial sa Vaňuško.

»Učili sme sa v škole na dejepise, že naši roku 1812 zú-rivo bojovali s Francúzmi...« prehodil Alexaško, ktorý sa chcel chvastať pred deťmi vedomosťami.

»Mamka jej umrela... nebožiatku-u-u,« s citom povedala ľútostivá Grúňa. »Dám jej jahody, čo som nasbierala pre Olympiadu Lvovnu.«

»A my jej dáme kvety!«

»Ja jej darujem hniezdočko s vajíčkami pinky!« slávnostne povedal Miľucho, nepekný, rapavý, bojazlivý chla-

pec. Hneď aj vyťahoval z vrecka vtáčie hniezdočko s utešenými drobnými vajíčkami a podával ho Maruľke.

Za ním natiahly sa k Maruľke aj ostatné detské ručičky s veľkými kytkami lesných kvetov, divých klincov, rumančeka, stračeť nôžky... Maličká Grúňa so sklopenými očkami podávala Maruľke košíček s jahodami.

A tu zrazu sa stalo čosi, čo deti vôbec neočakávaly.

Len čo Maruľka zazrela jahody, zjavil sa jej pred očima celý obraz nedávno prežitého nešťastia. Zrazu sa maličká Francúzka rozpamätala na práve takého ruské dedinské dievča s jahodami na železničnej stanici... Na podiv jasne sa rozpomenula, ako kupovala jahody od toho dievčatka, ako jej dievčatko vytrhlo košíček... ako ona, Maruľka, bežala a naháňala dedinské dievčatko a preto ostala na stanici... ako vlak odišiel bez nej... Aj mama odišla a... zahynula... Keby nebolo dievčatka s jahodami, toho škaredého, zlého dievčatka, bola by sa Maruľka načas vrátila do vozňa a už by sa nebola rozlúčila s mamičkou... Nebola by sa rozlúčila ani za celý svet... Boly by umrely spolu... pod troskami vlaku. A to by bolo bývalo sto ráz lepšie, ako žiť takáto opustená na svete. Ale teraz... teraz... Ach, ako nenávidí všetky tieto dievčatká s jahodami, všetky do jednej, pre to dievčatko, čo ju spravilo takou nešťastnou. Aj táto je taká, ako bola tá: bosá, ohorená, špinavá.

A Maruľka s takou nenávisťou a zlosťou zazrela na celkom nevinnú Grúňu, že tejto v prvej chvíli bolo až strašne.

Ale Grúňa predsa len premohla zmätok, podávala malej Francúzke košíček s jahodami a povedala nespoko:

»Na... vezmi si, slečinka. Nech sú ti na zdravie... Zarána som ich čerstvučké nasbierala v lese. Vezmi si, jedz...«

Maruľke sa zdalo, že ju dievčatko dráždi a náročky jej pripomína, čo sa stalo včera. Maličká Francúzka sa ešte väčšmi nazlostila, zbledla zo zlosti, prudko vytrhla Grúni z rúk košíček, rozohnala sa a z celej sily ho šmarila za záhradný plot.

»Ach!« vykriky naraz všetky deti, lebo si to nemohly vysvetliť.

Ale Maruľka už nemohla zdržať rozčúlenie a začala trhať deťom z rúk kvety a kytky a hádzať ich do trávy.

»Ta, ta s nimi«, bľabotala po francúzsky, bledá, s bľacími očami a dupkala po kvetočoch. »Ja už nič nepotrebujem, už nikoho nechcem... Len mamu. Len mamičku. Vráťte mi ju. Hneď mi ju vráťte.«

»Je mi to za slečinka! Je mi to za hosť!« prvý sa spamätal Nikito. »Zviera akési a nie slečna. Či sa len niekto môže takto zlostiť?«

»Veru je zúrivá, bračekovci«, ľahavo povedal Alexaško a v strachu hľadel na rozčúlenú Maruľku.

»Pozri, pozri, ako guľa očima,« vykrikol Seňko-veľký.

»A bľaboce čosi, bľaboce po svojom, ako by hrach sy-pala,« doložil druhý Seňko, maličký. »Taký drobizg, skoro ho nevidno od zeme a pozri, ako sa srdí, ako dospelá.«

»Dost' priatelia, nechajme ju. Počuli ste, že jej mama umrela pri srážke vlakov... teda, miernite sa...« smierlivo povedal Vaňušo, zavolať Grúňu, ktorá urazená plakala a rozhodným krokom šiel k Maruľke.

»Prestaň sa hnevať, slečinka,« povedal chlapec a položil jej ruku na plece. »My ťa máme radi... a ty to nechceš pochopiť... Ach, veľká škoda, že nevieš po rusky. Hneď by sme sa dohovorili...«

Vaňušo nestihol dokončiť vetu... Malá Maruľka pozrela naňho čiernymi očkami s novým návalom zúfalstva

a žiaľu, shodila si zrazu s pleca chlapcovu ruku a ako stre-
la rozbehla sa zo školskej záhrady do lesa...

Maruška veru ani dobre nevedela, prečo a načo uteká,
len sa jej zdalo, že ju nohy nesú.

Olympiada Lvovna, ktorá by bola mohla zastaviť diev-
čatko, nebola nablízku. Prekvapené deti, s očami vyple-
štenými z údivu, hľadely za malou Francúzkou.

A malá Maruška stále bežala, ba letela ako na krídlach.
Hľa, les je už neďaleko... Už aj dobehla na kraj hôrky...
Hľa už ju celkom zakryly košaté stromy. Dievčatko vbehlo
do ich pohostinnej siene, bežalo napravo, potom naľavo
a zmučené, vyčerpané, hodilo sa na mäkký mach, do trávy,
vyhriatej júnovým slniečkom. A len tu sa mohlo úplne
vyplakať, úplne vyžialiť...

Tešiteľka.

Maruľka žalostne plakala a stále opakovala:

»Mama! Mamička! Prečo si mi odišla? Prečo si ma opustila... Bože môj! Ako mi je ťažko bez teba, bez tvojho láskania. Nikto ma už nebude tak ľúbiť ako ty. Nikto ma už nepoľutuje ako ty. Všetci sú tu cudzí... ďalekí... Nechcem nič od nich, ja chcem len teba, mamička. Som taká opustená, taká opustená...«

»Mýliš sa, milé dievčatko. Nie si veru taká opustená, ako si myslíš. Máš a budeš mať priateľov, čo nedopustia, aby ti niekto ublížil,« začula Maruľka nečakane čísi nežný hlas, ktorý vŕavel obstojne po francúzsky.

Zprvu sa Maruľke zdalo, že to všetko počuje vo sne, že sa jej treba len zobudiť a ten, čo sa jej prihovoril v rodnej reči, hneď zmizne, rozplynie sa ako dym. Vyskočila na rovné nohy a prestala plakať.

Pred ňou stálo dievčatko, oblečené do prostučkých šiat, so širokou stužkou vo vlasoch. Dievčatko mohlo mať asi trinásť rokov. Hľadelo na rozčúlenú Maruľku veľkými sivými očami a láskavo sa jej usmievalo.

»Kto si?« spýtala sa jej Maruľka a neprestávala prekvapená hľadiť na dievčatko.

»Som — Ňura, dcéra tunajšieho kňaza, otca Pajsia«, odpovedalo dievčatko. Chytilo Maruľku za ruku a podržalo si ju vo svojej.

»A odkiaľ vieš po francúzsky?« znovu sa spýtala Maruľka dievčatka.

»Viem, lebo sa učím v zime v meste, v ústave. V ústave

nás učia aj po francúzsky, aj po nemecky. Teraz som prišla k oteckovi na prázdniny. A vari vravím dosť obstojne po francúzsky, rozumieš ma dobre?»

»Ach, áno, rozprávaš veľmi pekne,« poponáhľala sa Maruľka presvedčiť dievčatko a zlzy, ktoré pomaličky schly maličkej Francúzke v očkách, teraz už celkom zmizly.

»Prechádzala som sa v lese,« pokračovala Ňura po francúzsky, »a zrazu počujem plač. Hneď som uhádla, že to plače osirelé, nešťastné dievčatko, ktorého matku stihlo také hrozné nešťastie. Pani učiteľka, s ktorou si sem prišla, bola dnes ráno u nás a všetko nám vyrozprávala o tebe. Tak sme ňa ľutovali, tak strašne ľutovali...«

Pri týchto slovách Ňura objala dievčatko a pritisla si ho na hrud'

Maruľka sa zas žalostne rozplakala.

Ňura ju nechala vyplakať sa, ale potom sa zas rozhovorela:

»Vieš čo, dievčatko? Mne sa sotva podarí potešiť ňa. Ale keby si vedela, ako dobre vie môj otecko tešiť ľudí v žiali! Chceš, dovediem ňa k nemu? Naučí ňa znášať nešťastie. Nerozumie síce po francúzsky, vie len po rusky. Ale všetko, čo ti povie, hneď ti preložím. A uvidíš, ako ti hneď odľahne z duše. Poďme hneď k nemu, áno?«

Namiesto odpovede, Maruľka podala dievčatku ruku.

Ňura jej tuho, ale nežne stisla pršteky a obe dievčatká sa rozbehly do dediny.

Kňazov domček stál neďaleko kostola a cintorínového plota. Bol obkolesený stromami a celý sa topil v zeleni.

Keď sa Ňura s Maruľkou, ktorú viedla za ruku, blížily k vrátkam pred domom, na prahu stál kňaz, otec Pajsij, Ňurin otecko a zaciľňal si rukou oči proti slnku. Keď Maruľka prišla k nemu, položil jej na hlavu veľkú, ťažkú ruku, potom naznačil dcérke, aby prekladala jeho slová, a láskavo sa Maruľke prihovoral:

»Viem, že ťa postihlo strašné nešťastie, dievčatko. Ale musíš sa pousilovať a hrdinsky ho preniesť. Musíš sa namáhať nežiaľľ. Hospodín, Boh náš, má rád deti. Podoprie ťa, maličkú, v tvojom nešťastí a upokojí ťa. Mamička ti navždy odišla. Ale mamička ťa aj teraz vidí, díva sa stále na teba. Každý tvoj dobrý skutok, všetko, čo dobrého, správneho vykonáš, ju poteší... Všetko zlé, čo spraviš, ti zarmúti mamičku... Zapamätaj si to, dievčatko a usiluj sa, aby si ju potešovala a obveseľovala dobrým správaním sa.«

Kým otec Pajsij toto všetko vravel a Ňura prekladala, cítila Maruľka, že s každým novým slovom, ktoré vyslovil kňaz mäkkým hlasom, bolo jej vždy ľahšie a ľahšie.

Keď otec Pajsij dohovoral, požehnal Maruľku a bozkal ju na čiernu, kučeravú hlavičku. Maruľka ostala aj na obed v pohostinnom dome kňazovom.

Prišla aj Olympiada Lvovna, keď po ňu zabehla Ňura.

Maruľka jej celkom úprimne vyrozprávala o svojej ráňšej škriepke s deťmi.

»Veľmi ľutujem, že som bola taká nespravodlivá,« povedala Maruľka a začervenala sa. »Veľmi rada by som niečo darovala dievčatku, ktoré som dnes tak urazila.«

Ale žiaľ! Francúzka-sirôtka nemala ničoho, čo by mohla darovať Grúni: všetky veci sa jej potratily pri srážke vlakov. No pomerili sa s dievčatkom aj bez darčeka. Popoludní zavolali maličkú Grúňu a zmätená Maruľka jej podala ruku. Grúňa láskavo pozrela na Francúzku a Maruľka vycítila, že priateľka už zabudla na urážku.

Popoludní príbehly ku kňazovmu domčeku aj ostatné deti a ako by sa nebolo nič stalo, všetky sa šly s Maruľkou a Ľurkou hrať do hory...

*

Tej noci sa Maruľke prisnil čudný sen.

Videla vo sne utešenú záhradu: kvitly v nej skvostné ruže, narcisky a ľalie. V kříčkoch poletovali krásne vtáčiky s ligotavými křídelkami a jasnými očkami. Vprostred záhrady bola besiedka. Maruľka sa najprv prechádzala medzi kvetmi, potom šla k besiedke a zazrela tam sedieť na lavičke mladú ženu... Žena sa obrátila k nej a Maruľka radostne vykrikla »Mama!«

Mama si vzala dcérku do náručia, objímala a bozkávala ju a opakovala jej tie isté slová, ktoré jej dnes povedal otec Pajsij. Vysvetlila Maruľke, že čo je aj ďaleko-ďaleko od nej, predsa ju vidí každú hodinu, každú minútu...

Aké vreľé boly mamine bozky! Ako nežne si láskala dcérku! Maruľka sa ráno prebudila celá presiaknutá týmito bozkami a láskaním.

Sirôtka si hneď uvedomila, že to bol len sen, ale srdiečko jej bolo pravidelne a pokojne. Ťažký smútok sa stratil, ostal už iba tichý žiaľ...

Maruľka vstúpila do nového života...

Dni bežaly za dňami. Čas sa míňal nebadano.

Maruška sa pomaličky upokojovala. Teraz už neplakala a nenariekala tak často ako predtým.

Olympiada Lvovna každé ráno celú hodinu učila malú Francúzku. Učila dievčatko po rusky.

Maruška bola vtipná a pozorná žiačka. Pani učiteľka sa až čudovala, že už o dva-tri týždne rozumela dosť dobre po rusky, ba vedela sa už aj trochu dohovoriť v tejto cudzej reči.

Po vyučovaní chodievala k nej Ňura, príbehly aj dedinské deti, tie čo mladšie, lebo čo staršie musely pracovať na poli spolu s dospelými, a potom v celom krdli všetky bežaly do lesa.

Skvostne im bolo v lese, v tóni košatých stromov. Tam si deti vymýšľaly najrozmanitejšie hry, pri ktorých Ňura bola tlmočnicou medzi Maruškou a jej novými priateľmi. Potom napoludnie sa všetci ponáhľali do dediny na obed! Niektoré deti nosily dospelým do poľa prostý obed.

Aj Maruška chodievala do poľa spolu s dedinskými deťmi.

Celé Deriabkino — tak sa volala dedina — už poznalo dievčatko. Všetci ho ľutovali a cítili s ním. Neraz ju niektorá sedlička pohladkala po hlavičke a potešovala:

»Moja sirôtka... moje nebožiatko. No, Pán Boh s tebou, ži s Pánom Bohom. Boh je milostivý, ľúbi sirôtky a ani teba neopustí.«

Teraz sa Maruška už nevyhýbala ľuďom, nebolo jej nepríjemné ich láskanie. Veľmi dobre chápala, ako sa k nej správali títo dobrí ľudia a už aj navykala na nich.

Zavše v poli, kým sedliaci obedovali, dal niekto z nich dievčatku hrable a Maruška hrabala seno a veľmi vážne sa pritom tvárila.

Maruška sa už skoro ani neponášala na bývalú maličkú slečinku z Paríža. Ohorela práve tak ako Grúňa a ostatné deti.

Olympiada Lvovna jej ušila ako oheň červený sarafán, darovala jej šatôčku na hlavu, zaplietla jej kučeravé vlasy do čierneho vrkoča a tento oblek veľmi pristal k Maruškinej čiernej hlavičke a veľkým, ako ohromné slivky čiernym očiam.

»Vidíš, naša Francúzočka vyzerá, ako by nikdy nebola Francúzkou... Je teraz práve takým sedliackym dievčatkom ako my,« vraveli Maruške dedinskí známi, keď sa na ňu dívali.

Maruška ich už rozumela, kývala hlavičkou, usmievala sa a cerila zúbky, biele ako perly.

Zo všetkých nových známych si Maruška najväčšmi obľúbila dobrú Olympiadu Lvovnu, ktorá sa o ňu starala ako rodná matka. Teraz už Maruška nevolala mladú učiteľku »slečna Lipa«, ako zprvoti, volala ju už proste »teta«, ale vyslovovala toto ruské slovíčko, veľmi čudne, na francúzsky spôsob. A prvá veta, ktorú sa Maruška naučila po rusky, bola:

»Mám ťa veľmi rada, tetu Lipa!«

Maruška sa s tetou Lipou veľmi často shovárala o mamičke. Vypytovala sa jej, čo robila mamička pred nešťastím. A dobrá slečna rozprávala dievčatku už vari stý raz všetky podrobnosti z posledných chvíľ pani Bernarovej.

»V prvej chvíli pri srážke bola som taká ohlušená, že som nemohla nič pochopiť,« rozprávala jej Olympiada Lvovna. »Len som počula strašný treskot, hrmot a rachot. Potom mi čosi ťažkého pridlávalo hrud' a stratila som vedomie. Keď som sa spamätala pod troskami vozňa, prvé čo som začula, bol hlas tvojej mamy. Bola veľmi dokaliče-

ná a stenala, čo aj bola v bezvedomí. Nepamätám sa, ako nás vytiahli zpod trosiek a doniesli na stanicu. Ja som sa dosť chytro spamätala a potom som sa už nepohla od tvojej mamičky, kým nevydýchla posledný raz. Posledné slová pred smrťou boli o tebe. Sverila ťa mi načas do ochrany, povedala mi adresu Gordovcevcov a poprosila ma, aby som ťa neskôr poslala k nim.

»Drahá mama! ... Moja drahá mamička!« tíško šepkala Maruľka.

Teraz už neplakávala pri takýchto rozhovoroch. Chápanie, že jej slzy nepomôžu, že jej nevrátia mamičku.

Okrem tety Lipy obľúbila si Maruľka aj otca Pajsia a jeho dcéru Ňuru. Každý deň zabehla do kňazovho domčeka, kde vdovec, otec Pajsij, býval s dcérou Ňurou. Teraz už Maruľka tak dobre rozumela po rusky, že jej Ňura nemusela byť tlmočnicou pri rozhovoroch s kňazom. A z týchto rozhovorov čerpala Maruľka veľmi mnoho dobrého a osožného.

Asi o mesiac mala Maruľka odcestovať do Petrohradu, do rodiny generála Gordovceva, s listom od Olympiady Lvovny. Mal ju sprevádzať Vaňušo, ktorého dobrá učiteľka posielala do hlavného mesta na vyššiu školu.

Olympiada Lvovna sa veľmi zaujímalá o spôsobného, usilovného a umného chlapca a prehovorila Vaňuškových rodičov, aby poslali syna do Petrohradu.

S ním teda mala Maruľka v auguste odcestovať. A zatiaľ otec Pajsij priúčal malú Francúzku, ako má žiť a ako sa má správať u cudzích ľudí.

Nevidaný vták.

Je horúce júlové popoludnie.

Žeravé slniečko strašne pripeká. Ale v lese je príjemne chladno.

Deti sa sišly na lesnej polianke. Nura je nie s nimi, preto dozerá na ne Vaňušo. Maruška si práve natrhala najrozmanitejších kvetov a vije z nich utešené vence. Pomáhajú jej Grúňa, Aňuta a Gaňa. Chlapci sedia v osobitnej skupine. Práve teraz ich čosi veľmi zaujalo. Nikitko a Alexaško podchvíľu pokukujú po nebi a tajomne sa radia o čomsi. K nim sa pripojil aj Vaňušo, Seňko-veľký a Seňko-maličký. Všetci ukazujú prstami dohora na vysoké nebo... O čomsi sa živo shovárajú, čomusi sa smejú.

»A ja ti vravím, že je to orol!« kričí nezbedník Nikitko a tak prudko vyvracia hlavu, že mu s nej spadla špinavá čiapka.

»Nikitko, stratil si hlavu! Daj si pozor, druhá ti nenarastie!« zlostí ho Alexaško.

»Bračekovci, pozrite, veď je to veru nie vták«, upozorňuje ich Vaňušo.

»Čože by to bolo, ak nie vták? Vari mačka alebo krava podľa teba beží po nebi?« uškŕňa sa mu Seňko-veľký.

»Krava na nebi... Ty už len povieš, čo povieš,« chichoce sa Mifudho.

Marušku zaujal rozhovor chlapcov, dvíha teda hlavu, díva sa na nebo a vidí: akýsi čierny vták s veľkými krídlami letí až hen pod oblakmi. Maruška sa díva pozornejšie. Je to vták? Nie, nie je to vták... Krídla má biele, pro-

striedok tmavý... Ale, pravdaže, je to lietadlo. Maruška aj vie, aké lietadlo. Veď toľko ráz bola s mamičkou v Paríži na letišti, tak ju vždy zaujímalo rozoznávať, aké sú to aeroplány, či monoplány, či biplány, a veru ich aj vedela rozoznať. A teraz, hrdá na svoje vedomosti, veselo vysvetľuje deťom naokolo lámanou ruštinou, dvíha prsteň nad hlavu a ukazuje do neba:

»Toto... aeroplán... ja vieš... Videl som to v Paríži... Oui, oui! C'est ça! Hej, hej!« aj si podskočila od radosti a zatľapkala ručičkami.

»Veru naozaj aeroplán, chlapci... Naša Francúzka vraví pravdu,« prvý povedal umný Vaňušo.

»Naozaj, naozaj!« súhlasily aj ostatné deti.

Teraz sú všetky hlavy vyvrátené dohora. Očká, rozhorené dychtivou zvedavosťou, vpily sa do bieločierneho, nevidaného vtáka, čo sa vznášal vysoko pod oblakmi.

»Pozrite, pozrite, spúšťa sa nižšie, chlapci! Ide nadol. Vari len nesletí sem, k nám?« kričaly rozčúlené deti a skoro nedýchaly z rozčúlenia.

A naozaj, lietadlo opisovalo pravidelné a pekné kruhy a blížilo sa k zemi.

Deti ho čakaly, strpnuté netrpezlivosťou.

Hľa, lietadlo sa spúšťa nižšie a nižšie. Teraz už jasno počuť hukot stroja. Zreteľnejšie vidno biele krídla, ba aj letca v lietadle.

Aj v dedine a na poli zbadali lietadlo. Sedliaci prestali pracovať a dívali sa, ako sa lietadlo spúšťa.

Teraz nevidaný vták zahučal mocnejšie. O chvíľočku im už aj pilot v teplom koženom kabáte a koženej čiapke zakýval šatôčkou s úzkeho miestečka medzi bielymi krídlami.

»Hurráá!« zakričal Vaňušo a prvý vítal letca.

»Hurráá!« zakričaly za ním aj ostatné deti.

»Hurráá, ruské deti!« — lámanou ruštinou im zakričal letec s lietadla.

O niekoľko minút lietadlo pristálo vprostred polianky.

Letec.

»Zdrávuujte, dobrí ľudia. Tento železný vták ma doniesol k vám,« povedal mladý nevysoký letec dedinčanom, čo sa shrkli k nemu so všetkých strán, keď soskočil s lietadla na zem a klaňal sa na všetky strany.

Všetci obyvatelia dediny Deriabkina zjavili sa vo chvíľočke na polianke, kde sosadlo lietadlo, ktoré ešte nikdy nevideli. Ženy achkaly, čudovaly sa. Mužskí si čo najpodrobnejšie obzerali lietadlo a aj letca, smelého chlapa, čo k nim spadol s oblakov.

»Dobří ľudkovia,« oslovil letec dedinčanov zlou ruštinou,« sletel som k vám, lebo sa mi minuly zásoby potravy. A som pevne presvedčený, že mi dáte, pravdaže za peniaze, niečo zajesť a zásobiť sa, aby som mohol letieť ďalej. Mám ďalekú cestu, letím z Petrohradu do Paríža«.

Zo zástupu detí sa pretislo a k letcovi pribehlo malé dievčatko s čiernymi očkami.

»Do Paríža? Ste Francúz? Parížan?« štebotalo dievčatko, chytilo cudzinca za ruku a oduševnene sa dívalo na neho.

»Áno, som — Parížan, letec Ján Duc. Ale, kde si sa ty tu vzala, maličká Francúzka?« čudoval sa letec nad týmto nezvyčajným stretnutím.

»Ach«, chytro a nahlas zaštebotala Maruška,« aká som šťastná!... Aká som šťastná!... Ste môj krajan, ste Parížan... Letíte do mojej vlasti... Zajtra už tam budete... Preboha, vezmite ma so sebou... Nechcem ísť do Petrohradu... Nepoznám tam nikoho... Čakala ma tam aj

s mamičkou cudzia rodina. Ale mamička zahynula pri srážke vlakov. A ja ta nechcem ísť sama... Chcem ísť do vlasti, do Paríža... Mám tam známych, Paľka a jeho starého otecka, pána Rišara. Nepoznáte ich? Pán Rišar pracuje v istom obchode. Písala som im, že mi mamička umrela a že som opustená... Odpovedali mi, že by ma chceli prichýliť u seba, že by nebohá mamička iste súhlasila. Len nedávno som dostala list od nich... Vezmiteže ma teda k nim do Paríža, prosím vás, vezmite! Tu som taká opustená!...

Maruľka složila ručičky a prosebne pohľadom dívala sa letcovi do tváre. Letec mlčal, nevedel, čo jej povedať, čo odpovedať.

»U koho býva teraz toto dievčatko?« opýtal sa dedinčanov, čo stáli okolo neho.

»U pani učiteľky, Olympiady Lvovny... Ľaľa, veď už aj ona beží sem,« odpovedali dedinčania.

A naozaj, aj Olympiada Lvovna sa sem ponáhľala. Mladú učiteľku tiež zaujímalo lietadlo, čo sa zjavilo tak z čista jasna, a ponáhľala sa na polianku, kde sa letec spustil.

Maruľka ju zazrela a bežala jej v ústrety.

»Teta Lipa... teta Lipa...,« štebotalo dievčatko. »Pustte ma s pánom letcom do vlasti, do Paríža... K Paľkovi... k jeho starému oteckovi, pánu Rišarovi... Chcem ísť do vlasti... Nechcem ísť do Gordovcevov... Sú mi cudzí... A Paľkov starý otecko je veľmi milý a dobrý... Vždy bol ku mne taký láskavý. O Paľkovi ani hovoriť netreba. Veď ste čítali list, čo mi písali minulý týždeň. Veď viete, že ma volajú k nim. Pustte ma, prosím vás... Pán Boh vám to odplatí...,« takto prosila Maruľka so slzami v očiach.

Olympiada Lvovna v prvej chvíli nič nechápala. Videla

len, že je dievčatko rozčúlené a aj ona bola práve taká vzrušená ako Maruška.

Ján Duc jej všetko vysvetlil. Pristúpil k učiteľke a predstavil sa. Jeho meno bolo známe na celom svete. Bol to slávny, chýrečný letec.

Porozprával Olympiade Lvovne, prečo sem sletel, s akou prosbou sa obrátil na dedinčanov a čo mu vravela maličká Francúzka.

Učiteľka sa pri jeho rozprávaní hneď červenala, hneď zas bledla z rozčúlenia. Ale napokon si všetko rozmyslela a povedala Maruške:

»Chceš nás opustiť, dievčatko a vrátiť sa do vlasti? ... Úplne chápem tvoju túžbu. Ale... mamička si želala inšie, sverila ťa mne do ochrany. Pravda, ľutovala pred smrťou, že ťa vzala so sebou, ľutovala, že ťa nenechala v Paríži pri starom pánovi Rišarovi a pri Paľkovi. Teda, keby ti mamička žila, bola by rada, keby si sa vrátila do Paríža. Ale nemôžem ťa pustiť na lietadle. Vieš, že cestovanie v povetrí je ešte veľmi nebezpečné. Letci často padajú s lietadlami a zabíjajú sa.«

»Ach, ak vás len toto trápi,« zamiešal sa Ján Duc, »nemusíte sa obávať... Som dosť skúsený a nevzal by som dievčatko so sebou, keby som mal čo len najmenšie obavy. Už som dva razy preletel túto cestu s cestujúcimi a ubezpečujem vás, že dievčatko bude celkom bezpečné v oblakoch«.

»Verím vám, ale jednako len sa môže stať,« odporovala Olympiada Lvovna.

»A či sa nemôže všeličo stať aj vo vlaku alebo na lodi? ... Veď mi dievčatko rozprávalo o nešťastí vo vlaku. Nie je tak? Hľa, ide sem váš ruský kňaz, poraďte sa s ním, nech on rozhodne, či máte dievčatko pustiť so mnou, či nie...«

Posledné slová povedal Ján Duc už v prítomnosti otca Pajsia, ktorý sem došiel aj s dcérou Ňurou. Letec sa mu úctivo pozdravil, rozpovedal mu v krátkosti, čo žiada Maruška, ukázal mu listiny a legitimácie, ktoré mal pri sebe a z ktorých bolo vidno, že je skúseným letcom, ktorý už preletel so svojím strojom veľmi mnoho letov.

Otec Pajsij pozval letca, aby si šiel k nemu oddýchnuť a zajesť si pred cestou.

Pozval aj Olympiadu Ľvovnu a niektorých starších dedinčanov, aby sa poradili — či pustiť maličkú Francúzku s Jánom Ducom do Paríža a či nie.

Dlho-predlho sa radili v domčeku otca Pajsia. Deti, a najmä Maruška čakala rozhodnutie o svojom osude v záhradke.

A hľa, na schodoch sa zjavila Olympiada Ľvovna. Mala vyplakané oči a smutnú tvár. Prišla k dievčatku a tuho ho objala.

»Rozhodli sme sa, že ťa pustíme, drobček náš...« povedala veľmi smutným hlasom. »Ján Duc je spoľahlivý a veľmi skúsený letec. Len ho cestou musíš vo všetkom poslúchať... Sľúbil, že nám hneď pošle telegram, keď dôjdeté do Paríža, aby sme vedeli, že ste šťastlivo došli. Píš nám často, dievčatko, a nezabudni, že v chudobnej ruskej dedinke máš mnoho dobrých priateľov, ktorí ťa vždy budú mať radi a nikdy na teba nezabudnú. A teraz sa choď odobrať od otca Pajsia. Chce ťa požehnať na cestu.«

Olympiada Ľvovna vrúcne bozkala natešené dievčatko, vzala ho do náručia a odniesla do domu.

O niekoľko hodín mala Maruška odletieť s Jánom Ducom.

Maruška letí v oblakoch.

Celá dedina sa sišla na veľkú lúku odprevadiť malú Francúzku.

Každý jej dačo priniesol na cestu: ten niekoľko varených vajíčok, ten zas pečené kuriatko, ten proste čerstvého domáceho chleba.

Olympiada Lvovna plakala. Aj ženy si utieraly slzy a ľutovaly dievčatko.

Deti s dychtivou zvedavosťou sledovali každý pohyb letca, čo robil posledné prípravy na cestu.

Ale Maruška bola veľmi veselá. Hneď sa túlila k Olympiade Lvovne, ktorú si medzi časom veľmi obľúbila, hneď bežala k otcovi Pajsiovi a Ňure a vypočula rady na cestu.

Prišli sa s ňou rozlúčiť aj všetci priatelia: Vaňušo, Grúňa, Nikito a ostatné deti.

A napokon bolo všetko hotové. Ján Duc prišiel k zástupu sedliakov, čo sa sišiel na poľane, sňal si koženú čiapku a začal sa lúčiť s kňazom, s Olympiadou Lvovnou a so sedliakmi.

»No, dievčatko, treba nasadať,« povedal Maruške.

Posledné objatia, posledné bozky, upozornenia a rady...

»Sed' pokojne, Maruška, nenakláňaj sa nad okraj lietadla. Tam vysoko, v oblakoch, bude chladno, daj, ukrútim ťa do šatky,« povedal letec maličkej spoločníčke, čo sa mu usadila k nohám.

Olympiada Lvovna ešte raz pribehla k dievčatku a bozkala ho.

»Buď rozumná, Maruška, nezabudni na nás...piš nám!« zašepkala v slzách.

»Hneď, ako doletíte do Paríža, zatelegrafujte nám. Napísal som vám adresu do zápisníka,« povedal letcovi otec Pajsiť.

»Áno, áno!« chytré odpovedal letec. »Hneď ako príde-me do Paríža, vám pošleme telegram.«

Stroj sa rozhučal, vzdušný vták sa rozbehol po lúke a začal sa ľahko vznášať do povetria. Už sa vznáša vždy vyššie a vyššie nad deriabkinským poľom a ľudom sa zdá vždy menší a menší.

Chlapci kričia: »Hurá!« a kývajú čiapkami.

Vzdušný vták vyletel ešte vyššie k oblakom. Ján Duc viedol stroj. Maruška stíchla na mieste a neodtrhala oči od oblakov, čo letely pred nimi. Bolo jej veľmi dobre.

Lietadlo letelo ako vietor vysoko-vysoko nad zemou, nad domami a dedinami, nad poľami a vrškami, nad vrchmi a dolinami... Nad hlavou dievčatka belaselo sa nebo... Pod nimi sa valily oblaky.

O chvíľu im bolo chladno. Maruška sa hniedzila na mieste.

»Ukrúť sa dobre, dievčatko a sed' pokojne. O niekoľko hodín budeme v Berlíne,« povedal letec a držal kormidlo.

Dievčatko hneď poslúchlo letcove rady. Cítilo sa veľmi dobre. Rozmýšľalo už len, že skoro-čoskoro uvidí maličkého Paľka, vlast', Paríž...

Hlboko pod nimi krútil sa široký, tmavobelasý pás.

»To je rieka,« vysvetlil letec dievčatku.

Ale Maruška už nič nevidela. Očká sa jej zatváraly... Ľahučký vetrík jej láskal tvár a navieval sladké sničky. A dievčatko, ktoré pohyby stroja jemne kolembaly, tuho zaspalo letcovi pri nohách.

Nebezpečenstvo.

Maruška sa zobudila na akési hádzanie. Čosi jej zlostne hučalo rovno do ušú.

Otvorila oči. Večerilo sa, keď zaspala a teraz bolo chladné, sivé ráno. Spala teda celú, celučičkú noc.

»Prečože lietadlo neletí tak hladko a pokojne ako včera?... Prečo má letec takú bledú, rozčúlenú tvár?« pomyslela si zrazu Maruška.

Okolo nich hučí a zavýja vietor... Letia čierne, čierne oblaky... Ani v blízkosti, ani v diaľke nevidno ničoho, okrem chmár.

»Kde letíme?« spýtala sa Maruška v strachu.

»Letíme nazad, dievčatko... oproti nám fúka veľmi prudký vietor... A podchvíľou je väčší. Nemôžeme sa prebiť proti nemu. Musíme sa vrátiť.«

»Ach! Teda nebudeme tak chytro v Paríži?« povedalo dievčatko so vzdychom a cítilo v duši strašnú farchu.

»Zajedz si dobre, posilni sa, dievčatko!« radí jej letec. A dobre sa ukrúť... Mrzne, naozaj ako v zime... Brrr...«

Starostlivé ruky Olympiady Lvovny im nachystaly do košíčka jedlo: chladné kuriatko, pečivo a chlieb. Maruška sa ani nehýbe, len nafahuje ruku k letcovi a dáva mu čosi do úst. Potom aj ona je.

A lietadlo sa vždy prudšie a prudšie kolesuje v povetrí, klže sa a skáče ako živé.

Ján Duc neprestajne sleduje prácu stroja... Tvár mu

ešte väčšmi zbledla, vidno v nej sústredený výraz. Už dávno oľutoval, že vzal dievčatko so sebou.

A vietor je stále mocnejší a mocnejší. Odniesol lietadlo ďaleko nazad.

Prešlo ešte niekoľko hodín v mučivom zápase človeka s vetrom...

»Musíme sletieť na zem...« vraví letec, keď nastal druhý večer ich vzdušnej cesty.

Maruška stíchla vo svojom kútiku, celá sa trasie, cíti nebezpečenstvo.

Letec vedie stroj vždy nižšie a nižšie. Ale nedarí sa mu pristáť na zemi. Lietadlo sa raz spúšťa, raz vyskakuje nahor... Vietor ho nesie vždy ďalej a ďalej, v tú stranu, kde pod nimi hučí more... prevažujú sa vlny...

Smelý letec sa usiluje zo všetkých síl viesť lietadlo ku brehu, ale vietor, ako by naschvál, vlečie vzdušného vtáka k vode, k moru...

Letec v hrôze vidí, že lietadlo letí rovno ta... Teraz ho už nijako nemôže zastaviť...

»Modli sa k Pánu Bohu, dievčatko, môžeme ľahko zahynúť,« vraví Maruške.

A v tvári sa mu v tej chvíli zračí smútok a vážnosť...

Zrazu počuť v stroji strašné pukanie... lietadlo sa kloní najprv na jeden, potom na druhý bok a letí aj s cestovateľmi rovno do temných, penivých a rozbúrených morských vln.

V prvej chvíli Maruška zamdlela... Ale dotyk chladnej vody ju preberá... Dievčatko cíti, ako si ju Ján Duc jednou rukou tuho pritíska na hrud' a druhou zápasí s vlnami. Maruška je ohlušená pádom, skoro mŕtva... Odkiaľsi z ďaleka počuť akési kriky... Nekričí len jeden človek — kričí mnoho ľudí. Maruška nič nechápe, nemôže rozoznať,

čo im kričia ľudia s veľkého čierneho člna, ktorý im pláva naproti.

Letec zápasí s vlnami z posledných síl, ale nepúšťa dievčatko z rúk... Lenže pohyby sa spomaľujú, slabnú...

»Hneď sa utopíme,« mihá sa dievčatku hlavou rýchla myšlienka a Maruška zas zamdlieva...

Keď sa Maruška prebrala, v údive sa obzerá naokolo.

»Kde som? Čo sa so mnou stalo?« šepce slabo.

Vidí veľkú, jasnú izbu... Celý rad čistých, bielych postieľok... Pomedzi postele behajú akési dievčence v bielych zásterách, s červenými krížmi na hrudi a v bielych čepčekoch na hlavách. Na postieľkach ležia deti rôzneho veku.

Maruška chce zdvihnúť hlávku s hlavnice, ale nemôže: má ju takú ťažkú, ako by jej boli naliali do nej olova. Potom chce zodvihnúť ruku, ale ani to nevládze... celé telo má strašne slabé... V ustatej hlavičke sa plazí celá reťaz myšlienok. Srašné obrazy smrti...

»Kde som?« zas šepce Maruška, lebo ju naľakalo prostredie, v ktorom sa zobudila.

Prišla k nej dievčina s červeným krížom na prsiach.

»Milé dievčatko,« vraví jej po francúzsky a skláňa sa nad ňu, »Neboj sa. Si medzi priateľmi, v detskej nemocnici. Nie si celkom zdravá... Keď sa zotavíš, vysvetlím ti, ako si sa sem dostala.«

»A pán Ján? Kde je?« namáhavo sa spytuje dievčatko.
»Umrel! Utopil sa v mori?«

»Nie. Celé dva týždne ťa chodieval každý deň navštíviť, lebo už tak dlho ležíš u nás. Príde aj zatra ráno, uvidíš ho.«

»Teda som tu už dva týždne? Bola som veľmi chorá?

Ale ako som sa sem dostala?» slabým hláskom sa Maruška dopytuje dievčiny.

Ale dievčine prísne zakázali rozprávať sa s ťažko chorými. Priložila si teda len prst na ústa a povedala Maruške, aby mlčala.

Veď veru Maruška už ani nevládze vravieť, čo by sa aj chcela ešte na všeličo povypytovať. Nepremožiteľná slabosť jej ovláda ruky a nohy. A Maruška zas zamdlieva.

»No, zdá sa, že sa zotavujeme. Zdrávstvuj, maličká,« vraví Ján Duc, ktorý práve prišiel do veľkej dvorany detskej nemocnice.

Maruška už sedí na postieľke, obložená hlavnicami. V chorobe tak schudla, že ju ťažko poznať. Oči, aj tak veľké, sú teraz priam ohromné.

Ján Duc nemôže bez žiaľu hľadiť na choré dievčatko. Už napísal do Deriabkina, čo sa im cestou stalo a čakal odtiaľ odpoveď, kam má doviesť dievčatko. Práve dnes dostal list od Olympiady Lvovny.

Aby dievčatko aspoň trošku potešil, nosieval mu každý deň dačo, raz pomaranč, raz tabličku čokolády, inokedy pekné pohľadnice alebo obrázkové knižky.

Dnes jej už zďaleka ukazoval nevelikú škatuľu na papier s obrázkom parížskej ulice na vrchnáčíku.

Ján Duc pchá ruku do bočného vrečka a vyberá z neho mnoho pohľadníc, všetko s obrázkami Paríža.

Maruške až zaseklo dych z oduševnenia. Laľa, tu je aj ich ulica... Sem chodila do školy s Paľkom... Tuto na trh s Blanšetou... Touto štvrťou chodievali do kostola s mamičkou.

Dievčatko je skoro bez seba z radosti. Líčka mu zružovely, očičká sa rozhorely.

Keď Ján Duc videl, že je chorá dobrej vôle, prihovoriť sa jej už dávno prichystanými slovami:

»Nuž čo, dievčatko, už ti je lepšie?«

»Ach áno, už zas môžem letieť do Paríža a to hneď!«

»Vari nevieš, že sa mi lietadlo rozbilo a potopilo v mori? ... Keby neboli dosť zavčasu prišli rybári, ktorí nás vytiahli z vody a zachránili v člne, dávno by sme ležali na morskom dne. Nie, dievčatko, nesmiem ťa druhý raz vystaviť takému nebezpečenstvu. A mám teraz aj druhé lietadlo, tam je miesto len pre letca. Ale musím letieť do Paríža. Už zajtra odletím odtiaľto ... V Paríži vyhladáam starého pána Rišara a Paľka, tvojich známych a porozprávam im všetko, čo sa stalo s tebou. Prídu si po teba a vezmú si ťa do Paríža. Dostal som od tvojich priateľov z Deriabkina list, kde mi píše, čo mám s tebou spraviť. Zatiaľ ostaneš tu, najprv v detskej nemocnici, potom ťa zavedú do domu generála Gordovceva, o ktorom mi rozprávala pani učiteľka. Buď rozumná. Maruška a čakaj priateľov s pokojným srdcom. Onedlho si prídu po teba.«

»Ach, áno, pravda ... spravím všetko, ako chcete, ak ma Paľko so starým oteckom vezmú odtiaľto!« vykrikla Maruška namiesto odpovede.

»Pravdaže, dievčatko, pravdaže si ťa vezmú ... Ale teraz mi pekne povedz, čo im odkážeš?«

»Povedzte Paľkovi, že ho čakám ... Že som na neho nezabudla. A čo aj knižočka, ktorú mi daroval, sa stratila pri srážke vlakov so všetkými mojimi vecami, že aj bez tohto darčeka nikdy, nikdy na neho nezabudnem.«

Maruška smutne pozrela čiernymi očkami na letca.

»Ach, ako by som chcela letieť s vami do Paríža!« slabúčko zašepkalo dievčatko.

Ale letec jej to už nemohol splniť. Báľ sa, že by vystavil dievčatko novému nebezpečenstvu. Potešil Marušku a začal sa s ňou lúčiť. Objal si dievčatko s otcovskou nežnosťou.

»Doniesol som ti maličký darček, Maruška,« povedal a vopchal chorej pod hlavnicu niekoľko zlatých peňazí. Potom poprosil sestričky, opatrovníčky detskej nemocnice, aby sa staraly o Marušku a chytro vyšiel z miestnosti, sprevádzaný až po prah smutným pohľadom dievčatka.

Noví známí.

»Kcha... Kcha... Kcha... Ako ma bolí v prsiach... Kcha... Kcha.«

»Mňa lomí v nohe... Ach, ako ma lomí!... Jaj-jaj-jaj!«

»Piť, dajte mi piť!«

»Už to nevydržím — bolí. Hlava ma bolí... Položte mi dačo na hlavu!«

Od svitu budia Maruľku tieto bolestné stony a kriky a nedajú jej spať. Maruľku už nič nebolí, uzdravuje sa. Zato okolo nej na susedných potieľkach ležia choré deti.

Najbližšie leží Peťko. Je veľmi prechladnutý a strašne kašle. Nikomu nedá pokoja. Peťko je veľmi netrpezlivý pacient. Všetci vravia, že je hlavatý na nevydržanie. Sestričku veľmi vyčerpáva. Peťko zatíchnie, len keď má v ústach niečo sladkého. Všetkým sa už zunoval večným bedákaním a zaľatosťou, v nemocnici ho nikto nemá rád.

Ale na druhom boku pri Maruľke leží milé, trpezlivé, desaťročné dievčatko. Stále ho bolí hava. No dievčatko sa neponosuje. Je to maličká kvetinárka, učnica z dielne, kde robia papierové kvety. Volá sa Maša.

Maša videla, keď doniesli do nemocnice polomŕtvu Maruľku. A nevedno prečo, zapáčila sa jej Maruľka na prvý pohľad. Maša si teda obľúbila malú Francúzku. Keď sa Maruľka trochu zotavila a začala sa pomaličky uzdravovať, malá Maša, hoci ešte vždy chorá a slabá, dojímavo sa starala o nešťastnú Francúzku, ktorá už nemala nikoho na širom svete.

Maruľka už vedela dobre po rusky. Vyrozprávala dru-

hom a družkám v nemocnici všetko, čo prežila. Vyrozprávala im o srážke vlakov, o mamičkinej smrti, o učiteľke v dedine Deriabkino, o letcovi Jánovi Ducovi, o ceste v lietadle a o tom, ako sa lietadlo zrútilo do mora. Toto bolo také neobyčajné, že osud malej Francúzky zaujímal všetky deti v nemocnici.

Stále ju prosily, aby im znovu a znovu rozprávala, čo prežila. A Maruška stále rozprávala a deti ju dychtivo načúvaly.

Len Peťko sa posmešne usmieval a nedôverčivo krútil hlavou.

»Cigáni! A vy, somári si ostríte uši!« povedal raz, keď deti obstúpily maličkú Francúzku a spytovaly sa na všetky podrobnosti.

»Nikdy necigánim,« prísne povedala Maruška, celá červená. .

»No, no! Len sa nevystatuj. Cigánstvo ťa nič nestojí,« zlostil ju Peťko.

»Ty zlý — Peter! Maruška je ešte maličká, ako by si mohla vymyslieť všetko, čo nám rozpráva?« zastala sa dievčatka kvetinárka Maša.

»Akože by si to nemohla vymyslieť? Dievčence veru vedia vymýšľať všetko, čo len chcú,« srdito zahundral chlapec.

»Vieš, prečo sa zlostíš?« povedala potom Maša Maruške. »Len preto, že ho nikdy neponúkneš cukríkmi a my ostatní sa vždy s ním podelíme, keď máme dačo.«

»Ale... veď ja nemám cukríky,« vzdychla si Maruška.

»Ale máš peniaze... Tvoj známy ti tu nechal. Popros ošetrovateľku, aby ti kúpila čokoládu alebo cukríky a pohost Peťka. Vieš, že je len vtedy spokojný, keď má dačo sladkého.«

»Dobre, skúsím to,« súhlasila Maruška.

A ešte v ten večer poprosila ošetrovateľku, aby jej kúpila ovocné cukríky a čokoládu, a dala jej na to zlatý peniaz z peňazí, ktoré jej nechal letec.

Petko pokukoval zpod prikrývky na Marušku a zbadal, odkiaľ vytiahla peniaze. Všimol si aj, koľko zlatých peňazí jej ostalo pod hlavnitou... Petko bol tuláček, čo sa stále túlal po uliciach. Rodičia mu už dávno umreli, chlapca nemal kto vychovať a vystríhať od zlých skutkov. Za čas bol Petko učňom u obuvníka, ale ušiel od neho, táral sa po uliciach, kradol a žobral s ostatnými nešťastnými deťmi ulice.

Otrhaný, skoro bosý, túlal sa celé dni bez prístrešia a nocúval niekde v tichej prázdnej ulici pod plotom. V zime, v tuhých mrazoch Petko prechladol a ochorel. Sedel na ulici a celý sa triasol, ľudia to zbadali, vypytovali sa, čo je s ním a doviedli ho do detskej nemocnice.

Tu sa Petko trochu zotavil, ale nesprával sa lepšie ako na ulici, bil sa s deťmi, nadával, ba aj kradol maličkosti chorým deťom a sestričkám.

Kým bol Petko chorý, nemohli ho veľmi rozčuľovať napomínaním a trestami: bol veľmi slabého zdravia. Ale ani nemohli trpieť jeho škriepky a bitky s ostatnými deťmi.

»Ak ešte raz nedáš deťom pokoj,« vyhrážala sa mu sestrička-ošetrovateľka, ktorá sa starala o choré deti, »prenesiem ňu do osobitnej izby. Budeš tam ležať celé dni sám«.

Tejto hrozby sa Petko najväčšmi bál. V osobitnej izbe by mu bolo strašne smutno. V spoločnej spálni mal dosť zábavy, keď dráždil niektoré dieťa alebo si pochutnával na sladkostiach, ktoré mu deti nevoľky dávaly, len aby mali od neho pokoj. A tam, v osobitnej izbe, by ho veru

nemal kto hostiť. Preto teda Peťko vždy stíchol po takejto sestričkinej hrozbe a usiloval sa aspoň načas byť poslušný.

Keď zazrel pod Maruľkinou hlavou peniaze, celého ho rozpálilo. »Odkliať máš zlato?« spýtal sa Peťko Maruľky a žiadostivo hľadel na ligotavé, novučičké peniaze.

»Daroval mi ich pán Ján Duc, letec,« odpovedalo dievčatko.

»Teda ti s neba spadlo toľké bohatstvo!« zasmial sa Peťko. »Nedáš mi z neho?«

»Potrebujem peniaze na cestu, idem do Paríža,« šepká Maruľka a zbledla strachom. »Nemôžem ich rozdať ani stroviť. Už som premenila peniaze, aby som ti mohla kúpiť cukríky... Viac nemôžem...«

»No, daj mi aspoň, čo vydali sestre,« nástojil Peťko.

»To ti môžem dať, tu máš, vezmi si...« a Maruľka mu podala peniaze.

Peťko ich žiadostivo schmatol a vopchal pod hlavnicu.

Prišla sestrička a kázala deťom, aby si políhaly. Zhasla veľkú lampu a zažala malú nočnú lampôčku. V detskej nemocničnej spálni nastalo úplné ticho.

*Nočná udalosť. Vyhrážanie sa splnilo.
Peťka potrestali.*

Už je neskoro, ale Maruľka ešte vždy nezatvára oči... Blúznenia a stenania chorého dieťaťa, čo sa zobudilo, nedajú jej zaspáť. Maruľka sa rozpomína na všetko, čo sa s ňou stalo nedávno... Túžby ju nesú do ďalekého Paríža. »Teraz už iste letec Ján Duc odovzdal Paľkovi môj odkaz« — rozmýšľa Maruľka. »A Paľko sa poshováral so starým oteckom a možno obaja prídu sem už čoskoro, možno prídu hneď a nebudem ani musieť ísť do neznámeho domu Gordovcevcov. Ach, ako by to bolo dobre!«

Maruľka zatvára oči a zdá sa jej, že už vidí starého pána Rišara, ktorého aj ona, ako Paľko, volala starým oteckom; ba aj Paľka, milého drahého Paľka, ktorého teraz, po mamičkinej smrti, ľúbi najväčšmi na svete. Hľa, vidí ho ako živého. Áno, je to on, to sú jeho oči, úsmev, nakrátko ostrihané, zježené vlásky...

»Paľko, ty si to? Že ťa už napokon vidím!« šepce Maruľka, lebo verí tomu, čo sa jej snívало.

Ale čudné, tento Paľko, čo teraz stojí pri jej postieľke, je omnoho vyšší, ako Paľko, ktorého poznala v Paríži. Prečo je Paľko ukrútený do prikrývky a rozpráva celkom dobre po rusky? Aké je to čudné!... Kdeže sa mohol naučiť po rusky? Maruľka nechápe, čo sa stalo a ešte raz sa spytuje... »Si to ty, Paľko?« »Áno, áno, ja som to, Maruľka. Len pekne spi, je už neskoro,« odpovedal jej akýsi hlas.

Prekvapená Maruľka sa trošku nadvihla v posteli. V tej chvíli sklzla sa jej popri tvári akási kostnatá ruka, celkom

inakšia, ako maličká okrúhla ručička Paľkova a čosi hľadá pod hlavnitou...

Neznámy strach sa vkradol Maruľke do duše.

»Jaj-jaj!« vykrikla zúfalo na celú izbu a chytila prstami kostnatú ruku. »Kto je to? Jaj-jaj-jaj-jaj-jaj-jaj...«

»Jaj-jaj-jaj-jaj-jaj!« kričia choré deti, ktoré zobudil Maruľkin krik. Celá spáľňa bola plná kriku... So všetkých kútov sa ozývajú výkriky strachu, plač a nárek. Aj ošetrovateľka sa zobudila a zažala lampu. Vbehla aj sestrička, čo mala nočnú službu v susednej izbe.

»Čo sa stalo? Aký je to krik? Kto to kričí? Ty, Maruľka?«

Pri svetle zažatej lampy sa všetko vysvetlilo a objasnilo.

Peťko, ukrútený do prikrývky, stojí pri Maruľkinej posteli. Dievčatko sedí na posteli a tuho ho drží za pravú ruku... Chlapčisko sa namáha vytrhnúť jej päšť. V pästi stíska zlaté peniaze, ktoré chcel ukradnúť Maruľke zpod hlavnice.

Vystrašené, bledé dievčatko mu tuho stíska ruku a nepúšťa ju.

»Chcel... ukradol peniaze... Pýtal si ich ešte večer... Nedala som mu... chcel mi ich ukradnúť... bez pýtania... Ach, Bože... Zbadala som ho... a vykrikla som...«, šepkalo dievčatko a v rozčúlení zamieňalo ruské a francúzske slová.

Sestrička hneď pochopila, čo sa stalo. Prísne pozrela na Peťka a povedala nevľúdny hlasom:

»Kradnúť je hriech a hanba. Musíme ňa potrestať. Malý zlodej nemá miesta medzi poriadnymi deťmi. Hneď ňa zavediem do osobitnej izby. Ani chvíľku tu neostaneš. Ale najprv vráť dievčatku peniaze, ktoré si ukradol.

Peťko, červený ako rak, hodil Maruľke na posteľ zlato a zlostne zasípel.

»No dobre, keď je tak . . . Veď ti to nezabudnem . . . Ešte sa niekde stretneme. Potom sa rozpamätáš na mňa, na Peťka!«

A srditý, nazlostený odišiel so setričkou, ktorá ho viedla von z izby.

Keď sestrička uložila Peťka v osobitnej izbe, vrátila sa k Maruľke.

»U nás v nemocnici choré deti nesmú mať peniaze, dievčatko,« povedala malej Francúzke. »Mala si ich dať mne schovať. Nebolo by sa toto stalo. Teraz mi daj všetky peniaze. Keď vyjdeš z nemocnice, dostaneš ich nazad.«

Maruľka jej hneď dala peniaze, dôverčivo sverila sestričke svoje bohatstvo. Bolo jej veľmi nepríjemné, čo sa stalo. Lutovala potrestaného Peťka, zlostila sa, že bola taká neopatrná, že si nevedela opatriť peniaze. Na Peťkovo vyhrážanie celkom zabudla. Čože jej mohol spraviť chlapec, ktorého určite už nikdy neuvidí?

Ale Maruľka predsa len tejto noci nespala pokojne.

Maruška vyzdravela.

»Šaty... šatôčka... kabátik... Maruška je oblečená. Všetko je hotové. No, s Bohom! Ošetrovateľka Avdotia ňa zavedie do Gordovcevov. Šťastlivú cestu, Maruška!« povedala sestrička, keď prepustila a vypevádzala Marušku z nemocnice.

»Bedli, aby si sa k nám už nikdy nevrátila,« povedala jej žartovne, keď Maruška bola už na prahu.

Oblečená, schystaná na cestu, rozlúčila sa Maruška s chorými deťmi v nemocnici. Najmä nežne sa lúčila s Mašou.

»Počuj, Maruška,« vravela jej maličká kvetinárka, keď sa lúčily, »ak by sa ti ťažko žilo v generálskom dome, príď ku mne... Veď som ti napísala adresu. Len škoda, že nevieš čítať rusky. Príď rovno do kvetinárskej dielne, kde bývam. Čo aj naša pani býva zavše veľmi zlostná, na teba sa nesmie hnevať. Veď budeš u nás len dočasu, kým si z Paríža prídu po teba. A veď vieš robiť papierové kvety...«

»Áno, mamička ma učila vystrihovať z papiera a lepíť ruže, sirôtky a iné kvety, keď ich ona robila v Paríži na predaj,« povedala Maruška.

»No vidíš... No vidíš... Teda, ak by sa ti nepáčilo v generálskom dome... príď rovno k nám!«

»Dobre, prídem«, súhlasila Francúzka.

Dievčatká sa tuho objaly a bozkaly na rozlúčku.

Potom Maruška vyšla s Avdoľou z nemocnice.

Augustový deň privítal Maruľku dažďom a čľapkanicou. Avdotia držala v ruke papierik s adresou, ktorú dala Maruľke ešte Olympiada Lvovna pred odchodom dievčatka z Deriabkina s letcom Jánom Ducom.

Avdotia vedela čítať a písať, preto jej bolo ľahko vyhľadať dom, kde býva generál Gordovcevov. Ale prv, ako šly do Gordovcevov, bolo treba Maruľku trošku zaodiť. Pri nešťastnom páde lietadla sa jej šaty celkom dotrhaly a zničily. S topánkami bolo práve tak. Klobúk sa stratil. Namiesto neho mala šatôčku, ktorú jej ešte na dedine darovala Olympiada Lvovna.

»Treba sa ti lepšie zaodiť. Veď nejdeš na dedinu, ale do generálskej rodiny,« povedala Avdotia dievčatku.

»Áno, áno,« hneď súhlasila Maruľka. »Lenže, ako bude s peniazmi? Chcela som si ich odložiť na zpiatočnú cestu do Paríža!«

»Voľajako už len bude,« hodila rukou Avdotia. »Ak prídu po teba známi z Paríža, iste si aj peňazí donesú. A vravím ti, že sa ti treba poriadne obliecť.«

»Dobre, súhlasím, so všetkým, čo treba. Zaveďte ma do obchodu,« poslušne súhlasila Maruľka.

»No, milá moja, do obchodu ťa veru nemôžem zaviesť. Tolko peňazí nemáš. Pôjdeme na trh. Tam všetko kúpime«, zas rozhodla Avdotia.

Na trhu, kde predávali obnosené šatstvo, obuv a klobúky, podarilo sa Maruľke nájsť všetko, čo potrebovala. Kúpili lacné teplé šatočky, vysoké topánky a skromný čepček na stužku a hneď ju aj vyobliekali. Okrem toho rozumnej Avdotii sa podarilo zadovážiť ešte aj detskú bielizeň na preoblečenie, ba kúpila dievčatku aj prostý jesenný kabá-

tik. Na všetko stačily peniaze, čo Maruľke daroval Ján Duc. Ostalo ešte pol druhá rubľa, ktoré Maruľka dala Avdotii.

Avdotia sa zpočiatku okúňala prijať peniaze, ale potom, na Maruľkino veľké prosenie ich prijala.

»Iba ak za ne dačo kúpim detičkám. Žijú tu neďaleko, na dedine... Veru ich len zriedkakedy vídavam... Stále som zaujatá chorými... Keby som si tak dnes mohla zájsť k nim, doniesť im dačo dobrého,« s úsmevom vravela ošetrovatelka.

»Tak choďte k nim... Posadte ma na nájomný koč a bežte... Dôjdem aj sama,« navrhla Maruľka.

Ale kdeže by si šla sama, taká mrvinka. Ešte poblúdiš v cudzom meste,« odporovala Avdotia. »Nie, už ťa len dovediem, kde ťa mám zaviesť.«

Chytila Maruľku za ruku a viedla ju po rušných petrohradských uliciach.

Vyšly na Nevský, sadly na tramvaj, dovezly sa na Litejný prospekt a odtiaľ šly pešo na Machovú ulicu, kde býval generál Gordovcev.

»Vidiš, tamto je dom tvojich generálovcov,« povedala Avdotia, keď napokon došli pred vchod veľkej budovy.

Otvoril im chlapček, iste vrátnikov syn.

»Býva tu generál Gordovcev?« spýtala sa ho Avdotia.

»Býva,« dostali krátku odpoveď.

»No, s Bohom, Maruľka, hore schodmi vyjdeš už aj bezo mňa. Ja sa poponáhľam k detičkám. Dvere si už nájdeš aj sama.«

»Na ktorom poschodi býva pán generál, povedzže mi, krásavček?« zas sa Avdotia spýtala chlapca.

»Na druhom,« odpovedal »krásavček« s gombičkovitým, krátkym nosom.

»Nuž, Maruška, maj sa dobre. Ži s Bohom na novom mieste. Ďakujem za darček.« A Avdotia podala dievčatku ruku a vyšla z domu, spokojná, že nechala dievčatko v úplnej bezpečnosti.

O tom, čo Maruška najmenej čakala.

— Cin-cin-ci-i-i-cin, — zacengal elektrický zvonček v generálovom byte.

Maruška stála pred dverami na schodišti, načúvala cenganie elektrického zvonca a čakala, že jej už-už otvorí.

Ale veru nebolo počuť, že by sa niekto ponáhľal ku dverám. V byte bolo ticho a pusto.

Maruška zacengala ešte raz.

— Cin-cin-ci-i-i-cin...

A zas načúvala. Ale v generálovom byte bolo stále ticho a pusto. Nikto nešiel otvoriť.

Vtedy sa Maruška nahla ponad zábradlie schodišťa a zavolala na chlapca, ktorý jej pred chvíľkou otvoril dvere.

»Chlapček! Chlapček! Podťeže sem!«

»Krásavček« s krivým nosom nie veľmi ochotne kráčal hore schodmi do druhého poschodia.

»Čo si želáte? ... Načo ste ma volali?« zahundral.

»Je generál Gordovcev doma?« opýtala sa ho Maruška lámanou, nie celkom srozumiteľnou ruštinou.

»A či ja viem! Len dnes som sa vrátil z dediny. Mamka a tatko budú vedieť. O chvíľku sa vrátia z kostola, povedia. Počkajte trošku.«

»Aký je to nevlúdny chlapec,« pomyslela si Maruška.
»Ako nepekne sa so mnou shovára.«

Najradšej by bola hneď odišla, ale musela čakať vrátnika. Na schodišti, pred dverami generálovho bytu stálo

mäkké kreslo. Ustatá Maruľka — veď sa nachodila po trhu s Avdotiou! — by si bola strašne rada oddýchla v mäkkom kresle, ale neosmelila sa sadnúť si bez opýtania.

»Smiem si sadnúť?« spýtala sa chlapca, ktorý ešte ne-sišiel dolu a ukázala rukou na kreslo.

»Čože chcete?« nerozumel ju chlapec.

»Či si smiem sadnúť, oddýchnuť trošku?« vysvetlila mu Maruľka.

»Sed' si, kým sa ti zapáči. Veď je kreslo na sedenie...«

»Áno, áno...« súhlasila Maruľka, sadla si do mäkkého kresla a zaborila sa do neho hlbšie a hlbšie.

»A odkiaľže si? Si Čuchonka, či Tatárka?« vyzvedal sa chlapec a zvedavo si obzeral Maruľku.

»Nie, som Francúzka, z Paríža,« odpovedala Maruľka, ktorá ho ťažko rozumela.

»Ale, ale! ... Veď poznám Paríž,« vážne povedal chlapec. »Ráno ma ta mamka posielala po vrenú vodu na čaj.«

Maruľka sa nevdojak zasmiala.

»Nie, nie, to je nie ten Paríž... Môj Paríž je ďalej... Ty si iste chodil do čajovne alebo do hostinca, ktorý sa volá »Paríž«, ale ja som bývala v meste Paríži. Ďaleko, veľmi ďaleko odtiaľto,« namáhalo sa dievčatko vysvetliť mu.

»A čože si sem prišla bez jazyka?« zlostne sa oboril na Maruľku malý vrátnik, lebo napokon zbadal, že dievčatko zle hovorí po rusky.

»Ako bez jazyka?« čudovalo sa dievčatko.

»Nuž akýže máš jazyk? Veď ťa len horko-ťažko rozumiem.«

A chlapec sa po týchto slovách nahlas rozchichotal. Ma-

ruľka sa začervenala a neodpovedala mu. Chlapec si hundral čosi popod nos a šiel dolu.

Maruľka sa ešte hľbšie zaborila do kresla a trpezlivo čakala, kým sa vráti vrátnik. Bolely ju nohy, vyčerpané dlhou chôdzou. Oči sa jej zatváraly z ustatosti, hlavička jej padala na hrud', pomaličky už nemohla premôcť spánok a neprešlo ani päť minút a už aj spokojne odľukovala na schodišti, v pohodlnom, mäkkom kresle.

Keď sa Maruľka zobudila, veru nevedela, či spala dlho, či krátko. Ale zobudila sa, keď sa jej čias ruka dotkla pleca. Naľakane otvorila oči.

Pred ňou stál tučný človek v obleku vrátnika.

»Prišli ste, slečna, ku generálovi Gordovcevovi?« spýtal sa Maruľky úctivo. »Pán generál je nie doma. Odišli s celou rodinou alebo do cudziny, alebo na vidiek, na svoj majetok... Nevieme, kam. Vrátia sa len neskoro na jeseň.«

»Ako? Čože?« vykrikla Maruľka. »Veď nás čakali... Pozvali, volali... Náročky sme sem cestovali.«

»Kto sem cestoval?« spýtal sa vrátnik, lebo nič nechápal.

»Mamička a ja. Mala prísť za vychovávateľku ku generálovým deťom. A ja s ňou...«

»To je pravda. O tom som počul. Naozaj pred odchodom čakali Francúzku s dcérkou. Ale cestou sa stalo nešťastie a vari obe zahynuly, — aspoň v novinách tak písali. Generál veľmi ľutoval. Aj deti... Ale potom si vzali inú vychovávateľku. A nedávno odcestovali...« láskavo dokončil vrátnik.

Ako by bol hrom uderel Maruľke nad hlavou.

»Vzali si inú vychovávateľku... »Odcestovali... »Vrátia sa len dakedy v jeseni,« ozývaly sa jej v ušiach strašné, celkom neočakávané slová.

»Čože si už teraz počnem? Kde sa podiem?« rozplakala sa Maruška a ako by nechápala, do akého strašného postavenia sa dostala, rozbehla sa dolu schodmi, prebehla popri prekvapenom synčekovi vrátnikovom, ktorý jej otvoril ťažké dvere a vybehla na ulicu.

V pustej ulici.

Keď Maruška vybehla zo dverí domu generála Gordovceva, pustila sa doprava, potom sa skrútila vľavo, prešla cez akýsi dlhý most, osvetlený elektrickými lampami. Po moste hore-dolu chodily vozne električky.

Dlhý most sa skončil. Začalo sa nábrežie. Tu bolo omnoho tichšie a pustejšie ako na druhom brehu rieky. Tu už ani domy neboly také vysoké ako tam. Vždy častejšie a častejšie bolo vidno maličké drevené chalúčky medzi kamennými domami. Tu bolo aj omnoho menej ľudí, chodci boli oblečení skromnejšie a zavše aj veľmi biedne.

Po dosť dlhom chodení dostala sa Maruška do tmavej uličky. Ťahaly sa tu ploty a za nimi skladištia dreva... Maruška len kráčala a kráčala po úzuckých chodníčkoch. Ani nevedela, kam a načo ide. Jednou rukou si pritískala na prsia balík s bielizňou, ktorú jej dnes kúpila Avdotia.

Pod dlhým, rozváľaným plotom akéhosi starého domu videla Maruška sedieť na zemi niekoľko ľudí. Páchlo od nich vodkou. V tvári boli červení a mali zlé, veľmi zlé oči. Sedeli mlčky, ako by čosi čakali. Maruška sa začala veľmi báť.

Poponáhľala sa, aby chytro prešla okolo nich. Okolie bolo také pusté, že sa zdalo, ako by toto nebola ani petrohradská ulica, ale ulička akéhosi odľahlého, vidieckeho mestečka.

Zrazu Maruška počula za sebou slová:

»Hej, dievčatko, nože postoj... Daj kopejočku...«

Vravel to jeden z otrhancov, čo sedeli na zemi, ale keď zbadali dievčatko, vstali a šli za ním.

»Včera ma prepustili z nemocnice, daj mi kopejku na lieky...«, duto zavrčal druhý otrhanec.

Naľakaná Francúzka strpla na mieste. Okolo nej, ako by zo zeme vyrástol, stál zrazu celý zástup otrhancov.

Maruška nevedela, čo si počať. Dlho mlčala a len o niekoľko minút povedala žalostne:

»Nemám peňazí... Pustte ma...!«

»Cha, cha, cha! Veď ti veru aj veríme!« dusil sa chripľavým smiechom ktorýsi otrhanec. »Aby taká vyobliekaná slečinka nemala pri sebe ani kopejky! Rob si blázna z niekoho iného, nie zo mňa. A toto čože máš?«

»To je bielizeň... Trocha bielizne...«, šepkalo dievčatko v strachu a zima ju drvila z hrôzy.

»Tebe je to, možno, troška, ale nám to iste stačí. Daj sem, obzrieme si tie tvoje handry,« pristúpil k nej druhý tulák a vytrhol jej balíček.

»A ozaj, slečinka, sobleč si aj kabátik, načože ti je a nám sa veru zide...«, zamiešala sa blížiac sa žena.

Nešťastná, ako by ohlušená Maruška nemohla sa pohnúť s miesta, ani vypovedať slovo. Ale ženská nečakala, kým Maruška splní jej rozkaz, chytro priskočila k nej a strhla s nej nový kabátik.

»Lala aký nádherný kus! Vydrží aj tri roky,« zasmiala sa ženská. »Veru sa mojej Lízke ani neprisnilo, že dostane nový kabátik, ej, veru, neprisnilo!«

Ale vtom priskočil k ženskej vysoký otrhanec a začal jej driapať z ruky Maruškin kabát.

»Ktože ti povedal, že to bude nosiť tvoja dcérka?« skríkol zlostne. »Hneď ho zanesieme predať a peniaze si rozdelíme, aby nikto nemal škody.«

»A nedám ti ho!... Veru nedám!« nepopustila žena. To by ti ľahko prišlo!... Ja som dievčatku vzala kabát, teda je môj a basta!«

»Čo sa to opovažuješ! Drž papuľu!«

Otrhanci sa prudko povadili a začali sa trhať o kabátik. Škriepili sa a hromžili. Zo škriepky sa strhla bitka...

Neďaleko šiel mestský strážnik, zastal, keď počul kriky a zapískal. Zjavil sa aj druhý strážnik a za nimi domovník. Potom druhý, tretí... K plotu sa so všetkých strán hrnuli ľudia...

Vysoký trhan zrazu schytil Maruľku za ruku a povedal jej:

»Len sa ozvi, len cekni, že ti strhli kabát a vzali balík... Zabijem ťa... na smrť... A teraz sa prac odtiaľto, ale chytro... Ber nohy na plecia, lebo bude zle s tebou...«

Keď to povedal, tak prudko sotal Maruľku do chrbta, že odletela od neho na niekoľko krokov.

Maruľka, vystrašená hrozbami otrhanca, dala sa do behu. Utekala teraz už, ako len vládala.

Už prebehla jednu uličku, potom druhú... Zrazu sa pred ňou zjavily akési stromy: alebo sad alebo lesík... Vo tme sa búšila do lavičky, padla na ňu doluznačky a úplne vyčerpaná prežitým rozčúlením a behom, ostala ležať na širokej doske lavičky celkom vysilená.

Udalosti pokračujú.

Maruška nehybne ležala na lavičke.

— Hav! Hav! Hav! — počula zrazu celkom zblízka psí brechot.

Ohromný pes bežal rovno k lavičke, na ktorej ležala Maruška. Ešte nikdy nevidela takého velikánskeho psa.

Dievčatko sa strašne preľaklo, vyskočilo s lavičky a začalo bežať so zúfalým krikom.

Vzápätí za ňou hnalo sa strašné psisko. Maruška počula, ako jej pes dýcha za chrbtom, ako ťažko búchajú v aleji chlpaté laby potvory... Zdalo sa, že nohy samy nesú dievčatko, ktoré sa bálo aj obzrieť.

»Hneď ma dohoní... Uhryzne... roztrhá...,« myslela si Maruška a ani necítila, že je ustatá, len stále bežala ďalej.

Zrazu sa potkla o čosi. Bol to široký peň, ktorý trčal popri kraji cesty a ktorý bežiace dievčatko v strachu nezbadalo. Maruška sa potkla, rozhodila rukami, vykrikla ešte zúfalejšie, ešte hlasnejšie, ako predtým a padla aká dlhá, taká široká, v aleji.

Hneď a zaraz jej páľil ruky a šijú horúci dych psa, ktorý ju dobehol a ostré zuby sa zahryzly dievčatku do šiat.

»Jaj!« vykrikla Maruška strašným hlasom a zatvorila oči. .

»Lord! Lord! Ty potvora akási! Dostaneš! Na smrť si vyľakal dievčatko! No veď ty dostaneš? Lord!« ozval sa dievčatku nad hlavou neznámy mužský hlas.

V tej chvíli ju čiesi mocné ruky zdvihly so zeme a po-

stavily doprostred aleje a čiesi starostlivé oči nepokojne hľadely Maruľke do prestrašenej, bledej tváre..

»Čo sa ti stalo, dievčatko? Udrela si sa? Naľakala?« povedal ani nie dojatým, ale ani chladným hlasom vysoký človek v tmavých nohaviciach a tmavokávovom kockovom kabáte.

»Nič, to, nič... Rozbila si si koleno? To je nie nešťastie, zacelie... Neplač, neplač, chuderka... Veď slzy bolesť nezaženú. Radšej mi chytro povedz, kde ti bývajú rodičia. Kam ťa mám zaviesť?«

Maruľka dôverčivo pozrela na vysokého mužského, ktorý sa jej prihováral. Potom zas pozrela na obrovské psisko, ktoré sa celkom pokojne rozľahovalo pri lavičke, ako by sa nič nebolo stalo, a dobrácky búchalo o zem dlhým chvostom.

»Cha-cha, cha! Obdivuješ môjho psa?« zas sa rozhovoril vysoký mužský.« Len vyzerá strašne, lebo je taký veľký, ale neublíži. Je ešte veľmi mladý a sprostý, nemôže sa ľahostajne dívať na utekajúceho človeka. Ale to je teraz nie dôležité. Povedzže mi, kde máš rodičov, známych alebo ďaku rodinu?... Musím to vedieť, aby som ťa mohol zaviesť k nim.«

»Nemám rodičov,« vzdychla si Maruľka.

»A rodinu?«

»Ani rodiny nemám.«

»Hm... hm... Možno máš teda priateľov?«

»Na nešťastie sú v Paríži.«

»Veľmi dobre! Veľmi dobre!« nečakane povedal neznámy. »Áno, to je skvostné, že si ako prst na svete, že nemáš rodnej duše... Odteraz ťa ja budem vychovávať. Štyria chlapci ti budú bratmi a štyri dievčatká sestrami. S nimi budeš rásť a vychovávať sa odo dneška... Hneď pôjdeme

na zastávku a odtiaľ sa odvezieme vlakom na predmestie »Lesné«. Tam mám dom . . . Ale zatiaľ mi porozprávaj, ako si sa z Paríža dostala až sem a ako si teraz v noci zabľúdila do petrohradských ulíc . . .«

Vtedy sa pes začal obtierať pánovi o nohy a zavadzal mu vo chôdzi.

»Lord! Vopred! Neobtierať sa mi o nohy! Bež vopred!« zakričal pán na psa.

Lord vyskočil, pokrútil chvostom a rozbehol sa pred nimi.

Pán John, ako sa predstavil neznámy, tuho chytil Maruľku za ruku, rozkázal jej, aby mu o sebe vyrozprávala číro-čistú pravdu a viedol ju na zastávku.

Maruľka dôverovala spoločníkovi a vyrozprávala mu všetko, čo sa s ňou stalo v posledných mesiacoch.

Kým rozprávala, správal sa pán John veľmi čudne: raz mliaskal jazykom, raz pukal prstami, raz zasa ako by bol podskočil na mieste, raz si začínal radostne šuchať ruky a veselo sa usmievať, hoci všetko, čo mu dievčatko rozprávalo, bolo veľmi smutné.

»Dobre, dobre! Skvostne! Ani si nemôžem želať nič lepšieho . . .«, hundral si popod nos.

Keď Maruľka dokončila smutnú rozprávku, položil jej pán John ruku na plece a povedal:

»Aj tak nemáš kam ísť, ostaneš teda u mňa. Koľko máš rokov, päť, či šesť?«

»Nie, čoskoro budem mať deväť.«

»Ako? Taký chrobáček a má už skoro deväť rokov?«

»Áno, deväť . . .«

»Nuž, aj tak dobre! Nie ti je zima? Neustala si?«

Maruľke bolo veľmi zima bez kabátika, ktorý s nej zlo-

deji pred chvíľkou stiahli. Bola aj veľmi ustatá, ale okúňala sa to povedať neznámemu spoločníkovi.

Ale pán Joh pochopil, že jej je zima, že je vyčerpaná. Vyzliekol si kabát, ukrútil dievčatko doňho aj s hlavou, vzal ho na ruky a niesol.

Prišli na zastávku načas. Vlak práve odchádzal.

Pán John vystúpil na plošinku vozňa a odtiaľ rozkázal Lordovi, aby bežal popri vlaku. Pes zrejme pochopil pánov rozkaz. O dve či o tri minúty sa vlak pohol a Lord s ohromným brechotom bežal ako strela za vlakom, kde sedel pán s maličkým dievčatkom.

Chovanci a chovanice pána Johna.

Celkom na konci priečnej uličky vo vilovej štvrti stojí neveľký domček. Domček je obývaný leto, zimu, celý boží rok. A celý boží rok v prízemí domčeka svieti každý večer visacia lampa pod širokým, zeleným tienidlom a osvecuje osem detských hlavičiek.

To sú chovanci a chovanice pána Johna, ktorý sa vydáva za anglického šľachtica, čo vraj sem prišiel z Londýna. Ale ne jeden sused vie, že mister John nie je nielen anglický šľachtic, ale ani len Angličan.

Lenže malým deťom je naozaj jedno, kto je ich pán: Angličan alebo Turek, Švéd, Grék, Rus alebo Nemec. Doviedol si ich sem do teplej, útulnej vily rovno z pustých petrohradských ulíc, kde žobraly, alebo z vlhkých, špinavých pivníc, kde žily o hlade a smäde medzi starými žobrákmi. Priviedol ich sem, ubytoval ich tu a poskytol im sýty a dobrý život.

Pán John vychovával deti po svojom. Staral sa, aby vedeli čítať, písať a počítať, staral sa aj o ich zdravie a cvičieval s nimi. U pána Johna žilo obyčajne osem detí. Stávalo sa zavše, že daktoré dieťa ušlo od neho, lebo sa mu zunoval život vo vilke. Vtedy si pán John doviedol nové deti, ktoré našiel zas na ulici alebo vo vlhkých, špinavých pivniciach, kde trpely hladom a zimou. Preto chodieval do mesta, blúdil s Lordom po pustých uliciach a vyhľadával deti bez prístrešia.

V ten večer, keď doviedol do vilky Maruľku, sedeli za stolom štyria chlapci a štyri dievčatká a plátali si šaty.

Chlapci prišivali záplaty na nohavice, dievčatá si láťaly pančuchy. Najstarší chlapec, černoooký Seňko, ktorého priatelia a priateľky prezývali Tatárom, lebo bol dohola ostrihaný, mal dvanásť rokov. Potom nasledovalo dievčatko, ľavičiarka Ňuša, ktorá vedela šiť a písať ľavou rukou. Potom tu bol Gavriuk, chudučký, milý chorľavý chlapček, ktorého často hnevali a prezývali slečinkou. Potom nasledoval šibal a cigán Kóľa, bitkár a zapárač, ktorého aj prezývali Bitkárom. Potom celkom maličký sedemročný Gorko, zúfalý zaľatec a zlostník, hoci bol najmenší zo všetkých. Potom tu byly ešte tri dievčatká: desaťročná Duňa — pekné, veľmi hrdé dievčatko, Taňa, ktorú prezývali Nemilá-cárovná a Jasia, ktorá mala veľmi škaredý zvyk prezrádzať pánovi a živiteľovi všetko, čo sa robilo v domčeku.

Pracujúce deti podchvíľou pokukovali na dvere.

»Dnes je akosi dlho... Iste zas dakoho dovedie,« povedala Duňa.

»Nie, dnes určite nikoho nedovedie: len nedávno pritúlil Gavrilka,« odpovedala Ňuša a usilovne narábala ihlou.

»Hej dievčence, bolo by na čase postaviť samovar. Bežte niektorá do kuchyne,« rozkázal zrazu Kóľa-Bitkár.

»Aký komandant, len pozrite!...« urazila sa Jasia. »Teraz je nie rad na nás, vy chlapci máte službu celý tento týždeň.«

»Ľaľa, ako cigáni!« zamiešal sa Gorko a stúlil do ostrej papuľky líšcie ústa. »Minulý týždeň sme my mali službu, teraz je na vás rad!«

»Nie je pravda!« — odvrkla mu Jasia. »On sa ti ani nehne a iných preháňa!«

»A teba raz nasilu pohnem s miesta!« zakričal Kóľa-Bitkár.

»Len sa opováž!« vyhrážala sa mu Jasia.

»Nevadzte sa,« zamiešal sa Seňko-Tatár a zapchával si uši. »Pôjdem a postavím samovar.«

»Poďme, Seňko, pomôžem ti,« ponúkla sa mu Duňa a vyskočila s miesta.

Ale Jasia a Kóľu-Bitkár už nič nepočuli. Ako dvaja rozdráždení kohúti skákali na seba. Kóľu-Bitkár, celý červený, s okrúhlymi, zlými očami blížil sa k Jasii so zaťatými pästami.

»Vtiahnem ťa do kychyne, vtiahnem za šticu. A prinútim ťa postaviť samovar aj kašu zohriať . . .,« kričal na celú izbu.

»Len sa opováž, len sa ma dotkni! . . .«

»A opovážim, a dotknem!«

»Teda dotkni!«

»A dotknem!«

»A dotkni!«

»A dotknem . . .«

»No . . .«

»Tu máš!«

Ruka Kóľu-Bitkára sa natiahla Jasii nad hlavou. Ale chlapec sa jej nestihol dotknúť a Jasia tak zvrešľala a vykrikla, že sa všetci naľakali. Ešte aj tabule v oblokochoch zarinčaly z toľkého křiku.

Vo chvíli sa dvere roztvorily dokorán a do izby ako víchor vletel najprv Lord a za ním vošiel pán John, držiac dievčatko na rukách.

Čudný pán.

»Čo to počujem? Naskutku nech je ticho!« zhrmel pán John na celý dom, len čo prekročil prah izby. Ale Jasia sa náročky ešte hlasnejšie a žalostnejšie rozplakala, keď sa zjavil domáci pán.

»Jasia, čo ti je? Kto ti ublížil?« starostlivo a nepokojne oslovil pán John dievčatko a chytró postavil Maruľku na zem.

»Kto ti ublížil?« spýtal sa ešte raz Jasie.

»Kóľko-Bitkár... Chcel ma po-tiah-nuť za vla-sy... Chy-til ma za-šti-cu...« mrnkalo dievčatko žalostným a trhavým hlasom v plači a fikaní.

»Kóľka? Áno? Nikolaj, pod' sem!« strašne vykrikol majiteľ domčeka. »Pod' sem, pod'!«

Deti, ktoré sa medzitým shrkly okolo Maruľky a zvedavo si ju obzeraly, chcely sa teraz zastať priateľa.

»Nie, nie, pán John, Kóľka teraz nič nespravil. Ani sa Jasie nedotkol, len ruku natiahol a ona sa hneď rozvrešťala...«, náhlivo vysvetľovali pánovi.

»Ako prasiatko zakvičala,« dodal Kóľka-Bitkár, ktorý vykukol zpoza chrbtov vrstovníkov, lebo sa doteraz schovával pred pánom v kúte.

»Ticho! Viem všetko! Vždy všetci ubližujete Jasii!« kričal pán John na deti a zavolať Kóľka-Bitkára, ktorý sa zasa utiahol do kúta, lebo sa naľakal pánovho hrozného hnevu.

»Pod' sem! Potrescem ňa...«

»Pán John...,« zaprosil Kóľka-Bitkár.

»Vravím ti... pod' sem!«

Pán John už neopakoval rozkaz, pristúpil ku chlapcovi a chytil ho za plecía. Kóľa-Bitkár sa nestihol ani spamätať a už vyletel vysoko do povetria, keď ho vydvihol pán John.

»Ber sa hore, keď sa tu dolu nevieš správať!«

»Ach, len nie hore, pán John, len nie hore!« modlíkal chlapec plačlivým hlasom.

»Nie, ber sa hore, ber sa hneď a zaraz hore!«

Pán John ešte vždy držal chlapca nad hlavou, potom vyskočil na stoličku, odtiaľ na stôl, vystrel ruky a posadil Kóľu-Bitkára navrch vysokej skrine na šaty, čo stálo celkom pri dverách.

»Tak. Teraz tu sed', kým sa navečeriame,« vravel Kóľovi-Bitkárovi a hrozil mu prstom.

Všetko sa stalo tak chytro, že sa nikto nestihol spamätať. Ale o chvíľku bol už pán John taký pokojný, ako by sa nič nebolo stalo a shováral sa s deťmi láskavo a dobrácky, ukazujúc na Maruľku.

»Doviedol som vám novú družku. Kto jej ublíži — dostane trest. Dúfam, že sa nikomu z vás nechce oddychovať na skrini, kým budeme večerať a obedovať. A teraz doneste samovar a kašu, bežte, bežte!«

Malá prefikanosť. Noc v domčeku pána Johna.

Duňa, Ňuša-lavičiarka a Taňa doniesly z kuchyne miskú s polievkou, s pariacou sa kašou, tanieriky a lyžičky a postavily všetko doprostred stola. Deti a domáci pán si sadli na miesta a začali s chuťou jesť najprv zapražένú polievku.

Maruľku si pán John posadil vedľa seba. Dievčatko, ktoré v tento deň prežilo toľko rozčúlenia, doteraz vôbec nepocítilo hladu. Ale vôňa chutnej, maslom omastenej pohánčenej kaše jej pripomenula, že celý deň nič nejedla. A Maruľka veru pri večeri nezostala za deťmi, ktoré nespúšťaly oči s tanierov.

A chutná vôňa polievky a kaše veru dráždila aj potreštaného Kóľu-Bitkára. Spustil hlavu so krine a žalostne pokukoval na miskú, na ktorej sa parila kaša. Strašne sa mu chcelo jesť, ale veru nebolo ani trošku nádeje, že by mu odpustili do konca večere. Pán John býval neúprosný a neodpúšťal tresty.

No Kóľu-Bitkár jednako len začal vymýšľať, čím by obmäkčil pána Johna, aby mu dovolil ísť dolu. Zrazu chlapcovi zišla na um skvostná myšlienka. Vystrúhol čo najnešťastnejšiu tvár, stiahol ústa do žalostnej a palčivej grimasy, nahlas zastenal a schytil sa oboma rukami za brucho.

»Jaj-jaj-jaj-... Ako ma bolí... Jaj-jaj-jaj, aká bolesť! Jaj-jaj-jaj-jaj!«

»Čo sa ti stalo?« vyskočil zpoza stola pán John.

»Brucho ma rozbolelo, pán John,« ozvala sa odpoveď so skrine. »Už to nevydržím, ako ma bolí, bolí...«

»Hm... hm... Brucho ťa rozbolelo?«

»Strašne ma bolí, ukrutne... Joj-joj-joj!« zas zabadákal Kóľa-Bitkár.

»Pozrimeže! A z čoho tak odrazu? Nuž čože robiť, poď teda dolu, keď ťa tak bolí.«

Kóľa-Bitkár čakal len na toto. Zachytil sa oboma rukami o rám skrine a obratne ako mačka soskočil na zem. Keď už bol na zemi, namýšľal si, že pán už na všetko zabudol, šiel teda k stolu, chytil lyžicu a vystrel ruku za kašou.

»Nie, milý môj, to teda nie. Keď ťa bolí brucho, nesmieš nič jesť,« zarazil ho pán John.

»No... no...,« zašomral Kóľa-Bitkár, keď sa presvedčil, že mu prefíkanosť nepomohla.

»Veru, veru,« opakoval pán John, »koho bolí brucho, nesmie jesť kašu. Seňko hneď zabehne do lekárne a donesie ti ricínového oleja za desať kopejok. To dostaneš namiesto kaše.

»Nechcem ricínový olej, nemôžem ho ani do úst vziať... Takú hnusobu!« hundral si Kóľa-Bitkár.

»No, milý môj, ak ty nemôžeš vziať liek do úst,« pokojne povedal pán John, »tak to pekne nalejeme. A teraz, Seňo, bež do lekárne a ty, Nikolaj, si ľahni do postele a vyčkaj, kým donesú liek! Chorí nesmú chodiť.«

Čo si mal počať úbohý Kóľa-Bitkár? Musel si ľahnúť do postele o hlade, a čo aj bol celkom zdravý, musel vypíť protivný liek, ktorý mu doniesli z lekárne.

»Nič si z toho nerob, môj milý!« pokojne opakoval pán John, keď videl ako sa krčí a krúti pri pití ricínového oleja. »Hlad a ricínový olej ťa už odučia cigániť!«

Presne o desiatej večer zhášali lampu v domčeku pána Johna a všetci sa ukladali spať. Dievčence spávaly v jednej izbe a chlapci s pánom Johnom v druhej. Slúžku pán

John nadržal. Deti si samy varily, umývaly riad, upratúvaly izby, praly bielizeň, láťaly pančuchy a odev.

Lord zastupoval nočného strážnika a po večeri, ktorú dostával vždy bohatú, púšťali ho na dvor strážiť domček.

V dievčenskej izbe stály popri stenách štyri veľmi skromné, tvrdé postele. Maruľke postlali na pohovke. Odtiaľ dobre videla, ako Ňuša-lavičiarka dlho kľačala, klaňala sa až po zem, usilovne sa prežehnávala ľavou rukou, a zbadala aj, že sa pobeľavá Jasia kamsi vytratila z izby, aby to nikto nespozoroval.

»Išla do kuchyne. Každý večer sa takto vytratí, vraví, že ide poumývať riad, ale všetci vieme, že chodí len preto, aby pánu Johnovi porozprávala všetko, čo sa u nás robilo celý deň. Taká je to klebetnica,« pošepky vysvetľovala Maruľke Duňa, keď si k nej prisadla na okraj pohovky.

Dievčatká nadpriadly rozhovor. Duňa sa začala Maruľky vypytovať, ako sa volá, či je, odkiaľ prišla a ako sa dostala k pánu Johnovi.

A Maruľka jej všetko úprimne vyrozprávala.

K nim si prisadly aj Taňa s Ňušou-lavičiarkou a pozorne počúvaly neveselú rozprávku nového dievčatka.

»Teda už vieme, kto si! Nie žobráčka, ale slečna!« povedala prekvapená Duňa. »No, dievčatko, veru ti u nás nebude ľahko. Veru ti tu bude ťažko. Veď keď je tu ťažko už aj Nemilej-cárovnej Tani — a je to len dcérka chudobnej krajčírky — kdeže by tebe, opravdivej slečne, tu bolo dobre?«

»Ale prečože? ... Bije vás pán John? Často vás tresce?« spytuje sa rozčúlená Maruľka.

»No nie, mali by sme hriech cigánif naňho. Biť nás nebijá, ale trestať — tresce, veď si videla pred chvíľkou, ako

nás dáva sedieť na skriňu, keď sa previníme. A pri ňom sa nemožno nepreviniť...»

»Ale prečo?« zas sa Maruška spytovala dievčeniec.

»No veď sa presvedčíš. Všetko musíme robiť podľa hodín, podľa pravidiel: aj telocvik, aj učenie, aj robotu. A tu je hrôza roboty! Len vtedy si trochu oddýchneme, keď je nie doma,« odpovedala Duňa.

»Bolo nám omnoho lepšie, keď sme po uliciach žobraly, alebo predávaly šnúrky do topánok a gombičky! Žily sme si slobodne a robota bola ľahká!« dodala Ňuša-lavičiarka.

»Ja ujdem, čoskoro ujdem odtiaľto, ako Peťko a ostatní...,« neočakávane povedala Taňa.

»Ale si si zmyslela!... Ktože ňu pustí? Jasia sa dozvie, prezradí a pán John s Lordom ňu chytré lapia. Potom ti bude ešte horšie.«

»Nebude horšie, ujdem,« úporne tvrdila Taňa.

»Ale kdeže sa podeješ? Matka ti umrela. Nemáš už nikoho na svete.«

»Budem žobrať, budem sa pretĺkať, ale tu neostanem ani za neviem čo. A ani tebe neradím tu ostať,« obrátila sa k Maruške. »Hľa, veď si už mohla vidieť, čo je tu pekného, zbadala si? Jasia klebetí, Kóľka pre ňu nespravodlivo trescú, strava je zlá, treba umývať riad, variť, prať. A ešte len zajtra uvidíš, čo tu bude, len vyčkaj, milá moja!«

»Tichšie, tichšie, ide Jasia,« zašepkala Ňuša, Duňa potiahla Taňu za rukáv a dievčence sa vytratili od Maruškinej pohovky a vo chvíľocke vklzly každá do svojej tvrdej postele.

Čo bolo na druhý deň.

Huk, krik, vrava, kašeľ, ozývajúci sa za stenou, zobudily Maruľku. Otvorila ospalé oči a prekvapene sa obzerala dookola.

Slnko jasne svietilo do obloka, nezakrytého záclonou. Štyri postieľky v izbe boli už prázdne. Maruľka si obzerala ešte neznáme okolie a zrazu sa rozpamätala na všetko, čo sa s ňou stalo včera večer. Rozpamätala sa na pána Johna, na ohromného Lorda, na domček za mestom a na nových priateľov a priateľky.

A kriky za stenou neprestávaly a neprestávaly.

Maruľke bolo strašne. Nijako si nemohla vysvetliť, čo sa robilo v susednej izbe.

Nadvihla sa na pohovke a pozrela na dvere. Dvere boli len privreté. Maruľka natiahla hrdielko a začala sa uprene dívať do škáry.

Najprv nevidela celkom nič, len ešte vždy počula čudné kriky, ktoré sa teraz zdaly hlasnejšie a čudnejšie...

Zrazu sa Maruľka pričupila k pohovke a striasla sa na celom tele. Za dverami sa zjavilo čosi dlhého, veľkého, farbavého.

Maruľka sa dívala na toho čudného, pohybujúceho sa tvora a už-už chcela vykriknúť zo strachu, ale upokojila sa, lebo poznala pána Johna. Štvornožky sa plazil po susednej izbe, v tvári bol celý červený z napätia, tlapkal sa pravou rukou po chrbte a pritom nahlas achkal a chripel.

Za pánom Johnom, práve tak štvornožky šiel Seňo-Tatár, za Seňom Kóla-Bitkár, za Kólom Gavriušo,

za Gavriušom Gorko... Potom práve takým husím pochodom prechádzaly dievčatká... Tento čudný sprievod, ležúci štvornožky, uzatvárala Jasia. Keď sa Jasia dostala k privretým dverám spálne, obzrela sa a zazrela Maruľku, ktorá mala zo strachu vypleštené a prekvapené oči.

»Pán John!« povedala Jasia nahlas a vyskočila na nohy, »nové dievčatko sa už zobudilo a iste sa nás naľakalo.«

»Naľakala? A čohože? Aká je len sprostučká!«

Teraz pán John s deťmi prestali cvičiť, prišli do dievčenskej izbičky a obkolesili bledú, chvejúcu sa Maruľku, ležiacu na pohovke.

»Vari si sa naľakalo, dievčatko? Neboj sa, neboj! Ani teba neminie, čo si teraz videla, aj ty musíš takto cvičiť. To je len také — cvičenie, veľmi osožné a veľmi zdravé. Všetci, čo u mňa bývajú, musia každé ráno čo najpresnejšie a najusilovnejšie cvičiť... No, teraz vstávaj! Keď sa umyješ a oblečieš, dostaneš pohár mlieka s chlebom a potom sa začne vyučovanie.

Maruľka teda musela poslúchnuť. Duňa a Ňuša-Iavičiarica jej pomohly obliecť sa. Potom jej Duňa doniesla mlieko a chleba a Ňuša jej zaplietla do dvoch vrkočov nepodajné čierne kučery, ktoré od včerajška nevidely hrebeňa.

O hodinku už Maruľka sedela za stolom vo veľmi studenej izbe, kde ju oziabalo na ruky a na nohy ako v zime a pod dozorom pána Johna vtíkala si do hlavičky písmená ruskej abecedy. Ostatné deti, sklonené po dve, po tri nad jednou knižkou, učily sa čítať písmená, slabiky, ba už aj celé vety.

Pán John behal od žiaka k žiakovi, od žiačky k žiačke.

»No, no, no, nezaháľajte! Pozorne pracujte, usilovne pracujte!« podchvíľou duril deti.

Sedemročný Gorko sa nijako nemohol naučiť ťažkú abecedu. Odfukoval, vzdychal a nahlas bedákal, len sa tak ozývalo v celej izbe. Zrazu jeho zvučný hlások prerušil tichosť:

»Už nemôžem čítať, pán John, čosi mi piští v uchu.«

»Čože by to mohlo byť?« začudoval sa pán John a vysoko zdvihol obrvy.

»Veď vravím, že mi v uchu piští,« opakoval Gorko pokojne.

»Ako?«

»Nuž tak, piští,« tvrdil chlapec ďalej.

Všetky deti sa nahlas rozchichotaly.

»Chceš hádam povedať, že ti zvoní v uchu?« spýtal sa ho pán John prísne.

»Nie, piští... Vravím vám, že piští...,« zas len ďalej hlavato tvrdil chlapec.

»Podže teda sem, ukáž ucho, nech počujem.«

Pán John chytré pristúpil ku Gorkovi, naklonil sa nad ním a začal mu obzerať ucho.

»Nie, Gorkovi v uchu nič nepiští!« povedal rozhodným tónom, zdvihol prst a zakričal:

»Leňoch lenivý, ber sa na skriňu!«

O dve-tri minúty bol Gorko už aj na skrini. Zprvu tam sedel pokojne, ale čoskoro sa začal netrpezlivo mrviť.

»Složte ma chytré dolu, zdá sa mi, že som prehltol pavúka!« vykrikol zrazu na celú izbu.

Pán John sa díval chvíľku na skriňu s vyvrátenou hlavou, ako by premýšľal, či šibal vraví pravdu, či nie. Ale potom oznámil chlapcovi:

»Leňoch lenivý, radím ti nezabúdať, že v lekární dostať liek na vracanie, ktorý vyťiahne prehltnutých pavúkov zo žalúdkov lenivých chlapcov.

Gorko hneď stíchol, keď mu pripomenuli takýto liek.
Nahýňa sa so skrine a vraví žalostne a nerozhodne:

»Myslím, že sa mi len zdalo, že mi piští v uchu... Aj že som prehltol pavúka...«

Deti sa smejú, pán John krúti hlavou.

»Koniec vyučovania,« oznamuje o chvíľku. »Dajte sa do roboty! Raz, dva, tri, bežte pracovať!«

Nepříjemné povinnosti. Peťko sa vrátil.

Najprv deti idú do kuchyne chystať obed. Niektoré rozkladá oheň, niektoré nosí drevo, niektoré nalieva vodu.

Potraviny doniesla Duňa z obchodu ešte pred vyučovaním. Krájajú mäso, kladú na rajnicu, stavajú na sporák, Maruľke rozkázali premyť makaróny. Okolo nej sa neprestajne krúti Jasia.

»Nie tak, nie tak... Musíš najprv na dvoje rozlomiť každý makarón, a len potom klásť do rajnice,« pouča Maruľku.

Ale Maruľka ešte nikdy nepomáhala pri varení a okrem toho veľmi ustala pri dlhom vyučovaní, a ťažko chápe, čo jej vravia.

Jasia si ju zlostne obzerá, obracia sa k pánu Johnovi a vraví mu opatrne:

»Pán John, nové dievčatko vôbec nevie pracovať... Len podaromnici všetko kazí... Až mi je ľúto potravín...«

»Teda ju nauč!«

»Učím ju, učím, ale je to všetko márne.«

Pán John sa zrazu zjavil pred Maruľkou.

»Počuj, dievčatko, musím ťa vystrihať,« vraví jej prísne, »ak chceš, aby sme ťa tu krmili, napájali a obliekali, teda nech sa ti páči pracovať a vo všetkom poslúchať staršie deti. Lebo, aby si vedela, nestrpím tu leňochov a povaľáčov.«

»Veď sa dosť usiluje,« počula Maruľka čísi pokojný hlas. »Darmo ju Jasia ohovára.«

Všetci sa obzreli, aby videli, kto to povedal.

»Kto to vravel?« spýtal sa pán John a obzrel si deti skúmaným pohľadom.

»Ja som to povedala.«

Taňa sa smelo prihlásila a odvážne sa mu dívala do očí.

»Aha... Nemilá cárovná sa ozvala. Len škoda, že nemiestne,« pokojne povedal pán John a ani len nezvýšil hlas. »No, keď si daktoré dievča žaluje na priateľku, myslím, že nemôže byť s ňou pri jednom stole, a preto, bež na skriňu!«

A pán John hneď aj zdvihol Taňu a skoro ju vyhodil na skriňu, kde už vari polhodinu sedel Gorko, celkom smierený s osudom.

»Klebetnica!,« pošepol ktosi Jasii do ucha, ale nemohla rozoznať, kto to bol.

Obed bol už hotový. Deti sa chytro najedly. Gorka a Taňu nechal pán John asi hodinu na skrini, napokon im odpustil a dovolil, aby si prisadli k obedu. Po obede rozkázal všetkým deťom, aby šli pracovať do záhrady.

Tu deti musely ťažkými motykami okopávať hriadky so zeleninou, lebo na kuse záhrady pestovali zeleninu, potom plely trávu na chodníčkoch a okopávaly jablone.

»Robota na čistom povetrí je ani nie robota, ale zábava. Kto si chce zaslúžiť večeru, musí usilovne pracovať, nevoľkať si,« podchvíľou napomínal pán John a dozeral na chovancov a chovanice, čo usilovne pracovali na hriadkach a chodníkoch.

Maruľke rozkázali plieť trávu v záhradnej aleji. Nenavyknutá na takúto robotu, Maruľka chytro ustala a nevládala robiť. Musela pracovať skrčená, a z toho ju bolely kríže a krútila sa jej hlava.

Ňuša-lavičiarka sa nebadane priblížila k dievčatku a pošepla jej:

»Pracujem rovnako chytro aj ľavou aj pravou rukou.

Teda môžem plieť za seba, aj za teda. A ty si poseď, oddýchni si tamto za kríčkom, len bedli, aby to Jasia nezbadala. Chytro spravím robotu aj za teba.»

Maruška vďačne pozrela na priateľku. Veľmi rada poslúchla Ňušu. Ved' sa skoro nemohla pohnúť z ustatosti. A tu, medzi kríkmi, ktoré začiatkom jesene ešte celkom neopráchly, mohla si trochu poležať a oddýchnuť.

»Ďakujem ti,« pošepla Ňuši a nebadane sa utiahla z chodníčka do kríčkov.

Videla, ako sa Ňuša-lavičiarka chytro pustila do roboty aj ľavou, aj pravou rukou. Za niekoľko minút Ňuša vyplela viac, ako Maruška za pol hodiny.

A Maruška teda len ležala so zatvorenými očami a rozmýšľala, ako by dobre bolo stretnúť sa s milou kvetinárkou Mašou, alebo aspoň nájsť dielňu, kde Maša pracuje. Dievčatko si myslelo, že robiť papierové kvety je omnoho ľahšie, ako plieť trávu a okopávať stromy a hriadky.

Pán John, taký požadovačný a divný, veľmi ľakal Marušku nezvyčajnými spôsobmi. O koľko lepšie by jej bolo, keby bola kvetinárkou. Len ako sa dostať do kvetinárskej dielne? Adresu dielne stratila, pamätala sa len, že jej Maša vravela, že dielňa je kdesi blízko kaplnky Spasiteľa na Petrohradskej ceste. Ale Maruška nevedela ani kde je kaplnka, ani kde je Petrohradská cesta.

»Takto ty pracuješ? Aká leňoška! No počkaj, hneď zavolám pána Johna!,« neočakávane ozval sa nad ňou jasný hlas Jasie, ktorá vyskočila zpoza kríkov a zastala naproti Maruške.

»Pán John, pán John!,« zakričala, ako len vládala. »Podťe sem: pozrite, čo tu robí nové dievčatko, váľa sa na boku, namiesto, aby pracovala ako ostatní!«

Ale pán John si tentoraz ani nevšimol slov obľúbenej

Jasie. Díval sa práve čo najpozornejšie, ako chlapci okopávajú veľkú, starú jabloň. Ale zrazu mu čosi zaujalo pozornosť, postál chvíľočku nehybne, potom skočil k bráničke a tak chytro sa rozbehol na ulicu, ako by mu boly na chrbte vyrástly krídla. A o chvíľočku sa už aj vrátil, ale nie sám. Pravou rukou tuho držal za ucho akési otrhané chlapčisko, čo sa krčilo z bolesti až po zem.

Chlapec sa mrštil a vykrúcal celým telom.

»Nemôžem za to, pán John, veru nemôžem, verte mi... Neušiel som od vás na jar dobrovoľne. Bývalí kamaráti ma zvedli. Naozaj, nemôžem za to, všetko zavinili oni. Zvábili ma, pán môj, a potom som prechladol a dostal som sa do nemocnice. Len dnes ráno ma prepustili... A vidíte, hneď som pribehol k vám...«

A prečože si, ty leňoch, neprišiel rovno, ale schovával si sa poza ploty?« prísne sa chlapca vypytoval pán John.

»Bál som sa veľmi... Myslel som si, že sa na mňa tak hneváte, že nebudete chcieť, aby som vám prišiel na oči.«

»Ej, priateľko, cigániš!«

»Nech sa na mieste prepadnem, ak cigánim.«

Kým sa pán John takto shováral s chlapcom, sbehly sa k nim deti so všetkých strán a zvedavo obstúpily chlapca, čo sa tak nenazdajky zjavil.

»Predsa sa vrátil. Zas sa vrátil. Teraz už veru neujde od-tiaľto,« šepkaly si deti medzi sebou. »Veď ten teraz dostane od pána Johna!«

Aj Maruška si šla s ostatnými deťmi obzrieť chyteného chlapca. Keď ho videla zblízka, neočakávane vykrikla:

»Ale veď je to Peťko!«

A skutočne to bol Peťko, chlapec z nemocnice, ktorý jej chcel v noci ukradnúť peniaze zpod hlavnice.

Naozaj to bol on.

Maruška by bola poznala Peťka medzi stovkami iných chlapcov, bola by poznala vychudnutú tváričku, maličké, prefíkané, zlé očky a zachrípnutý hlas.

Ale aj Peťko, len čo pozrel na Marušku, hneď ju poznal. Začervenal sa a v tvári sa mu zjavil zlý, zlostný výraz.

»Aha, tu je to dievčatisko, čo ma pred celou nemocnicou vyhlásilo za zlodēja,« pomyslel si chlapec z ulice. »No, počkaj, veď ti ja teraz zakúrim! Pre teba som musel dnes potajomky ujsť z nemocnice. Už som to nemohol vydržať: všetci ma prezývali zlodějom, veď ti ja to, holubička, odplatím! Nepredarmo sme sa tu stretli. Veď sa ti ja odvdáčim, veru odvdáčim!«

Peťko skutočne len ráno ušiel z nemocnice, kde ho od-delili od ostatných detí po príhode s Maruškinými peniazmi. Nechcelo sa mu ostať osamote, zavretému v osobitnej izbe. Vystriehol chvíľu, keď upratovačka riadila susedné izby, vyšiel na chodbu, odtiaľ sa preklzol do šatnice, kde mal šaty a najnevinnejším hlasom oznámil dozorcovi, že ho doktor prepustil a poprosil, aby mu dal otrhané šaty.

Dozorca ho neupodozrieval, vrátil mu handry a Peťko nebadane ušiel z nemocnice. Tri-štyri hodiny sa túlal ulicami, kým sa osmelil priblížiť k domčeku pána Johna. No nedoviedlo ho sem želanie dostať sa zas k prísnemu Angličanovi, ale čosi celkom inšieho.

Klebeta.

Len čo sa Peťkove oči stretly s očima Maruľkinými, chlapec povedal:

»Aha, aj Francúzka je tu. Veru som ani nepomyslel, že ňu tu nájdem! Zdrávkuj, mamzelka (slečinka)! Ale akože si sa sem dostala?«

»Vari ju poznáš, Peter?« začudoval sa pán John.

»Akože by som ju nepoznal: každý ju pozná,« rozchichotal sa Peťko a v maličkých očkách sa mu posmešne zabľýskalo.

»Ako to myslíš, každý?« ešte zvedavejšie sa spýtal pán John.

»Chi-chi,« rozchichotal sa Peťko, »iste vám tu všetkým namlela, že jej matka zahynula pod kolesami vlaku, že sem priletela z Francúzom na lietadle, že spadli do mora a že ju polomŕtvu doniesli do nemocnice. Ale táto Maruľka je vôbec nie Maruľka, čo prežila toto všetko. Toto je celkom iné dievča. Ona len bola s tou Francúzkou v nemocnici, ktorá naozaj spadla s lietadlom . . . To bolo veľmi dobré dievčatko a všetci v nemocnici ho mali radi, ale toto je celkom iné dievča, klebetnica a zlodejka. Istý dobrý pán mi dal peniaze, tak mi vám ich chcela ukradnúť. Ešteže ju prichytili. Taká je veru! Celá nemocnica ju poznala,« víťazne zakončil Peťko.

Kým rozprával, Maruľka raz bledla, raz sa červenala. Klamstvo a klebety zlého chlapčiska boli také neočakávané, že nemohla uveriť vlastným ušiam.

Pán John a deti dívali sa na ňu teraz veľmi nepriateľsky.

»Vari mu len neuverili?« rozmýšľalo nešťastné dievčatko a srdiečko mu bilo nepokojne a prudko.

Ospravedlňovať sa ani nemohla, ani nechcela. Bola taká rozčúlená z chlapcových nehanebných výmyslov, že nemohla vysloviť ani slovička.

»Peťko cigáni!« prvý sa ozval Kóľo-Bitkár a ukázal klamárovi zaťatú päšť, aby to nezbadal pán John.

»Pravdaže cigáni!« zamiešal sa Seňko-Tatár.

»Cigáni, Peťko cigáni! Že sa nehanbí!«, zakričaly odrazu všetky ostatné deti.

»Na môj' pravdu necigánim. Načo by som cigánil?« horlivo sa bránil Peťko.

»Nemôžeme vedieť, kto z nich klame: možno Peťko a možno aj nové dievčatko,« ozvala sa Jasia a nepriateľsky pozrela na Maruľku, ktorá sa jej akosi nepáčila od prvej chvíle.

Pán John uprene pozrel na Jasiu, potom na Peťka a napokon na Maruľku a povedal:

»Neviem, kto vraví pravdu a kto klame. Možno on klame, možno sa ona pretvaruje. Musíme sa vypýtať na oboch. Hneď bude sedem hodín, a ja už aj idem do nemocnice a všetko sa dozviem. Okolo polnoci sa vrátim. A beda ti, Peter, ak si ma klamal... Aj tebe, Maruľka, ak si nevravela pravdu,« povedal dievčatku s prísnyim výrazom v tvári, až sa Maruľka celá striasla, keď ho takto videla.

Pán John kázal deťom, aby sa navečeraly a najneskoršie o desiatej aby si políhaly. Najstarším chlapcom, Seňkovi a Kóľovi, kázal dávať pozor na Peťka a nespúšťať ho s očú... Potom si obliekol nepremokavý kabát, zavolať Lorda, vyšiel z domčeka a chytro sa pobral smerom k zastávke vlaku, vysadol do vozňa a viezol sa do mesta.

Útecha. Čo sa stalo neskoro večer.

Maruška ani nevečerala. Sadla si do najvzdialenejšieho kútika v kuchyni a tíško-tichučko plakala. Tu, ďaleko od ostatných detí, mohla sa vyplakať zo žiaľu. Maruška už nepochybovala, že deti uverily Peťkovým klebetám, že sa dívajú na ňu ako na vymysleničku a klamárku. Veľmi ju to trápilo.

»Nikdy som nikomu neublížila,« myslela si a zalievaly ju tiché slzy. »Prečo teda musím prežiť toľko bolesti a žiaľu? ... Pán John sa šiel do nemocnice presvedčiť, či som čestné dievča ... Ako ma to bolí! Pravda, tam mu nikto na mňa nepovie nič zlého, ale akými očami budú hľadiť na mňa ostatné deti, kým sa vráti! Aká hanba! ...« A zas sa len rozplakala.

»Veď som vravel, že je tu,« zrazu sa ozval tichý hlasok Gavruška, hneď ako sa otvorily kuchynské dvere.

Marušku hneď a zaraz obkolesili Gavruško, Duňa, Kóľa-Bitkár, Taňa a Ňuša-lavičiarka.

»Neplač, dušička,« láskavo sa jej prihovorila Duňa, »v noci sa pán John vráti a všetko sa vysvetlí. Aj tak už Peťko akosi podozrivo zatíchol. Okrem Jasie mu nikto neuveril a neuverí.«

»Neplač, Maruška, zbijem ho. Nech ma dajú za trest na skriňu, ale zbijem ho, ak si ešte zmyslí ublížiť ti,« presvedčivo vravel Kóľa.

»Donesiem ti večeru do spálne. Poď, ľahni si — ráno je múdrejšie ako večer,« poradila Duňa.

»Neplač, Maruška, všetko sa vysvetlí, pán John už všetko rozlúšti,« presvedčovala ju zasa Taňa.

Zo slov a správania sa detí Maruška vycítila, že jej veria, že ju ľutujú a Peťkom že pohrdajú všetci, okrem Jasie. To ju uspokojilo a prestala plakať. Rada poslúchla deti, s chuťou sa najedla prihriatych makarónov, ktoré jej doniesla Duňa a dovolila Tani a Ňuši-ľavičiarke, aby ju uložily do postele.

Maruška dlho nemohla zaspáť. Počula, ako si v susednej izbe líhajú chlapci do postieľok, počula ako sa Kóľa ustavične a prudko vadí s Peťkom, čo sa ľahko mohlo skončiť bitkou, lebo sa medzi nich zamiešali už aj ostatní chlapci. Počula, ako sa im Jasia vyhrážala a sľubovala, že všetko vyžahuje pánovi Johnovi. Len o polhodinku všetko stíchlo a domček sa ponoril do spánku.

Dievčence zaspaly chytrejšie, o niečo neskoršie nastalo ticho aj v izbe chlapcov. Onedlho bolo počuť v oboch izbách družné chrápanie.

Len Maruška ešte vždy nespala. Ležala na tvrdej pohovke so široko roztvorenými očami a uprene sa dívala do tmy.

Zrazu sa strhla a započúvala. Za stenou bolo počuť čudný šramot, ako by dakto chodil bosými nohami po dlážke. A z privretých dverí bolo cítiť zimu jesennej noci z vonku.

»Iste sa už vrátil pán John s Lordom. Aby nepobudil deti, zobul si topánky a chodí naboso po izbe,« pomyslela si Maruška. Bola taká presvedčená, že sa vrátil pán, že sa ani nenaľakala čudného šramotu v susednej izbe. Ale chcela sa čím skôr dozvedieť, čo o nej povedali v nemocnici. Nemohla premôcť netrpezlivosť, preto sa ticho-tichučko obliekla a vyšla zo spálne, aby sa na všetko opýtala pána Johna.

Ale veru v susednej izbe nebolo ani pána Johna, ani Lorda. Maruška sa nestihla dobre poobzerať, keď začula ľahké hvizdnutie z chodby a ovialo ju chladné povetrie, prúdiace do chodby otvorenými dverami z ulice.

Maruška zatajila dych, prekĺzla sa ku dverám, zastala a pozorne načúvala, čo sa robí. Zo záhrady začula tajomnú vravu:

»Pšššt! Ticho!« vřavel ktosi pošepky.

O minútku ozval sa iný hlas:

»Dobre, že sme sa dnes ráno stretli s tebou, Peťko, keď si ušiel z nemocnice. Dosť sme sa veru nahľadovali, a neviem, ako dlho by sme ešte museli hladovať. Ďakujeme ti, že si nás upozornil na Angličanov domček. Nájdeme uňho mnoho dobrého?«

»Dosť vám bude... Veď v skriniach má napratané mnoho všelijakého odevu a inakších vecí.«

»Teda nás veď, nemáme času na rozmýšľanie!«

»Áno, áno, treba sa poponáhľať, lebo sa Angličan môže čochvíľa vrátiť — a bolo by nám beda!«

»Teda poďme!«

»Poďme!«

Rozhovor zatíchol a popri Maruške prešuchly sa tri tmavé postavy, skočily na chodbu a odtiaľ do prvej izby.

V jednej z postáv poznala Maruška Peťka. Ostala stáť na mieste ako prikovaná, ani živá, ani mŕtva zo strachu. Teraz úplne pochopila, že sa Peťko vrátil do domčeka pána Johna len preto, aby s tulákmi, ktorých ráno stretol, vykradol bývalého pána.

Maruška nevedela, ako odvrátiť nešťastie. Už aj chcela kričať a pobudiť deti, ale hneď si to rozmyslela, lebo to by veru nebolo pomohlo: deti byly ešte primladé a pri slabé, aby zachránily pánov majetok od nočných zlodejov,

ktorí, okrem Peťka, boli dospelí a na výzor mocní chlapi. Vtedy sa Maruľka rozhodla, že sa hneď a zaraz rozbehne na zastávku predmestského vlaku, tam vyčká pána Johna, povie mu, čo sa doma robí a aby sa poponáhľal. Nestrácala teda ani minútky, rozbehla sa ozlomkrky z chodby na schody, so schodov do záhrady, prebehla po hlavnom chodníčku, prudko otvorila bráničku a vybehla na ulicu.

»Kdeže? Stoj! Stoj!« začula neočakávane za chrbtom čísi hlas a mocná ruka ju schmatla za plece.

»Ach, to si iste zloději postavili v záhrade stráž,« pomyslela si Maruľka. »To je hrozné, musím sa zachrániť, rozhodne sa musím zachrániť!« Čo ako sa preľakla, predsa nestratila hlavu. Trhla celým telom a skrčila sa celkom nízko, ako by padala na zem. Ruka, čo ju držala, nevoľky popustila a klesla. Maruľka odskočila na bok a cítila, že je zas slobodná.

S rýchlosťou blesku vstala a rozbehla sa po spiacej, ako vymretej ulici, kde horely lampy len vo veľkých vzdialenostiach.

Zreteľne počula, že bežia za ňou. Počula plieskať bosé nohy po zemi, počula namáhavé dýchanie, ktosi kričal za ňou a vyhrážal sa jej.

Maruľka nemohla vykriknúť a zavolať pomoc: jazyk ju neposlúchal, pery sa jej ani nepohly — taká bola rozčúlená a vystrašená. Už ani nepomyslela bežať v ústrety pánu Johnovi a odvrátiť nešťastie. Predovšetkým sa chcela zachrániť od prenasledovateľov a schovať sa niekde.

Maruľka bežala, ani nevedela, kam. Ulica ostala kdesi naboku. Ani domčekov tu už nebolo. Pred ňou sa rozprestieraly polia. A za poliami sa čosi černelo, vari les alebo park. Dievčatko, celé bez seba strachom, začalo be-

žaf k lesu, lebo chcelo odbehnúť čo najďalej od prenasledovateľov.

Našťastie, človek, čo sa hnal za ňou, stratil ju na chvíľku s očí. Zastal, zas sa rozbehol, ale nie už tým smerom, kde sa schovávala Maruška. O chvíľku ju už nikto neprenasledoval.

Polomŕtva strachom a ustatosťou pribehla Maruška na kraj lesa alebo parku, objala rukami peň prvého stromu, ku ktorému dobehla, pritisla sa k nemu a namáhavo dýchala.

Pod mostom.

Zdvihol sa prudký vietor a pustil sa lejak. Chladné, ťažké kvapky bily Maruľku do tváre, do rúk a pliec. Chladná jesenná plušť prenikala až do kosti. Maruľka sa bezmocne obzerala naokolo.

V lese a či parku, do ktorého sa dostala, bolo úplne tma. Len z ďaleka žmúril lampáš ako žltá bodôčka, ktorá sotva osvetľovala okolité stromy. Tento lampáš slabo osvetľoval aj blízky most nad akousi hrádzou.

Stromy veľmi slabo chránily Maruľku pred dažďom, preto jej hlavičkou preblesla myšlienka, schovať sa pod most, kde iste nedôjde lejak a kde by si určite našla skromné suché miestečko.

Dievčatko sa zo všetkých síl namáhalo, aby nesletelo do hrádze, vyčerpané a strašne ustaté dovlieklo sa k mostu, prikľaklo si pri zábradlí a nazrelo pod most. Ale shora nevidelo nič. Teda s veľkým nebezpečenstvom sa sklízlo dolu, pridŕžiavajúc sa oboma rukami o dosky a brvná, ktoré podopieraly most. Sem sa už dážď nedostal. Pod klenbou mosta bola iba hmla a vlhko. Hrádza, plná dažďovej vody, bola od Maruľky na pol lakťa. Bolo počuť zurčanie vodných pramienkov. Ale v kútiku, pod mostným stĺpom našla Maruľka dosť suchý a príjemný útulok.

Oprela si ustatú hlavičku o hrubé brvno, sadla si, aby si oddýchlala a ostala takto sedieť. Ani nepomyslela, že by mohla zaspať. Bála sa, že by sa sklízla do vody, keby zdriemla, že by sa zadusila a utopila. Preto sa rozhodla

presedieť celú noc do svitania, a ani len nezadriemať. Ale detské sily napokon nevydržaly a Maruška zadriemala a potom zaspala slabým, nepokojným spánkom. Ale veru nespala dlho. O polhodinu, nie neskôršie, už aj sa zobudila: čosi chlpatého a mäkkého ju šteklo v dlani...

Naľakaná Maruľka otvorila oči a obzrela sa. Ešte sa len brieždilo. Prvé lúče svítania nakukly už aj pod most a Maruľka videla akéhosi chlpatého tvora, čo jej opatrne hladkal ruku. Chlpatý tvor sa jej zdal človečikom Liliputánom, zarasteným vlasmi alebo rozprávkovým trpaslíčkom.

»Sníva sa mi. Vidím toto všetko vo sne,« pomyslela si Maruľka, zatvorila oči a chystala sa zas zaspaf. Ale vtom sa ozval pri nej akýsi mladý hlas:

»Nespi, dievčatko. Hneď je ráno... Povedz, ako si sa sem dostalo?«

Vyľakaná a prekvapená Maruľka sa strhla a zvedavo pozrela na hovoriaceho.

Pred ňou, nad hrádzou, pod klenbou mosta sedel asi šestnásťročný chlapec, počerný, s čiernymi očami, oblečený do voľajakých biednych zdrapov, veľmi vychudnutý, ale vysoký a vari aj mocný. A pri ňom poskakovala maličká, vrtká, kávová opička s chutnou papuľkou a neprestávala opatrne a nežne hladkať Maruľke ruku. Bolo to chlpaté stvoreniatko, o ktorom si Maruľka myslela, že je Lilipután, celý zarastený vlasmi.

Počerný chlapec pozrel sa na dievčatko, podával mu dosť špinavú ruku a povedal prívetиво:

»Zdrávuť!«

Vyslovil toto slovo veľmi mäkko. »Takto ho Rusi nevyslovujú, Rusi majú omnoho tvrdsiu výslovnosť,« pomyslela si Maruľka a zdalo sa jej, že chlapec je určite cudzinec, možno aj Francúz. Srdiečko sa jej rozbúchalo

radosťou už aj pri myšlienke, že sa tu, v cudzine, stretla s krajanom.

A naozaj, počerná, vychudnutá, pohyblivá tvár chlapcova, s očami, čiernymi ako višne, pripomínala Maruľke tváre chlapcov, ktorých často stretávala na uliciach Paríža.

Maruľka sa osmelila, uprela oči na chlapca a spýtala sa ho po francúzsky:

»Nie si Rus, však nie si Rus?«

Chlapec namiesto odpovede pokrútil záporne hlavou a toto akosi potvrdilo Maruľke mienku, že chlapec je Francúz.

»Ach, aké šťastie! Aké šťastie. Sme krajanovia!« vykričlo dievčatko a skoro sa rozplakalo z radostného rozčúlenia, ktoré sa ho zmocnilo.

Ale neznámy chlapec ju nerozumel a len ďalej odmietavo krútil hlavou.

Vtedy Maruľka pochopila, že sa mýlila a so smutným srdcom oslovila chlapca po rusky:

»Kto si? Nie si Francúz? Aká škoda! A ja som si už myslela, že som sa stretla s krajanom!«

Chlapec-cudzinec len čo začul ruské slová, hneď aj odpovedal:

»Som Bulhar. Prišiel som do Ruska za chlebíkom, spolu so sestrou a s Jaškou,« pri týchto slovách kývnutím hlavy ukázal na opičku, ktorá sa zabávala s medenou gombičkou na Maruľkiných šatách. »Sestra,« pokračoval chlapec, »spievala a Jaška pritom tancovala a skákala. Všetci traja sme chodili po dvoroch: ja, sestra a Jaška. Ale sestra ochorela a umrela v nemocnici. Teraz sme už len dvaja: Jaška a ja... A ty si odkiaľ? Vidno, nie si Ruska. Kto si?«

Chlapcova tvár prezrádzala najúprimnejšiu ľútosť s dievčatom a dobré, čierne oči, dívaly sa naň prívetivo

a nežne. Táto tvár, tento pohľad posmelily Maruľku natoľko, že novému známemu zas rozpovedala všetko od začiatku, začínajúc detstvom v Paríži a končiac poslednými dňami tu, v Petrohrade.

»Volám sa Maruľka,« zakončilo dievčatko rozprávanie.

Ivanko vypočul dievčatko veľmi pozorne. Keď mu Maruľka zopakovala, čo sa jej včera stalo, troška sa zamyslel a povedal:

»Vieš, nebolo by ti dobre vrátiť sa k tomu Angličanovi. Je to určite nejaký blázon, zmučil by ťa robotou a utrápil takou výchovou. Počuj, poradím ti niečo: Sestra mi umrela, ostaň so mnou, namiesto nej. Budeme spolu chodiť po dvoroch: ty budeš spievať a ja ukazovať Jašku. A keď si zarobíme dosť peňazí, vyberieme sa do tvojej vlasti. Vravíš, že tam máš priateľov. Tí ťa tam prichýlia a možno, aj mne nájdú nejaké zamestnanie. Tu nepoznám ani duše... Zatiaľ teda budeme chodiť po dvoroch, nabierame si peňazí. Bude lepšie, keď sa vrátiš do vlasti s peniazmi, ako s prázdnyim vreckom. Čo myslíš?«

Maruľka sa chvela. Veď jej tento počerný chlapec s čiernymi očami núkal práve to, čo si najväčšmi želala. Bola v siedmom nebi: život maličkej, potulnej speváčky, samostatný zárobok a najmä možnosť dostať sa napokon do drahej vlasti, do Paríža, — jej už teraz radostne rozochvievaly srdiečko... »Božej môj,« myslela si, »aké by to bolo krásne!«

Maruľka zas ožila a rozveselila sa. Očká sa jej rozohorely radosťou. Milý, drahý Ivanko! Či mi ho neposiela sám Pán Boh?

Ale náhle Maruľka zosmutnela a stíchla. Veď, akože bude spievať? Veď vie spievať len niekoľko francúzskych

detských pesničiek... A hneď aj povedala chlapcovi, čo ju trápi.

Chlapec sa len rozosmial namiesto odpovede.

»Ved' práve to je dobre, že vieš spievať len francúzske pesničky. Za to nám dajú viac peňazí. Všade povieme, že sme túlaví Francúzi: brat a sestra. No a teraz ti dám chleba, vajce a uhorku. Pekne sa najedz a vyberieme sa na cestu, aby ťa tvoj Angličan zas neschytil a nasilu nevrátil domov.«

»Myslím, že ho určite zabili tuláci, čo sa mu vkradli do domčeka,« vyslovila Maruška svoje obavy a celá sa triasla z ľútosti k náhodnému pánovi.

»Ale, hlúposti!... Nikto ho nezabil, všetci žijú a sú zdraví. Ak neveríš, kúpime si noviny a všetko z nich vyčítame. Viem troška rusky čítať, uvidím, či v nich bude niečo vytlačené. Teraz sa najedz a potom s Pánom Bohom na cestu! Len aby si mala rada moju opičku. Je to veľmi dobré zvieratko. A taký mudrc, mnoho ráz je rozumnejšia ako človek.«

Keď to Ivanko povedal, pritiahol si opičku a bozkal ju rovno na papuľku.

Aj Maruška ju bozkala. Opička sa Maruške odvdáčila za láskanie prítuľnosťou, pritisla sa jej na hrud' a trpezlivo čakala na svoju porciu raňajok.

Maruške ešte nikdy raňajky tak nechutily. S pôžitkom pojedla chlieb, uhorku a vajce. Ani Ivanko a Jaška nezaostali za ňou.

Keď sa deti najedli, vyškriabaly sa zpod mosta a vybraly sa na cestu.

»Musíme odísť odtiaľto, kým sa po moste nezačnú tmoliť ľudia,« rozhodol sa Ivanko, položil si Jašku na plece a podal Maruške ruku.

»Áno, áno, lebo by nás chytil pán John a už nepustil,« potvrdilo dievčatko a smelo vykročilo ruka v ruke s novým priateľom.

Dážď prestal. Nastávalo ráno, už bolo celkom vidno. Vychodiace slniečko vysušilo Maruľkine premoknuté šaty. Maruľka s Ivankom sa poponáhľali. Dievčatko sa cítilo veselé a spokojné, čo aj strávilo nepokojnú noc. Čosi sa mu v budúcnosti usmievalo jasným a žiarivým úsmevom. Bola to nádej, nová nádej, že v najbližšej budúcnosti uvidí Paríž a starých, dobrých známych.

Maruška — uličnou speváčkou.

Prešiel už celý mesiac, odkedy Ivanko, Maruška a Jaška chodia v trojici po dvoroch odľahlých, pustých petrohradských ulíc. Deťom by sa, pravda, chcelo nazrieť niekedy aj do štvrtí, kde sú domy krajšie, obyvatelia bohatší, ale v zaľudnených, rušných mestských štvrtiach túlavým spevákom prísne-preprísne zakázali usporiadať uličné predstavenia.

Maruška si celkom inakšie predstavovala život túlavých spevákov, keď súhlasila stať sa uličnou speváčkou. Zdalo sa jej, že bude veľmi veselo a zábavne vyspevovať pesničky, chodiť raz sem, raz tam, že uvidí stále nových ľudí. Ale beda! Dievčatko sa čoskoro presvedčilo, že sa ukrutne mýlilo. Museli sa vláčiť po dvoroch v daždi, mraze, často trávili bezsenne noci v nocľahárňach medzi žobrákmi a tulákmi, zavše sa museli utúliť iba do prázdneho humna, alebo si ľahnúť pod šírým nebom. Takýto život, pravda, nie je sladký. Ustatá, vyhlarnutá Maruška musela vyspevovať pesničky aj v daždi, kým Jaška vystrájala svoje kúsky, predstavovala paniu, čo sa prechádza pod slnečníkom alebo chlapca, čo kradne hrach v záhrade, alebo zas vojaka na stráži. Ale námaha opičky a jej pánov sa veru nevyplácala. Ešte vari v lete, alebo začiatkom jesene, keď slniečko dosť dobre prihrieva a dni sú jasné, mnohí dospeli a deti láskavo vítajú túlavých spevákov. Ale teraz je veru inak. Dážď a zima zahnať deti do domov. A ak sa zavše aj síde uličné obecenstvo načúvať Maruškiné pesničky a obzrieť si Jaskine kúsky, od tohto obecenstva

mnoho nezarobia. Ten hodí neborákom-spevákom kopejku, ten dve, a to bol celý ich zárobok.

Keby nebolo dobrého a nežného Ivanka, bolo by Maruľke veru veľmi zle. Obuv a šaty sa jej zodraly, často ju trápil hlad a priam ju ľakal nocľah medzi tulákmi a žobrákmi. Ale Ivanko ako len mohol, chránil dievčatko od všelijakých nehôd a nepríjemností, dával jej zjesť najlepšie kúsky a staral sa o ňu ako brat. Na druhý deň ich známosti za prvý zarobený päťák kúpil chlapec noviny. Nemýlil sa, keď povedal Maruľke, že sa z novín dozvie o veštkom, čo sa stalo v domčeku pána Johna. Dozvedeli sa, že sa pán John vrátil domov dosť zavčasu, že rozumný, chlpatý Lord pohrýzol zlodejov, čo sa vkradli do domčeka, že ich zavreli do väzenia a že aj pána Johna predvolali na políciu, kde mal vysvetliť, aké deti sa uchýlili k nemu a ako ich vychováva. Z novín sa dozvedeli aj to, že pán John namiesto akéhokoľvek vysvetlenia pobral deti a odišiel s nimi z Petrohradu.

»Vidíš, ako dobre si spravila, že si odišla od neho,« povedal Ivanko dievčatku. »Či by bol život u bláznivého pána lepší, ako náš teraz?«

Maruľka neodpovedala, len si pomyslela, že život túlavej speváčky je veru tiež nie ľahký.

Bol jasný, ale chladný deň. Maruľka sa celá triasla zimou a len s námahou sa vliekla po dvoroch a trasľavým hlasom spievala pesničky. Ale museli chodiť a spievať: veď bolo treba zarobiť aspoň niekoľko kopejok na chlieb.

»Pozri, pozri, mamička, aké chutnučné dievčatko a aká smiešna opička! Zavolaj ich, mamička, nech nám dievčatko zaspieva a opička ukáže svoje kúsky!« ozvaly sa detské hlasy pred vrátkami istého domu, keď Maruľka s Ivankom prechodili okolo a rozmýšľali, kde majú zastať.

»Treba sa nám ponáhľať domov, a vonku je aj tak zima,« odpovedala matka.

Ale deti neprestávaly modlikať a matka napokon privolila a pozvala maličkých uličných spevákov do dvora.

Maruška a Ivanko sa veľmi potešili, keď ich nečakane pozvali do dvora.

»Spievaj pekne, Maruška! Vidno, sú to bohatí ľudia, iste bývajú vo vlastnom dome, neofutujú zbytočný päťák. Dobre si zarobíme na obed. Len sa pousiluj!« — stihol Ivanko pošepnúť malej spoločnici.

Ale Maruška pochopila, že sa treba pousilovať a ledva badateľne mu prikývla hlavičkou na znak súhlasu. Zaspievala čudnú francúzsku pesničku, ktorú ju, ešte maličkú, naučila spievať nebohá mamička a ktorá sa tak páčila Maruškiným parížskym priateľom a známym.

Ivankovi chý vziať Maruľku.

Maruľka spieva pesničku o krásnej princezničke, ktorej sa zunoval bezstarostný život v kráľovskom zámku a ktorá túžila stať sa obyčajnou sedliačkou, aby poznala a videla, ako žije ľud.

»Žila raz na svete maličká princezná,
maličká princezná, ktorú ľúbil národ.«
»Žila raz na svete maličká princezná
v utešenom zámku, medzi bohatiermi,
kde sa nežne staral o ňu jej kráľ-otec ...
Tralalalalala — Tralalalalala!«

Ale Maruľka dnes nespieva dobre. Je akási chorľavá, chce sa jej oddýchnuť. Má zachrípnutý hlas a je bledá v tvári. Celá sa trasie, hoci slniečko vykuklo zpoza oblakov a bolo dosť jasno a teplo.

Deti pozorne načúvajú a dívajú sa na dievčatko.

»Čudné, čudné,« povedala matka najstaršej dcérke, »dievčatko je opravdivá Francúzka. To vidno zo všetkého. Aj tváričku, aj výslovnosť má francúzsku. Ale chlapec sa ponáša skôr na Bulhara. Nemôžem pochopiť, ako sa sišli.«

»Mamička, možno ju tento túlavý chlapec ukradol rodičom a odviedol so sebou,« zašepkalo dievčatko na odpoveď.

»No, ukradnúť takéto dievčatko by bolo dosť ťažko,« povedala matka. »Je síce veľmi maličká, ale podľa tváričky iste má už aspoň deväť-desať rokov. Ale, veď sa

hneď môžem prezvedieť,« zakončila a zavolala si Maruľku bližšie.

Maruľka pristúpila celkom blízko k panej.

»Si Francúzka? Parížanka?« oslovila Maruľku láskavo po francúzsky matka detí a podávala jej dvadsaťkopejku.

»Áno, madam (pani) ... Som Francúzka z Paríža,« odpovedala Maruľka veľmi natešená, že počuje rodnú reč.

»Aj tento chlapec je Francúz?«

»Áno, je to môj brat...« povedala Maruľka celkom tíško a nevoľky sa začervenala. Ale musela takto odpovedať, lebo sa s Ivankom rozhodli, že sa budú vydávať za brata a sestru.

»Nuž, šuhajko,« oslovila potom matka detí aj Ivanka po francúzsky, »neradila by som ti ťahať po dvoroch takéto maličké dievčatko a ešte takto ľahko oblečené. Pozri, je celkom vyčerpaná, prechladnutá a zachrípnutá. Môže ti ochorieť!«

Chlapcove čierne oči nepokojne pozrely na paniu. Pravdaže ju ani trošku nerozumel a vinovate mlčal.

Maruľka bola práve v takom pomykove, ako jej nepravý brat.

A pani s deťmi vždy podozrivejšie a podozrivejšie hľadely na malého Bulhara.

»Čudné, že ma nerozumieš. Veď hovorím správne po francúzsky a ty si — Parížan, ako aj tvoja sestra,« už dosť prísne povedala pani Ivankovi, ktorý ju zas vôbec nerozumel. Namiesto odpovede nebadane zodvihol Jašku, dal si ju do záhrenia, chytil Maruľku za ruku a zrejme rozhodnutý rozbehnúť sa a ujsť, keby sa vyskytlo nejaké nebezpečenstvo — vykročil k vrátkam.

»Nuž veru je tak. Dievčatko je nie sestrou tohto Bulhara. Násilím ho odviedol z rodičovského domu a drží,

aby pracovalo zaňho. Treba zachrániť dievčatko za každú cenu,« pomyslela si pani a zakričala za vzdľahujúcou sa Maruľkou po francúzsky:

»Prečo si ma oklamalo, dievčatko? Tento uličný tulák ti nemôže byť brat, nie ti je ani rodina.«

Maruľka sa začervenala, potom zbledla a zahundrala akúsi odpoveď. Ale Ivanko jej významne stískal ruku.

»Neshováraj sa s ňou... Neodpovedaj jej... Poďme skorej odtiaľto...« stihol pošepnúť dievčatku a chytrejšie vykročil k bráničke.

Maruľka sotva vládala za ním.

Ale so schodov kričaly deti s matkou za dievčatkom:

»Neodchádzaj, dievčatko! Ostaň s nami, pomôžeme ti! Vezmeme si ňu za svoju. Počkajže! Postoj...!«

Ale Ivanko s Maruľkou sa ešte väčšmi poponáhľali, ani sa len neobzreli.

Vtom sa zrazu ozvalo za nimi pískanie policajta. Zrejme pani, ktorú dievčatko tak zaujalo, stihla uvedomiť vrátnika a vrátnik policajta, aby deti zadržal.

Ivanko, bledý z rozčúlenia, chytrou povedal Maruľke:

»Maruľka, títo ľudia ňu mi chcú nasilu vziať. Myslia, že som ňu odvedol od rodičov, že ňu trápim, že ňu nútim pracovať nad sily. Pochopil som to z tváre a z hlasu panej, ktorú nikto neprosil, aby ňu chránila. Nuž ale ak chceš, choď k nim, ostaň s nimi a ja zas len s Jaškou budem chodiť po dvoroch. Budeš sa mať čoho najesť, budeš v teple, budeš mať prístrešie. Možno, sú to dobrí a láskaví ľudia. Choď k nim...« a keď to povedal, roztiahol prsty a pustil Maruľke ruku.

Ale Maruľka namiesto, aby nasledovala jeho radu, len mu tuhšie stisla prsty a vrúcne zašepkala:

»Nie, nie, Ivanko, neopustím ňu ani za celý svet. Ty si

ma prichýlil, keď som bola opustená ako prst, stratená, keď som nevedela, čo si počať, čo robiť, ty si sa začal o mňa starať ako rodný brat. Nie, nie, Ivanko, neopustím ťa. Rozdelíme sa aj o radosť, aj o žalosť.»

»No, teda sa ponáhľajme, lebo nás tu hneď chytia,« rozhodne povedal chlapec, vykročil chytrejšie a ťahal Maruľku za ruku.

Ozvalo sa nové pískanie policajta a za ním druhé, tretie... Ktosi sa ponáhľal za deťmi a doháňal ich.

Mestská štvrť, v ktorej boli teraz naši uliční speváčkovia, má mnoho pustých, slepých uličiek a tichých ulíc. Do takejto uličky vklzol aj Ivanko s Maruľkou. Potom zašli ešte za roh a dostali sa k rozostavanému domu, okolo ktorého bolo lešenie.

Mohlo byť okolo dvanástej. Robotníkov nebolo na stavbe: iste šli na obed. Nikde sa neukázalo ani duše.

»Sem poďme!« zakričal Ivanko a skočil do prízemného obloka, či skôr obložnej diery v stavbe.

Maruľka skočila za ním. Tu sa schovali za hromadu stružlín a tehiel.

Pískanie zatichlo. Policajti už iste prebehli okolo nich.

»Chvála Bohu, sme zachránení!« vzdychol si Ivanko, lebo mu odľahlo. »Lenže teraz si musíme dávať lepšiu pozor. Nesmieme všade vraviť, že sme brat a sestra, veď aj naozaj, akože ti môžem byť brat, keď neviem ani slova po francúzsky. Hneď to poznajú a zadrapia sa do mňa. No, ale teraz si oddýchneme a posilníme sa.« Ivanko začal vyťahovať z vrečka skromné zásoby: chlieb, varené vajcia, ktoré kúpili v skliepku a klobásu.

Ivanko s Maruľkou sa do sýtosti najedli, nakrmili aj opičku a dali jej aj lahôdku — kúsok cukru, ktorého kúsočky schovával Ivanko vždy pre ňu vo vrečku. Potom sa

opreli o stenu a chceli si trochu zdriemnuť. Rozpomenuli sa, že zlá pani im dala celých dvadsať kopejok, a že sa za to skvostne navečerajú v nejakom hostinci. Ale o niekoľko minút bolo počuť hlasy blížiacich sa robotníkov, vracajúcich sa od obeda.

Deti sa nebadano vyklzly z rozostavaného domu, vliekly sa po najpustejších priechodoch ďalej a aj tak sa ešte bojazlivo obzeraly na všetky strany.

Nedobrovoľné rozlúčenie. Dieľňa na umelé kvety.

Prešlo ešte niekoľko týždňov. Skončila sa jeseň a nenazdajky nastala zima. Dažde a pľušte vymenil sneh, fujavice a mrazy.

Ivanko a Maruška boli celkom vyčerpaní. V týchto posledných týždňoch veľmi hladovali. Obloky boli všade dobre pozatvárané, dakde aj doskami zabité. Dvojité rámy neprepustily zvuky Maruškiných pesničiek, cez zamrznuté obloky nebolo vidno, čo stvára opička. Nikto sa nenamáhal hodiť im kopejku, lebo nechcel otvárať v zime obloky.

Premrznuté, vyčerpané a hladné túlaly sa deti po krajných uličkách Petrohradu, zašly raz do jedného, raz do druhého dvora, ale nikde im nič nedávali.

Obaja veľmi zbiedneli a schudli. Zbiednela aj neborká opička, nenavyknutá na zimu. Okrúhle očička sa dívaly žalostne a smutno a vychudnuté labky-ručičky sa prosbe neťahovali k chodcom.

Maruška sa nemohla dívať na opičku bez slz. Často ju brávala Ivankovi, zohrievala vlastným dychom a delila sa s ňou o posledný kúsok potravy.

Teraz dievčatku hasly v duši posledné nádeje. Už ani neverilo, že dakedy uvidí Paríž. Vidieť Paríž, zdalo sa Maruške takým šťastím, že sa už neosmelila ani túžiť za ním.

Celkom zachrípla od zimy. Tvárička jej sčervenala na nepoznanie. Teraz už nikto nechcel počúvať jej pesničky. Veď ani nemohla spievať. Jediným živiteľom im bola

teraz už Jaška, ktorá zavše privábila pozornosť chodcov smiešnymi kúskami. Títo potom hodili Ivankovi, koľko kto mohol.

»Už naozaj nevládzem ďalej... Rada by som, ale nemôžem... Som ti na ťarchu, Ivanko, nechaj ma tu, na ulici... Policajti ma nájdu a zavedú voľakde... Vidiš, že ledva prepletám nohami, len ti prekážam. Kým som mohla spievať, pomáhala som ti zarábať na chlebiček a nechcela som ťa opustiť. Ale teraz som ti iba na ťarchu. Nechaj ma, Ivanko, zima mi je, som ustatá a hladná. Už nevládzem chodiť.«

Len čo Maruška vyslovila tieto slová, klesla na dlažbu v ktorejsej odľahlej mestskej ulici. Celá sa triasla, zuby jej drkotaly. Obnosené, deravé šaty, otrhaná šatka a deravé topánky, ju veru nechránily od zimy a vetra, ktorý fúkal prudko so všetkých strán a krútil v povetří ohromnými snehovými chumláčmi. Aj Ivanko veľmi trpel zimou. Veď nebol oblečený lepšie ako Maruška. Len Jaške bolo ešte obstojne na Ivankovej hrudi. Zavše vystrčila chutnú papuľku zpoza kabáta mladého pána, ale hneď ju aj pchala nazad so smutnou grimasou.

Ivanko sa namáhal potešiť a posilniť Marušku.

»Nože sa, Maruška, trošku premôž,« láskavo presviedčal dievčatko. »Nebude vždy takéto zimisko. Pozri, zarobíme si niekoľko rubľov, a poberieme sa na juh, do Odesy alebo na Krym. A tam prežijeme zimu. Veď sa obávam, že mi zima zabije Jašku... Treba sa nám čím skôr pobrať odtiaľto. Jaška... je veľmi chúlостivé stvorenie, nepri vykne na takúto zimu, zahynie a bude. No premôž sa, Maruška, poďme, milučká!«

»Kamže pôjdeme? Už je noc, nikto nás nikde nepustí.«

»Pôjdeme teda do nocľahárne,« prehováral ju Ivanko.

»Mám ešte desať kopejok, zaplatím a pustia nás prenocovať.«

»Zase s tými tulákmi a žobrákmi? Ani za svet! Posledný raz mi tam bolo tak strašne a protivne, že už nikdy ta nepôjdem,« rozhodne povedalo dievčatko.

»Maruška, milá moja, kam ťa teda zaviesť?« spýtal sa Ivanko smutne.

Maruška sklonila hlavičku a zamyslela sa. Rozmýšľala, kde sa má podieť, kde hľadať útulok a kúsok chleba.

»Ku generálovi Gordovcevovi nemôžem ísť,« vravela si Maruška v duchu. »Aj ak sa už vrátil do Petrohradu, nemôžem sa mu ukázať takáto — špinavá, otrhaná, premrznutá. Nie, veru nemôžem! Ale hádam by som mohla vyhľadať kvetinárku Mašu, s ktorou som sa spriatelila v nemocnici? Veď Maša neraz vravela, že v dielni, kde je zamestnaná, vždy potrebujú dievčence-učnice a najmä také, čo vedia robiť umelé kvety. To je moja jediná záchrana! Pôjdem ťa! Lenže, ako nájdem dielňu bez adresy?«

Maruška sa nejasne rozpamätala na Mašine slová: že je dielňa kdesi celkom blízko pri kaplnke Spasiteľa, kde sa Petrohradčania chodievajú modliť, zažíhať sviečky a od-bavovať pobožnosti. A so zmrznutými perami vraví Maruška Ivankovi o svojom rozhodnutí a prosí ho, aby jej pomhol nájsť dielňu.

»No, ak je to blízko kaplnky Spasiteľa, iste ju ľahko nájdeme,« teší ju Ivanko, ale ešte raz skúša prehovoriť dievčatko. »Lepšie by ti bolo, Maruška, ostať so mnou a s Jaškou...«

Ale Maruška sa tentoraz nedá prehovoriť.

»Nie, Ivanko, čo ťa aj mám rada ako brata, nemôžem už chodiť s tebou. Aj sám sa ťažko užíviš. Doved ma, Ivanko, do dielne, pomôž mi ju nájsť...«

»Urob si, ako chceš, veď ťa nemôžem nasilu zdržiavať. Ale, Maruľka, obľúbil som si ťa ako sestričku, dovoľíš mi, aby som ťa v dielni zavše navštívil?«

»Pravdaže, pravdaže,« zaradovala sa Maruľka. »Príď kedykoľvek budeš môcť!«

»Ak ma pustia k tebe, prídem čo najčastejšie. Teraz sa mi podpri o ruku a pousiluj sa ísť, ak môžeš. Ku kaplnke Spasiteľa je ďaleká cesta. Dôjdeš tak ďaleko?«

»Dôjdem, pokúsim sa...,« zašepkala Maruľka, ktorej sa podlamovaly nohy a zuby drkotaly od zimy.

Vyčerpané deti sa zas vybraly na cestu. Vietor stále hučal so všetkých strán, hviždľal, neľútostne ich bičoval ťadovým dychom a oblepoval veľkými chumáčmi snehu.

Maruľka s Ivankom sa dovliekli k akémusi mostu. Dlhý most, vari, nemal konca. Po ňom sa pod chvíľou premávaly červené tramvaje, osvetlené elektrickým svetlom. Prechodily koče a nájomné sane. Chodcov bolo v tomto nečase na uliciach veľmi málo. Dlho šly deti, kým došly na koniec dlhého mosta. S mosta sa skrútily na nábrežie, prešly dlhý kus cesty a zašly do uličky. O chvíľočku sa im zjavila kaplnka, ohradená plotom. Bola už zatvorená na noc. Deti zašly do nasledujúcej ulice. Ivanko zastal pred dreveným obytným domčekom. Pri svetle uličnej lampy prečítal nápis na doštičke, pribitej nad vchodom: »Dielňa na umelé kvety, E. D. Neštová.«

»Tu je, Maruľka, dielňa, ktorú hľadáš,« radostne povedal Maruľke, ktorá mu doslovne visela na ruke a zrazu vykrikol preľaknutý:

»Maruľka, čo je s tebou? Spamätaj sa. Spamätaj!«

Ale Maruľka mu neodpovedala ani slova. Oči sa jej zatvorily zo slabosti, hlava padala nazad a dievčatko pomaličky začalo klesať na chodník, zasypaný snehom.

Dielňa na umelé kvety. Evangelína Denisovna Neštová.

»Zle jej! Zle! Pomôžte! Umiera!«, kričal Ivanko z celej sily a triasol zamdletú Maruľku.

»Čo tu kričíš? Čože chceš? Ber sa preč, lebo ťa dám zatvoriť, ber sa hneď a zaraz!«, začul Ivanko za chrptom surový hlas a ako by zpod zeme vyrástol pred ním domovník v ovčom kožuchu, ktorý podriemkával za dverami.

»Robte so mnou, čo chcete«, odpovedal mu Ivanko, »len odneste toto dievčatko k majiteľke kvetinárskej dielne. Je to nová učnica. Mala teraz prísť a nastúpiť do dielne, ale zamdlela z ustatosti a od zimy.

Ivanko vedel, že klame, ale rozhodol sa klamať, aby Maruľku pustili do dielne aj takto neskoro.

Vrátnik dlho rozmýšľal, či uveriť chlapcovi, či nie. Ale napokon zahundral:

»Dobre, dobre... Dievčatko zanesiem Neštovej, ale tebe radím, prac sa odtiaľto, lebo sa mi tu čosi nepozdáva.«

Ivanko voľky-nevoľky musel odísť. Ale cestou si ešte dlho postál za rohom ulice, lebo sa chcel presvedčiť, či domovník zanesie do domu zamdletú Maruľku.

Ale nepochyboval dlho. Videl, ako domovník, ktorý zrejme uveril, že Maruľka je nová učnica z dielne pani Neštovej, vzal dievčatko na ruky a niesol ho ku dverám, chytil kľučku zvončeka, videl, ako sa otvorily dvere na dielni a ako vrátnik zmizol na chodbe aj s Maruľkou.

Chlapec už teraz nemohol spraviť nič múdrejšieho, ako pobrať sa do najbližšej nocľahárne.

Nešťastný Ivanko sa zas cítil celkom opustený, nesmierne ho bolelo rozlúčenie s Maruškou, na ktorú navykol ako na rodnú sestričku.

»Navštívim ju v prvý sviatočný deň. Len čo si počnem do tých čias?... Keby som nechal Jašku pracovať v takomto mraze, stratil by som i ju,« rozmýšľal Ivanko. A prestrašený touto myšlienkou, ešte tuhšie si pritúlil opičku na hrud' a rýchlejšie vykročil do ulice.

*

»Čo je? Aké je to dievčatko? Odkiaľ ho nesieš, Matej?« zakričala pani Neštová, čiže Nešticha, ako ju volali obyvatelia domu a sluhovia, keď dobehla na zvonenie na chodbu a uvidela zamdleté dievčatko na rukách vrátnika.

»Čie je to dievčatko? Ako sa sem dostalo?« opakovali za paňou pomocnice a štyri dievčatká, rovnako oblečené do kartúnových šiat, bielych zásteriek a bielych golierikov — učnice v kvetinárskej dielni.

Vrátnik Matej nič nechápal a nič neodpovedal, len vniesol Marušku, ktorá bola ešte vždy v bezvedomí, do izby a položil ju na pohovku.

»Zdá sa, že vaša nová učnica zamrzla,« povedal potom majiteľke dielne.

»Aká učnica? Čože je to? Nemám novú učnicu! Odneste ju, kde ste ju vzali. Veď už vari aj umrela,« vravela pani strašne rozčúlená.

»Nie, nie, žije,« povedala Zina, najstaršia pomocníčka, keď sa sklonila nad dievčatom.

Ostatné pomocníčky a za nimi aj učnice pristúpily bližšie, aby si obzrely Marušku, keď vtom najmladšia z nich, pobeľavá, kučeravá Maša, náhle vykrikla:

»Veď je to — Maruška, veď je to dievčatko, s ktorým som ležala v nemocnici a o ktorom som vám rozprávala, Evangelina Denisovna. Vie robiť krásne umelé kvety a chcelo sa dostať k vám do dielne.«

»Vie robiť krásne kvety?« spýtala sa pani Neštová a tvár sa jej zrazu rozjasnila. »Deväťročné dievčatko a vie robiť pekné kvety? Vari naozaj?«

»Áno, Evangelina Denisovna, naozaj, naozaj...«

Vypočítavá pani sa zamyslela. Dievčatku-učnici ne-
treba platiť. Učnice len stravujú a obliekajú, takže ak toto dievčatko vie robiť kvety, prečo ju neprijať? Pani Neštová zrazu povedala celkom iným hlasom:

»Môžete už ísť, Matej. Tu máte dvadsať kopejok na čaj, zato, že ste doniesli dievčatko. Geňa, Roza, Fiľa, Maša, nože skorej doneste niektoré z mojej izby čpavok, lieh a teplý flanel... Postavte vodu na čaj, treba zohriať nešťastné dievčatko. Neborká, veď je celá osinutá, skrahnutá!«

Dievčence-učnice všetky štyri skočily vyplniť rozkaz panej. A už o niekoľko minút pani Neštová pomocou pomocníčok trela liehom a flanelom skrahnuté údy Maruš-
kine, liala jej do úst horúci čaj a pridržala pod nosom skleničku s čpavkom.

Pomaly-pomaličky sa dievčatko začalo preberať. Už si vzdychlo, vystrelo sa, pohlo rukou a spýtalo sa po francúzsky, keď otvorilo veľké čierne oči:

»Kde som?«

Pani Neštová, ktorá vedela trošku po francúzsky, zmäkla, nakoľko mohla, ostrý hlas, usilovala sa tváriť prívetivo a povedala:

»U svojich, dievčatko... U priateľov, ktorí ti nespravia nič zlého.«

Ale Maruška už nepočula, čo jej odpovedali. Ťažká cesta v metelici tak vyčerpala dievčatko, že stratilo posledné sily a zaspalo tuhým, ťažkým spánkom.

Je jasné januárové ráno. Slnko veselo nakukuje do obloka kvetinárskej dielne pani Neštovej. Na dlhom pracovnom stole ležia hromádky tenkého a hrubého hodvábu, atlasu, zamatu, kúsky drótu a papiera. Všetko čo potrebujú na robenie umelých kvetov.

Za stolom sedia kvetinárky: staršie pomocníčky, Zina, Oľga a Lila a dievčatká učnice: Maša, Roza, Geňa, Fiľa a Maruľka.

Maša je dievčatko, čo ležalo v nemocnici s Maruľkou. Je najtichšia a najposlušnejšia z učníc. Roza je pokojná, pracovitá a veľmi poriadna Nemka, ďalšia rodina pani Neštovej. Geňa, naopak, je leňoška a nezbednica. Často odvrkáva nielen pomocníckam, ale aj panej. Fiľa je prosté, dedinské dievčatko, čo len nedávno prišlo do mesta k Evangeline Denisovne. Najčastejšie pomáha v kuchyni a riadi izby. Ťarbavosťou, roztržitosťou a hlúposťou rozveseľuje celú dielňu.

Už celý mesiac pracuje Maruľka v dielni umelých kvetov Evangeliny Denisovny Neštovej. Pani je s ňou veľmi spokojná. Mladá Francúzka prevýšila prácou všetky očakávania. Maruľkine drobné pršteky sú ako by priam stvorené na robenie umelých kvetov. Maruľka robí také utešené ruže, také vzdušné a krehké falie, takú nádhernú bazičku, sirôtky, konvalinky a nezábudky, že je radosť pozrieť na ne.

Pani Neštová žiari spokojnosťou, keď sa díva na Maruľkinu robotu. Dievčatko je naozaj šťastím pre jej dielňu.

Pani je teraz prívetivejšia aj k Maši, lebo poradila Maruľke prísť do dielne. Po Maruľkinom príchode pani Neštová hneď prepustila jednu pomocníčku, lebo ju malička Francúzka celkom nahradila. Zato tri pomocníčky a Geňa Maruľku veľmi nenávidely. Pomocníčky preto, lebo pre Maruľku im prepustili štvrtú priateľku a pretože závidely Francúzke obratnosť. A Geňa ju nenávidela, lebo si ju hneď obľúbila pani, ktorú Geňa nemohla ani vystáť. Geňa panej odvrkávala a grobianila a pani ju preto trestala.

Ale tresty nepomáhaly, a keď si ich Geňa odpykala, zas jej odvrkávala, zas grobianila a zlostila. Ale vypovedať z dielne ju Evangelina Denisovna nechcela: Geňa bola veľmi obratné a pracovité dievčatko. Vyznala sa v meste, poznala ho ako vlastných päť prstov a kdekokoľvek ju poslala, vykonala všetko, čo jej kázala, veľmi chytro, obratne a umne, ako nikto iný. Bez Gene by sa vari ťažko bola zaobišla v dielni.

Je jasné januárové ráno. V dielni je rušno a veselo. Kvetinárky prestaly na chvíľku pracovať. Pani kamsi odišla a jej neprítomnosť vždy využívajú aj pomocníčky a učnice. Odhodily robotu a so záujmom sledujú Geňu, ktorá sa priplichtila k naivnej Fili a nedá jej pokoja.

»Fíľa, počuj, Fíľa,« vraví Geňa dievčatku, »čo budeme dnes obedovať?«

»Myslím, že zemiaky « pokojne odpovedala Fíľa.

»A pani, čo?«

»Pani bude strebať kysel.«*)

»Cha-cha-cha! Strebať! To je už slovo!« dusia sa smiechom kvetinárky.

»Ale bodaj vás!« hodila rukou Fíľa.

*) Jedlo z ovocnej šťavy alebo mlieka a zemiakovej múky.

»A kto varí kyseľ?« spytuje sa Geňa ďalej.

»Kuchárka Vassa,« práve tak pokojne odpovedá Geňa a škrabká sa vo vlasoch.

»A nie ty?«

»Nie!«

»A chceš sa panej zavďačiť, Fiľa?«

»Chcem, prečo nie.«

»Teda jej dnes ty uvar kyseľ. Vieš, že ho má najradšej a keď sa ti podarí, dobre sa ti odvdáči. Daruje ti novú šatôčku a ešte dačo k tomu.«

»Navarím, prečo by som nenavarila,« súhlasí prostá Fiľa.

»Teda navar. Ale namiesto cukru nasyp viac soli, pani to má strašne rada so soľou,« pokračovala Geňa.

»Dobre, nasypem.«

»Nasyp asi štyri lyžice na jeden tanier a šatôčka ako by už bola tvoja.« Fiľa mlčky súhlasí, dôveruje priateľke a kvetinárky sa majú popukať smiechom.

»Nie, nie, Fiľa, neposlúchni Geňu!« neočakávane vykrikla Maruška so svojho miesta. »Dostaneš od panej. Veď pochop, Fiľa, kyseľ s cukrom je lahôdka, ale so soľou — brááá!, to nikto nemôže jesť. Geňa žartuje a ty si jej uverila.«

»Veru, uverila,« povedala Fiľa s tupým úsmevom.

Ale Geňa už aj vstávala so stoličky a červená zo zlosti oborila sa na Marušku.

»A teba kto prosil, pchať nos, do čoho ťa nič, há? Vždy sa do všetkého miešaš a všetko pokaziš! Ja ti dám pchať nos...«

»Marulôčka predsa nemôže inakšie, keď ráči byť miláčikom domácej panej,« posmešne zatiahla pomocníčka Zi-

na, ktorá tiež bývala nevlúdna k Maruľke, lebo jej závidela obratnosť a priateľstvo s Evangelinou Denisovnou.

»Škoda reči, Maruľka je odborníčka prvej triedy z francúzskej školy. Taká umelkyňa, že sa to nedá perom opísať, ani v rozprávke vyrozprávať,« povedala o Maruľke druhá pomocníčka, Oľga.

»Malý peniaz, ale zlatý!« poznamenala o Maruľke tretia pomocníčka Lila, a hneď aj zaspievala tenučkým hláskom:

Maruľka — sta kvietoček,
ktorý skromne kvitne v poli,
veru ani nebadá,
že jej príchod všetkých bolí.

Po pesničke sypaly sa posmešky na malú Francúzku.

Maruľka sa veľmi začervenela. Hneď-hneď by sa bola rozplakala.

Ale teraz sa už zvyčajne tichá a poslušná Maša nemohla zdržať a zastala sa priateľky:

»Prečo ubližujete Maruľke? Vy zlé, nedobré! Závidíte jej! Nemôžete jej odpustiť, že pracuje omnoho lepšie ako vy, že robí omnoho krajšie kvety. Vy protivné, zlé! Keby tu bola pani, nesmely by ste jej tak ubližovať!«

»Ale, ale dievčatko!« vykrikla Zina a vyskočila so stoličky. »Vyťahám ťa za uši, ak neprestaneš...«

Ale nedokončila, lebo práve v tej chvíli ozval sa na chodbe zvonček.

Do dielne prišla Evangelina Denisovna.

Vrava hneď prestala a všetky sa zahrúžily do roboty.

Biele ruže. Kyseľ so soľou. Nešťastie.

»Počujte,« povedala Evangelina Denisovna, keď vošla do dielne, »dostala som veľmi významnú objednávku z istého obchodu. Treba spraviť veniec z bielych ruží so zelenými lístkami a trnmi, aby vyzeraly celkom ako živé. Chcem, aby kvety robila len Maruška a vám, pomocníčky, rozkazujem spraviť stopky a lístky. Opakujem, objednávka je veľmi významná. Veniec treba vyhotoviť čím skôr, preto sa ešte dnes pusťte do roboty.

»Maruška,« zavolať si Evangelina Denisovna dievčatko, »bedli, aby ruže boli čo najkrajšie. Pousiluj a preukáž sa. Túto objednávku som dostala z najlepšieho obchodu v Petrohrade. Doteraz objednávali umelé kvety z Francúzska, ale teraz chcú skúsiť objednávať u nás. Teda sa pousiluj, aby sme im vyhoveľi, veľmi pekne ťa prosím.«

Pousilujem sa, madame*) . . .,« povedala Maruška trocha v pomykove z nového paninho vyznačenia, ktoré jej bolo príjemné.

Pomocníčky pozrely sa významne na seba a Geňa zaspievala tenučkým hláskom:

Naša Maruška je
vtipná dievčička,
vie už o tom celá
naša ulička:
Kohút, sliepočka,
kocúr, mačička
a ja trošička . . .

*) Madame = pani.

»Čo si to tam nôtiš, Geňa?« spýtala sa pani Neštová dievčatka.

»Ale len takú pesničku. Pane Bože, vari si už ani len zaspievať nesmiem. To je už horší život ako v temnici!« plačlivo zatiahla Geňa.

»Radšej choď do kuchyne a povedz Vasse, aby sa poponáhľala s obedom, a nevyspevuj mi tu!« prísne jej kázala pani.

A Geňa len na toto čakala. Chytro vyskočila so stoličky a zmizla za dverami.

Obedovali všetky spolu. Za vrchstolom sedela pani, po oboch stranách sedely pomocníčky a učnice. Vassa nosila na stôl a pomáhala jej Geňa.

Pani bola dnes spokojná a prívetivá, čo u nej bývalo veľmi zriedkavé. Tešila ju výhodná objednávka z veľkého obchodného domu a tešilo ju aj, že ju mohla sveriť Maruľke, o ktorej vedela, že iste dokáže spraviť ruže, aké potrebovala.

Pri panej na stoličke sedel veľký sibírsky biely kocúr Niňo. Evangelina Denisovna ho mala rada a opatrovala ho ako oko v hlave. Neraz dostávaly dievčence, že nedaly kocúrovi načas mlieka, alebo, že mu nenazdajky stúpily na labku, na chvost alebo odháňaly Niňa. Niňo bol ozajstným cárikom v kvetinárskej dielni pani Neštovej. Kvetinárky mali prísne zakázané ísť so zababranými rukami k stolu, kde bol materiál na umelé kvety, ale Niňo sa mohol celkom pokojne, kedy sa mu len uráčilo, rozvaľovať sa na kusoch zamatu, atlasu, hodvábu a tylu. I jedával s paňou z jedného taniera a spával s Evangelinou Denisovnou na jednej hlavni.

»Nech sa nikto neopováži nahnevať Niňa. Kto nepočúva, bude mať so mnou robotu,« neraz prísne vravievala pani

Neštová kvetinárkam. A Fiľu osobitne ustanovili za opatrovníčku Niňa.

Aj dnes Niňa sedel pri panej, obviazaný servítkou okolo hrdla, ako malé decko. Servítku mu uväzovaly, aby si volajako nepokyckal snehobielu sršť, vždy čistučkú a kučeravú.

Zjedli polievku, potom doniesli varené mäso s kyslými zemiakmi. Ale panej doniesli osobitnú misku — kysel'.

Kysel' bol obľúbeným jedlom Evangeliny Denisovny. Už keď videla Fiľu niesť tanierik s pariacim sa jedlom, usmievala sa radostne. Z kysela sa parilo a šírila sa z neho chutná vôňa čiernych viničiek. Pani Neštovej už tiekly slinky, keď si postavila tanier na stôl a chytala lyžičku.

Ale zrazu jej lyžička vypadla z rúk a tvár, ktorá sa ešte pred chvíľou spokojne usmievala, sa skrivila a celá smraštila.

»Aký hnus! Fuj! Fuj! Fuj!« zahundrala Evangelina Denisovna celá červená od zlosti a raz si odplúvala, raz si pritískala servítku na ústa.

»Kto varil kysel'? Vassa? Zavolajte Vassu!« rozkázala a sotva mohla vydýchnuť.

Prišla Vassa, tučná vysoká kuchárka v pokyckanej, pásikavej zásterke.

»Čo je toto? Aký hnus! Ochutnajte!« vravela pani a podávala jej lyžičku s kyselom.

Kuchárka ochutnala kysel' s lyžičky a i ona začala odplúvať a mrštiť tvár.

»Ach, to protivné dievčatisko! Videla som ako čosi sypalo do hrnca! povedala nahnevaná Vassa. »Myslela som si, že sype cukor, aby sa panej zavďačila, ulahodila, a tu ju vidíš, čo z toho vysvitlo! Len počkaj, veď ti ja dám!« vyhrážala sa kuchárka komusi tučným prstom.

»Komu nadávaš?« spytovala sa pani, lebo ju nerozumela.

»Ale, vašej Geňke . . . Pribehla ku mne, aby som sa ponáhľala doniesť obed a ako sa ti obšmieta, tak sa ti obšmieta okolo sporáka«, žalovala sa Vassa.

Evangelina Denisovna sa celkom premenila v tvári.

»Geňa, pod' sem!« zavolala dievčatko úsečne a ostro.

Všetky zamrely na miestach, všetky pochopily, že teraz veru neodpustia nezbedníci Geni, a každá ju potajomky ľutovala. Ale Geňa, ako by sa nič nebolo stalo, vstala so stoličky, šla k panej a v tvári jej nebolo badať ani najmenšieho strachu, ani najmenšieho zmätku.

»Ty si nasypala soli namiesto cukru?«

»Áno, ja,« pokojne odpovedala Geňa na podiv všetkých.

»Náhodou?«

»Nie, myslím, že náročky.«

Ach, to bolo už primnoho. Plná tvár Evangeliny Denisovny zbledla ako plátno. Ruky sa jej zachvely.

»Aha!« povedala tak významne, že sa pomocníčky a učnice nevoľky zachvely. »Pod' sem, bližšie a opakuj, čo si teraz povedala!«

Geňa neprišla ani trocha do pomykova, pristúpila na krok k panej a opakovala:

»Urobila som to náročky!«

Teraz jej pani podala tanier s kyseľom, vopchala jej do ruky lyžicu a povedala úsečným tónom, ktorý nebolo možno neposlúchnuť:

»Jedz!«

Geňa trocha ustúpila.

»Jedz, aby si vedela, čím si ma chcela pohostiť!« ešte zlostnejšie povedala pani Neštová.

Geňa mlčky a pokojne chytila lyžicu, načrela z taniera

horúceho kysela a niesla do úst. Ale vtom sa stalo čosi celkom neočakávaného.

Geňa spustila ľavu ruku a tanierik, plný horúcej červenej kaše sa jej vyklzol a padol rovno na snehobieleho Niňa, ktorý sedel pokojne na stoličke pri panej.

»Miau-miau-miau-miau...«, zúfalo zamiaukal nešťastný, popálený a naľakaný kocúrik a krútil sa na mieste ako vlček.

»Ach, takto ty teda, škaredé, bezcitné dievčatisko!« zapíšťala Evangelina Denisovna, schytila na ruky kocúra, zalepeného červenou horúcou kašou a rozbehla sa za Geňou.

Ale Geňa ako strela bežala od nasrdenej Evangeliny Denisovny. Nastala neopísateľná trma-vrma a kriky.

»Držte ju, držte!« kričala pani a čím ďalej, tým väčšmi zaostávala za bežiacim dievčaťom.

»Pomóc! Pomóc! Chcú ma prinútiť, aby som teraz zjedla aj kocúra!« pišťala bezočivá Geňa.

»Miau-miau-miau...«, stále zúrivo miaukal nešťastný kocúr. Ale pomocníčky a učnice sa dusily smiechom.

»Prišli kupci,« oznamovala Vassa s prahu. A týmito slovami zrazu prerušila celú trmu-vrmu v izbe.

Pani Neštová, ešte vždy celá červená a chvejúca sa zlostou, podala chytro kocúra ktorémusi dievčaťu, rozkázala, aby popálenému Niňovi dali obkladok a pekne ho vyumývaly, pohrozila Geni, že ju potresce, ako ešte nikdy a ponáhľala sa ku kupcom.

Zas Ivanko a Jaška.

»Pozrite, pozrite! Ktože je to?«

»Detičky, ako kominár!«

»Ba skôr černoch.«

»Dušičky a nie je sám. Pozrite, zpod kabáta mu trčí akási hlava.«

»Veru hlava a chlpatá.«

»Vy už len narobíte kriku! Veď je to len chlapec s opičkou,« zamiešala sa pomocníčka Oľga.

»Pravdaže, chlapec s opičkou,« prikývly kvetinárky odrazu.

Vprostred kuchyne stál Ivanko: zpod kabáta mu vykúkala chutná papuľka Jašky. Práve prišiel do kvetinárskej dielne a prosil Vassu, aby zavolała Maruľku.

Ale Vassa sa veľmi naľakala otrhaného Bulhara a namiesto Maruľky zavolała tri staršie pomocníčky. Za nimi nakukly do kuchyne aj Geňa, Roza a Maša. Iba Maruľka ostala sedieť na zvyčajnom mieste v dielni a usilovne pracovala na venci, ktorý jej kázala spraviť Evangelína Denisovna,

Veniec bol už skoro hotový. Utešené, nežné ruže vyzeraly ako živé. Len vôňa im chýbala. Každý kvetný lupienok ako by bol žil a čerstvo sa usmieval. Očakávanie panej sa splnilo. Maruľka skvostne splnila rozkaz a robota a námaha skoro celých dvoch týždňov sa pomaličky chýlila ku koncu. Ešte bolo potrebné pripevniť posledný kvietok. Maruľka bola taká zaujatá dokončovaním venca, že ani nezbadala, ako sa dielňa vyprázdnila a nepočula hlasy, ozý-

vajúce sa z kuchyne. Pani Neštová nebola tohto rána v dielni. Odišla do mesta po práci a mala sa vrátiť len podvečer, preto sa kvetinárky cítily také slobodné. Obkolesily Ivanka a zvedavo si ho obzeraly i s Jaškou.

»Kto si?«

»Odkiaľ si prišiel?«

»Načo si sem prišiel?«

»Načo ti je Maruška?«

»Vravíš, že ti je sestra?«

»Nože káž opičke, aby nám ukázala svoje kúsky!«

Ivancko sa len usmieval namiesto odpovede, chvílkami ceril biele zuby a žmurkal čiernymi očami. Bolo mu príjemné, že ho všetky dievčence privítaly tak prívetivo. Od vrátnika sa už dozvedel, že nová učnica žije tu už vyše dvoch mesiacov a že Nešticha je s ňou veľmi spokojná. Strašne sa mu zachcelo vidieť bývalú družku. Aby si získal kvetinárky, Ivancko položil Jašku na zem a kázal jej ukázať všetky kúsky, ktoré vedela.

Práve vtedy sa vrátila Fiľa zo sklepu. Vypleštila oči zo strachu a prekvapenia, zastala na prahu a divo hľadela na zvieratko, ktoré ešte nikdy nevidela.

»Vyzerá ako človek...«, povedala bojazlivo.

»Akýže je to človek, Fiľa! Veď je to čertík,« odpovedala jej Geňa čo najvážnejšie.

»Jaj-jaj-jaj!« zapišťala Fiľa a sadla si na dlážku.

»Veru je to čertík, Fiľa.«

»Jaj-jaj-jaj-jaj!... Nečistý je tu. Ako prevracia očima... Fuj, preč odo mňa, preč odo mňa, zachráň ma, Hospodine!« šepkala Fiľa v hrôze, behala po kuchyni a hľadala miesto, kde by sa schovala.

»Si ty len sprostáňa sprostá, Fiľa! Nevidela si nikdy

na obrázku opice?« tíšily dievčatko staršie pomocníčky, kým sa Geňa váľala v smiechu. -

»Teda je to opica?« placho a nedôverčivo povedala Fiľa.

Geňa sa stále chichotala.

Pravda, teraz sa už nesmiala len nad Fiľou, ale aj nad opičkou, ktorá v jednej ruke držala paličku ako pušku, druhou vážne salutovala kvetinárkam a pochodovala pred nimi ako skutočný vojak. Potom si nadvihla poly červenej sukničky, vystrela papierový slnečník nad hlavou a vážne sa prechádzala po kuchyni, ako slečinka v parku.

»Cha-cha-cha-cha!« dusily sa smiechom pomocníčky.

»Chi-chi-chi-chi!« pomáhaly im učnice.

Len tento smiech upútal pozornosť Maruľky. Prestala pracovať, chytro prešla z dielne do kuchyne a zastala na prahu zarazená, ale milo prekvapená.

»Ivanko! Jaška!« vykričlo dievčatko.

Jaška hneď a zaraz ďaleko odhodila slnečník a jedným skokom vyskočila Maruľke do náručia. Jaškine chudučké labky, podobné ľudským rukám, nežno objaly hlavu dievčatka a okružle, žmurkajúce očičká ako by jej boly chcely dačo povedať.

»Ivanko, môj milý Ivanko! Aká som rada, že si prišiel!« radostne vravela Maruľka.

Ivanko pristúpil k dievčatku a tuho mu stisol ruku.

»Rád som, že som ťa našiel zdravú, Maruľôčka,« povedal dojatý chlapec.

»Prečo si ma tak dlho neprišiel pozrieť?« s výčitkou pozerala naňho Maruľka.

»Bol som v nemocnici. Prechladol som a ochorel,« vysvetľoval jej chlapec. »I Jaška bola chorá. Vzal si ju ne-

mocničný doktor a opatroval ju, kým som nevyzdravel.
A teraz sme zasa spolu.«

»Prídeš teraz často ku mne, Ivanko?« spýtala sa Maruľka a zahľadela sa na priateľa.

»Ak pani dovoľí, prídem každú nedeľu a sviatok.«

»Teda príď aj zajtra, veď je nedeľa.«

»Určite prídem.«

Priatelia si ešte raz stisli ruky a nezbadali, ako sa pomocníčky a Geňa pohrdavo uškrňajú. Potom Maruľka bozkala Jašku na papuľku, ktorú neprestajne zábavne vykrúcala a deti sa rozišly.

Malá pomocníčka.

»Naozaj, veľmi chutný chlapec!« vraveli v dielni po chlapcovom odchode.

»Vari sú všetci Francúzi takíto?«

»Ale veď on nie je Francúz, iba Bulhar.«

»Akože teda môže byť bratom našej Francúzke?«

»Všetci žobráci sú si bratia.«

»Maruľka, no Maruľka, kedyže si sa ty, Francúzka, sbratala s Bulharom?«

»Porozprávaj nám, dušička, ale zábavne. Veľmi rady počúvame rozprávky a výmysly.«

Na Maruľkinu hlavičku sa lial celý potok posmechu. Pomocníčky iste zabudly, ako ich malý Bulhar zabával a opička rozveselila a teraz po jeho odchode sa mu všelijako vysmievaly.

Maruľka trpela za seba, aj za priateľa. Márne ju prehováralla dobrá Maša, čo sa jej nahla k uchu, aby si ani len nevšímala zlé pomocníčky, Maruľka sa tak rozčúlila, že bolo žiaľ hľadiť na ňu.

Ale onedlho sa pani vrátila domov a urobila koniec Maruľkinmu trápeniu.

Prvé, čo Evangelina Denisovna zazrela, keď vošla do dielne, bol utešený, biely veniec, čo ležal pred Maruľkou na stole. Pani Neštová si starostlivo prezrela nielen každý kvietok, ale aj každý lupienok, nežne a zázračne spravený z atlasu, hodvábu a zamatu. A nemohla skryť radosť.

»No, Maruľka,« povedala dievčatku s rozžiarenou tvárou, »touto robotou si sa skutočne vyznačila. Veniec je

skvostný, môžem byť hrdá, že je z mojej dielne. A ty, milé dievčatko, ktoré si ho spravilo celkom bez cudzej pomoci, nemôžeš byť už u mňa obyčajnou učnicou. Odo dneška budeš dostávať plat, desať rubľov na mesiac, a už budeš mladšou pomocníčkou, hoci si len malé, desaťročné dievčatko. Dúfam, že si spokojná s týmto rozhodnutím.»

Či je spokojná! Ach, Maruľke sa zdalo, že to všetko vidí a počuje vo sne — aj pochvaly panej, aj závistlivé pohľady pomocníčok. V dušičke jej rozkvitly nové, radostné nádeje. Dostane plat, pomôže Ivankovi, bude si odkladať a sbierať peniaze na cestu do Paríža.»

»Paríž... Paríž... drahá vlast... Milý Paľko... Dobrý starý otecko Rišar... Či vás len kedy uvidím?« mihlo sa Maruľke hlavou.

Medzitým, len čo Evangelina Denisovna vyšla z dielne, rozčúlené pomocníčky ozvaly sa všetky naraz.

»Ale sa nám dostalo. Dočkaly sme sa! Onedlho nás Nešti-cha všetky povyháňa, nechá si za pomocníčku len svoju obľúbenú Maruľku! Veru si našla pomocníčku!...«

»Veru to už tak bude, všetky nás povyhadzuje pre Maruľku! Všetky do jednej!«

»Ale veniec je naozaj utešený, to veru nemôžete odtajiť,« dráždila ich Geňa.

»Čuš, Geňa, lebo ti uši obtrhám!« zlostila sa pomocníčka Lila.

»Pre mňa za mňa, aj obtrhajte, nič tým nezískate: ja tu budem bez ušú, ale Maruľôčka aj tak zanesie veniec do veľkého obchodu a nová pomocníčka ostane medzi vami,« neprestávala dráždiť Geňa. »Napokon ju ešte spraví dozorkyňou nad vami.«

»Hlúposti... To nedovolíme!«

»Čo si tam šepkáte? Hneď a zaraz do roboty! V pracov-

nom čase sa nemáte čo shovárať!« prísne okríkla klebetiace kvetinárky Evangelina Denisovna, ktorá sa zrazu zjavila na prahu dielne s kartičkou v rukách. »Evgénia, čo tam zasa balamutíš?« ešte prísnejšie okríkla Geňu.

»Čože ste sa zas na mňa oborili, Evangelina Denisovna!...«, plačlivým hlasom zapišťala Geňa. »Sedím si tu pokojne, do nikoho nezapáram, nikomu nezavadziam. Po daromnici mi ubližujete...«

»Čušať!«

»Nemôžem čušať, keď mi krivdíte!«

»Už aj čuší!«

»Chcem čušať, a nemôžem. Jazyk sám drkoce, nemôžem ho udržať,« odvrávala Geňa na potešenie všetkým.

»Hneď ťa potrescem, potom ti prestane drkotať,« nazlostila sa pani.

»Budem kričať. Shfíknu sa všetci susedia a uvidia, ako trápite biednu sirotu, potom sa všetkým vyžalujem.«

»Hneď a zaraz sa ber do kúta, bezočivé dievčatisko!« zakričala Evangelina Denisovna.

»Do ktorého, pani? Sú tu štyri kúty, cestou môžem zablúdiť.«

Geňa bola stále bezočivejšia a smelšia. Vedela, že ju pani nezbije pred pomocníkami.

Evangelina Denisovna sa doslovne dusila hnevom.

»Protivné dievčatisko. Veď uvidíš! Vyženiem ťa na ulicu!« kričala, len sa tak ozývalo po celej dielni.

»A ja pôjdem po ulici a vyrozprávam každému, koho stretnem, ako nás tu, úbohého, mučíte a využívate. Nič nezatajím. Veď vám to príde draho!« bezočivo odpovedala Geňa z kúta plačlivým hlasom nazlostenej Evangeline Denisovne.

Pomocníčky sa ukradomky smialy, chichotaly. Dievčatá stŕpaly strachom, čo bude s Geňou.

Ale pohľad na čarovný veniec z bielych ruží, ktorý Maruľka práve dokončila, bol taký nádherný, že Evangelina Denisovna, keď sa náhodou zas naň zahľadela, len hodila rukou nad bezočivosťou Gene a začala veniec ukladať do škatule, ktorú si doniesla.

*

»Ide pani pomocníčka, pokloňte sa jej po zem!«

»Je ako za groš psík, a ako sa nafukuje!«

»Veru, keď si rozmyslíš, má aj na čo byť nafúkaná.«

Takto sa Maruľke posmievaly pomocníčky, ktoré sa chytro obliekaly na chodbe a škúlily na ňu, keď si prišla čosi vziať na chodbu.

Neočakávane, ako huba po dáždi, vyrástla pred nimi postava Gene.

»Nie je vám príjemné, však, že Maruľôčku, tohto trpaslíčka, spravili pomocníčkou?« spýtalo sa dievčatko najnevinnejším hlasom, ale zlostne pritom blýskalo očima.

»Do toho ťa nič!« zlostne jej odvrkla Oľga a ani len nepozrela na ňu.

»Len sa vy miernejšie shovárajte so mnou, dušička... Lebo sa vám Geňka ešte môže zísť. Nepluj do studne, nevieš, kedy sa z nej budeš chcieť napiť,« zas zapárala Geňa. »A chcely by ste, slečinky, aby veniec zmizol a aby Maruľka nebola pomocníčkou?«

»Akože by si to dokázala?« zvedavo vykričly všetky tri pomocníčky.

»To je už moja vec. Len aby ma nikto z vás nepreznadil!«

»Pravdaže ťa nepreznadíme. Stratila si rozum, či čo?

»No teda dobre... Pracujem za vás, preto ma musíte ochrániť pred paňou. Ochránite?«

»Pravdaže, pravdaže ochránime. Neboj sa, Geňa.«

»No teraz choďte pekne domov. Aj my, učnice, si už musíme políhať. Ale počkajte, nesľúbil ten chlapec s opicou, že zajtra príde navštíviť Maruľku?«

»Sľúbil, pravdaže sľúbil.«

»Aj s opičkou?«

»Hej, aj s opičkou.«

»Teda, — ako vraví Fiľa, naša sprostá Fiľa, — je ruka v rukáve. Dobrú noc. Keď pozajtre prídete, všetko bude hotové,« a Geňa vyletela z chodby ako bystré vtáča, preklzla sa dielňou a zmizla v polotmavej izbe, zastavanej skriňami, kde spávaly dievčatá-učnice, ktoré aj bývaly u pani Neštovej.

Čo sa stalo na druhý deň.

Je nedeľa. Dieľňa je uprataná ako vo sviatok. Pani Neštová chodí po dome, často nazrie aj do kuchyne, lebo kuchárku Vassu pustila na dedinu k dcére.

»Fiľa, bež chytro do obchodu pokúpiť, lebo zatvorí. Je už skoro jedenásť hodín, a vieš, že je dnes nedeľa!« povedala Fiľa Evangelina Denisovna.

»Idem,« poslušne odpovedala Fiľa.

»Počkaj, dám ti knižku, vari nevieš, že berieme v obchode na knižku? Ach, ty múdra hlava!« a pani Neštová vzala knižku a ceruzku a začala písať obchodníkovi, koľko čoho jej má poslať od Fiľe. Keď dopísala, povedala:

»No a teraz bež!«

Fiľa sa obliekla, vzala so stola akúsi kartičku a šla do obchodu. Ale ako sa pani Neštová prekvapila, keď sa dievčatko vrátilo o niekoľko minút bez tovaru.

»Nedajú... Smejú sa... Vyhodili ma!« žaluje sa Fiľa a podáva panej kartičku.

Evangelina Denisovna pozrela na kartičku a vykrikla. Fiľa nevzala knižku, ale kartičku, na ktorej bolo napísané Geniným písmom:

»Ach, ty Fiľa, sprostá Fiľa,
dedinská husička...
Išla ona do sklepu
kúpiť mäso, masť, múku,
zeleninu všelijakú,
len peniaze nenesie,
tovar zadarmo berie.

Pred Fiľou si pozor dajte,
v ničom jej nedôverujte.
Tovar jej nedávajte,
zo sklepu ju von vyhod'zte.«

A naozaj, Fiľu vyhodili z obchodu a vyprevadili s posmechom.

Namiesto knižky na tovar, Geňa obratne podhodila kartičku s veršíkmi, ktoré složila. Geňa bola vôbec umelkyňa v skladaní veršíkov. Aj už za to veľa ráz dostala. Teraz ju pani tiež poriadne vyplatila — veď dnes tu neboly pomocníčky. Ale Geňa stisla pery, zaľala zuby a ani len raz nevykríkla.

Ach, ale čo bolo potom . . . Nešťastnou náhodou, práve po výprasku, podplietol sa jej pod ruky utešený sibírsky kocúr — a v minúte sa premenil na čierne páskavé zvieratko: Geňa neľutovala uhlia z pece.

Toto sa stalo v neprítomnosti Evangeliny Denisovny, ktorá šla kamsi na návštevu. Ani Maša nebola doma. Pani ju pustila do starobínca k starej mamičke. Doma ostaly len Geňa, Fiľa a Maruľka.

O dvanástej prišiel Ivanko. Maruľka sa veľmi potešila.

Kázala Fiľe, aby zabávala opičku, usadila Ivanka v kuchyni na stoličku a hostila ho svojím nedeľným obedom, ktorý odložila milému hosťovi.

Kým sa Ivanko hostil nezvyčajne chutným jedlom, Maruľka mu rozprávala o robote, o pochvalách panej, o plate, ktorý teraz už dostane a o závidi pomocníčok.

»Stále ma urážajú, Ivanko,« rozprávalo dievčatko, »ale to len zo závidi, to už znesiem. Pani je so mnou spokojná, má ma rada, spravila ma pomocníčkou a dáva mi plat. Teraz

budeme sporiť na cestu a ani ty už nemusíš hladovať, rozdelím sa s tebou.«

Ivanko s chuťou obedoval, hladkal Maruľku po hlavičke a láskavo jej vravel:

»Len už potrp, potrp trošku, Maruľôčka.«

»Pravdaže potrpím . . .«

»Všetko zas bude dobre, Maruľka,« povedal Ivanko s úsmevom a s rozžiarenými očami. »Budeš pracovať ako pomocníčka a aj mne už teraz bude ľahšie. Vonku je už teplejšie, vidíš, zas môžeme zarábať s Jaškou . . . Usporíme si peniaze a hneď pôjdeme do Paríža.«

»Ach, Ivanko, to bude radosť!«

A Maruľka si veselo začala snovať plány o budúcej ceste do Paríža.

Čo sa medzitým stalo v dielni.

Medzitým sa Geňa a Fiľa dosť napreháňaly a natešily s Jaškou a usadily sa v dielni za pracovný stôl. Vprostred stola stála zavretá a bedlivo previazaná škatuľa s vencom z bielych ruží, ktoré tak utešene spravila Maruška. Pri škatuli ležal iný veniec, starý, ošúchaný a zašpinený, ktorý mali kvetinárky na vzorky. Na stole bola aj sklenička s farbou, ktorou pomocníčky zavše prifarbovaly lístky a stopky umelých kvetov. Zo sklenice trčala dlhá štetôčka.

»Fiľa«, s najnevinejšou tvárou oslovila Geňa hlúpučku priateľku, »teraz už vieš, aké zvieratko je táto Jaška?«

»Viem, je to vari opica,« prikývla Fiľa.

»A vieš, čím sa opice líšia od ostatných zvierat?«

»Čože?«

»Ach, si ty len sprostaňa! Spyťujem sa ťa, či vieš, čím sa opice líšia od ostatných zvierat?«

»Nie,« odpovedala Fiľa proste.

»Nuž tým, že vo všetkom chcú napodobňovať človeka.«

»Nechápem.«

»Hneď pochopíš. Chyť štetôčku a zamaľuj zelenou farbou kvety na tomto venci. Uvidíš, že to aj Jaška spraví.«

»Čo?«

»Ach, Bože môj!« nazlostila sa Geňa na sprosté dievča.

»No teda pozri...«

Geňa vzala starý, ošúchaný veniec, namočila štetôčku do zelenej farby a začala farbiť každý lístok a každý kvietok.

Jaška, ktorá sa pozorne nazerala do zrkadla, čo stálo

v kúte dielne, zrazu nechala zrkadlo zrkadlom a zvedavo vyskočila na stôl. Tu sa začala pozorne prizerať na každý pohyb Gene, ktorá maľovala kvety.

Geňa omaľovala niekoľko kvetov a ako by náhodou, pustila štetôčku z rúk. Hneď a zaraz chytila Jaška štetôčku a veniec. Opička smiešnymi pohybmi začala máčať štetôčku do skleničky s farbou a maľovať listy a kvety starého venca.

Pri pohľade na Jašku Geňa a Fiľa sa dusily smiechom. Zrazu sa Gene v tvári zjavil vážny, sústredený výraz.

»Ty, Fiľa, mala by si ísť do kuchyne, pozrieť, čo tam robí to chlapčisko. Aby dačo nepotiahol. Treba si dať veľký pozor na takýchto žobrákov. Prídem hneď za tebou.«

Fiľa sa vždy trochu bála smelej a živej Gene a vo všetkom ju poslúchla. Tak aj teraz, len čo jej Geňa povedala, aby šla do kuchyne, hneď odišla z dielne.

A Geni nebolo inšie treba. Keď ostala v izbe sama, rezkým pohybom vytrhla Jaške z labiek starý veniec a hodila ho na zem. Potom práve tak chytro otvorila škatuľu, vytiahla z nej nový veniec a ako by náhodou hodila ho na stôl pred Jašku.

Opička pravdaže nerozmýšľala, ale hneď namočila štetôčku do zelenej tekutiny a začala usilovne na zeleno maľovať nežné, hodvábné lupienky bielych, umelých ruží.

Geňa sa na ňu dívala so zatajeným dychom. Oči jej len tak žiarily radosťou. Veru neočakávala, že sa jej všetko takto skvostne podarí. Keď sľubovala pomocníckam, že sa pomstí Maruľke, myslela, že to vykoná celkom inakšie. Chcela sa proste dať Jaške poihrať s Maruľkiným vencom, aby ho dokrkvala a pokazila. Ale toto bolo omnoho lepšie. Dokrkvaný a pokrivený veniec, by sa hádam dal ešte na-

praviť a vyrovnať, ale ruže, zamaľované na zeleno, už nikto nemôže obieleť.

»Zelené ruže! Cha-cha-cha. O zelených ružiach sa môže len prisnúť!« tešila sa Geňa v myšlienkach a dívala sa na Jaškinu robotu.

Opička stále maľovala nežné, biele kvety na tuhozelené a nevedela, koľko bolesti zapríčiní malému dievčatku, čo sa o ňu tak nežno staralo.

Keď sa posledná biela ruža premenila na škaredú zelenú, Geňa hrubo shodila opičku so stola a zavolala Fiľu. Pretvarovala sa napochytre, že je vylakaná a zúfalá.

»Fiľa, Fiľa, podže sem!«

Fiľa chytro pribéhla na jej volanie.

»No, čo sa robí v kuchyni?«

»Nič, všetko je v poriadku... Rapocú si tam v kuchyni...« začala Fiľa, ale zrazu s vypučenými očami si sadla na dlážku.

»Bože na nebesiach! Matka božia! Kvietocky! Kvietocky! Ktože ich to tak?«

Geňa hneď priskočila k Fili a zakryla jej rukou ústa.

»Prestaň. Mlč! Už ani slova! Aby sa to nikto nedozvedel... ani duša, počuješ? Šla som upratovať Neštichinu izbu, vrátim sa a vidím: škatuľa je otvorená. Táto protivná opica sa hrá s vencom, starý skazila a začala maľovať nový. Veď je to Maruľkina vina. A zajtra treba zaniest veniec... Ak sa pani dozvie, beda nám! Maruľku zbije a nás s ňou... Povie, že sme nedali pozor. Lepšie bude mlčať. Položíme veniec do škatule a uvážeme ho, ako bol. Možno nezbadá, pošle ho do obchodu a tam odovzdá. Kým sa dozvie, prejde hodne času, zatiaľ si už voľačo vymyslím. Len, aby si ty čušala... Prepánajána, nikomu nepovedz, čo nám tu tá opica navyčínala. Povieme, že sme od-

išly z izby a ona si tu robila, čo sa jej páčilo. A ukážeme starý veniec.

»Hospodine, Kriste Ježiši, to je nešťastie!« blabotala Fiľa, ešte vždy bledá strachom.

»Vravím ti, čuš! okríkla ju Geňa.« Aby sa Maruška nedozvedela. Čuš už, prosím ťa!«

»Hospodine, Ježiši . . . Určite budem mlčať.«

»No veď tak, lebo by si zničila aj seba aj mňa.«

»Dobre, dobre.«

»No a teraz poďme k nim, aby niečo nezbadali.«

Geňa potom chytrou uložila pokazený veniec do škatule, pozorne ho zakryla tenkým, hodvábnym papierom, previazala škatuľku stužkou a ako by sa nič nebolo stalo, chytila Jašku za obojček a vtiahla ju do kuchyne, kde sa Maruška bez najmenšieho podozrenia shovárala s Ivankom.

Fiľa šla poslušne za Geňou.

Hrozný objav.

»No dievčatko, bedli, nes škatuľu opatrne. Tu máš peniaze, nájmi si koč, bojím sa, že by si obchod nenašla. Vassa ti odnesie škatuľu a usadí ťa. Poviem jej adresu obchodu. Posielam preto teba, Maruľka, a nie daktorú inú, aby v obchode videli moju umelkyňu-pomocníčku. No bež teda! Peniaze mi pošlú, netreba ti čakať.«

S týmito slovami Evengelina Denisovna vyprevadila Maruľku zo dverí dielne. Vassa niesla za ňou škatuľu. Vyšli z domu na ulicu.

»Kočíš!« zavolala Vassa koč. »Nevský. Obchodný dom »Žorž«!»

»Žorž!« Teda veniec objednali z obchodného domu »Žorž«. To je naša parížska firma. Tam pracuje aj Paľkov starý otecko. Možno sa v tunajšom oddelení dozviem dačo o nich...« myslela si dojatá a rozčúlená Maruľka a zastala si na ceste, ako vrastená do zeme, lebo celkom zabudla, že ju má Vassa posadiť na koč.

»Teda si pekne sadni a choď! A škatuľu si drž oboma rukami. Nech Boh chráni, aby si ju voľajako stratila,« napomínala Vassa Maruľku a usadila ju do koča.

Pohonič pohol kone a Maruľka sa viezla do obchodu.

Kým sa koč prepletal po uliciach hlavného mesta, ešte prázdných takto zarána, premýšľala Maruľka, ako sa spýta v obchode na pána Rišaka.

»Iste ho všetci poznajú. Veď už tridsať rokov pracuje v obchode,« naivne rozmýšľala Maruľka a nezišlo jej na um, že v takom veľkom obchodnom dome je veľmi mnoho

zamestnancov a že zamestnanci petrohradskej filiálky nemôžu poznať parížskych zamestnancov.

Maruška sa už previezla cez dlhý — predlhý most, cez ohromné námestie a onedlho sa doviezla na Nevský prospekt. O niekoľko minút pohonič zastavil koňa pred utešeným obchodom s ohromnými, zrkadlovými výkladmi. Vrátnik otvoril dievčatku dvere a rozčúlená Maruška vošla do obchodu.

V prvom oddelení, vľavo, predávali mužské obleky: kabáty, fraky, svrchníky, krátke kabáty, nohavice a aj bielizeň.

Dievčatko namáhavo pridržalo ťažkú škatuľu a pobralo sa napravo, kam ho vábily pestré vzorky a farby dámskych šiat, klobúkov a kabátov. A hneď za nimi sa pestrely krásnymi červenými, belasými, ružovými, bielymi a fialovými odtienkami rozmanité vence, venčeky, hrdé kytice a prosté, jednotlivé kvety. Tam bolo oddelenie umelých kvetov.

Maruška sa ta poponáhľala.

»Monsieur«, oslovila predavača, čo jej vyšiel naproti zpoza dlhého pultu, »doniesla som objednaný veniec z kvetinárskej dielne pani Neštovej.«

»Aha, dobre, dobre,« usmial sa jej predavač. »Ale ako ste mohli až sem doniesť toľkú škatuľu! Také maličké dievčatko a taká ohromná škatuľa!«

»Ja som už nie maličká,« s úsmevom povedala Maruška. »Mám už desať rokov.«

»Vari naozaj? Nehádal by som vám viac, ako osem.«

V tej chvíli pristúpil k Maruške vyobliekaný pán v bielej veste, s briliantovým prsteňom na malíčku.

»Maličká kvetinárka? Tá, o ktorej mi rozprávala pani Neštová? Maličká umelkyňa?« po francúzsky povedal vyobliekaný pán — správca obchodu a podal Maruľke ruku.

Maruľka sa mu poklonila a stisla podanú ruku. Správca obchodu sa jej zdal veľmi milý a dobrý. Tak privetivo privítal Maruľku, že sa dievčatko osmelilo spýtať sa ho na pána Rišara, Paľkovho starého otecka.

»Prosím vás, poznáte René Rišara? Je zamestnaný vo vašom obchode v Paríži...« placho sa vyzvedala Maruľka.

»Nie, dieťa moje, nepoznám pána Rišara,« odpovedal správca. »Ale teraz mi ukážte vašu robotu. Pani Neštová vás veľmi chválila, vravela mi, že ste najobratnejšia kvetinárka na svete. Teda ukážte, ukážteže váš veniec!«

Prišli aj ostatní predavači a slečny-predavačky, čo ešte takto zarána nemali veľa roboty. Všetci prekvapene hľadeli na Maruľku.

»Akože to môže byť, že takéto maličké dievčatko je najlepšou kvetinárkou pani Neštovej?« šepkali si medzi sebou.

Ktorási slečna pohladkala Maruľku po hlave, ktosi ju potľapkal po líčku.

»Chutné dievčatko!« pošepala pokladníčka.

Maruľku tešily pochvaly, preto sa ponáhľala rozviazať škatuľu. Obratné pršteky už aj rozviazaly stužku, složily vrchnák škatule, netrpezlivo odhodily hodvábný papier a vytiahly veniec.

»Ach!« vykrikli všetci odrazu.

»Ach aký úžas! Hrôza!« vykrikovali všetci, keď videli, čo Maruľka drží v roztrasených rukách.

Naozaj to bolo hrozné!

Maruľka vypleštila oči z hrôzy a prekvapenia. Zbledla

väčšmi ako papier a roztrasené pršteky pustily zničený veniec na dlážku.

»Ach, ja nemôžem za to! Ja som to nespravila ! . . .« vládalo ako-tak vysloviť nasmrť omráčené dievčatko, zakrylo si tvár rukami a rozplakalo sa.

Dva telefonické rozhovory.

Ešte pred chvíľou také láskavé, prívetivé, dobrácke tváre, čo sa shrkly okolo Maruľky, sa hneď premenily. Predavači a predavačky dívali sa teraz na Maruľku s odporom a znechutením a práve tak sa dívali aj na hnusný veniec, zafarbený na zeleno. Správca obchodu zrazu prestal byť milý a prívetivý, akým sa zdal Maruľke ešte pred chvíľočkou. Schytil ju za plecía a skríkol, ako len vládol — veď v obchode ešte nebolo kupcov:

»Ach, ty skazené, protivné dievčatisko, chcelo si nás oklamať! Chcelo si nám podhodiť bezcennú vec namiesto objednaného venca. Ach, zato budeš prísne potrestaná. Hneď sem telefonicky zavolám pani Neštovú. Ale možno si to ona zmyslela. Či ťa to ona neposlala?«

Správca sa tak zlostil a tak kričal, že sa na jeho kriky sbehol celý obchod. Niektorí zastávali a ospravedlňovali Maruľku, niektorí ju obviňovali a upodozrievali ešte väčšmi ako správca. Potom prišiel ku skupine vysoký, šedivý pán, Francúz, predavač z dámskeho oddelenia, ktorý bol v obchode zamestnaný skoro celý život a začal pozorne načúvať, rozčúlené slová správce. Položil ruku na čiernu hlavíčku nariekajúceho dievčatka a povedal mu láskavo:

»Presťante plakať, dieťaťko a radšej nám vysvetlite, kto to mohol spraviť?«

Ale či Maruľka mohla niečo vysvetliť? Či vedela, kto jej vyviedol taký zlý žart? V plači mohla povedať len toto:

»Ach, ja som to nespravila . . . Uistujem vás, pán správca, že som nepokazila veniec, nie, nie . . . Nevie, kto to mo-

hol byť... Keby som to bola vedela a videla veniec, či by som ho bola mohla takýto doniesť sem? Som nešťastné dievča, ale nie som klamárka, cigánka... Spýtajte sa pána Rišara, vášho zamestnanca z parížskeho obchodu... Napíšte mu, odpovie vám... Veď ma pozná...

»Pána Rišara, starého René Rišara?« neočakávane sa spýtal Francúz.

»Áno, áno, pozná ma...,« ešte raz v plači potvrdila Maruška.

Šedivý pán pokýval hlavou a nebadane sa vytratil.

Ale o niekoľko minút vo vzdialenom kútiku v obchode, v malej telefonnej búdke už aj pracoval prístroj:

»Haló! Spojte ma, prosím vás, s hostincom »Francúzsko«. Už? Ďakujem. Je tam hostinec »Francúzsko? Je pán v izbe číslo sedemdesiatštyri doma? Nie? Odišli! Teda, prosím vás, povedzte im, keď sa vrátia, aby hneď prišli do obchodného domu »Žorž«. Poviete? Ďakujem.«

Kým sa šedivý Francúz-predavač shováral jedným telefonom, spojil sa rozčúlený správca obchodu iným telefonom s dielňou pani Neštovej a vylieval všetku zlosť a nespokojnosť Evangeline Denisovne.

»Ach, to je nemožné, pani Neštová. Veniec je celkom skazený. Dievča, ktoré ste poslali, chcelo nám podhodiť celkom bezcennú a nepotrebnú vec. Za taký veniec vám nemôžeme zaplatiť. Príďte hneď sem a presvedčíte sa, že vravím pravdu!«

»Čo sa stalo?... Ach, Bože môj, veniec?... Nerozumiem... Hneď prídem...« odpovedala pani Neštová do telefonu.

A medzitým Maruška plakala horúcimi, bezútešnými slzami. V takomto plači ju našla pani Neštová, keď prišla do obchodu.

Hneď bledá, hneď červená pani Neštová schytila jednou rukou škatuľu s nešťastným vencom, druhou rukou schytila prelaknutú Maruľku, ktorá zrazu prestala plakať a upadla do akéhosi mlčanlivého zúfalstva a ťahala ju k východu.

Keď pani Neštová zazrela veniec, celkom sa zhrozila. Bledá, so zaťatými zubmi, s búskajúcimi, okrúhlymi očami, bez slova vyšla z obchodu, sadla si na nájomný koč, postavila si na kolená nešťastnú škatuľu, posadila Maruľku k sebe, úsečne rozkázala pohoničovi, aby sa poponáhľal. Celou cestou nepovedala maličkej spoločníčke ani slovíčka. Len niekoľko metrov pred domom Evangelina Denisovna otvorila napokon ústa a povedala Maruľke, celej zmučenej tým, čo práve prežila:

»Veď ti ja ukážem, dievčatisko, ako kaziť objednávky a podryvať dôveru k mojej dielni! Veď ja ťa naučím, že nikdy nezabudneš...«

Maruľka sa triasla pri týchto slovách ako osika.

Práve vtedy pohonič zastavil kone pri vchode a Evangelina Denisovna prudko strhla Maruľku za ruku, vtiahla ju na schody a odtiaľ na chodbu pred dielňu. Ani si nevšimla pomocníčky a učnice, čo im vybehly v ústrety, len stále tak surovo ťahala Maruľku cez všetky izby a sotila ju do polotmavej kúpeľne pri spálni. Tu pritiahla zlosťou skrívenú tvár ku tvári dievčatka a zasipela zlostne:

»Seď tu do večera. Keď odídu pomocníčky, vyrovnam sa s tebou, ty zlé, škaredé dievčatisko! Uvidíš, čo dostaneš, že si schválne skazila objednávku, ktorú dostala pani!«

Odišla buchnúc dverami a zamkla Maruľku v kúpeľni.

Maličká mučeníčka.

Maruška prežívala strašné hodiny. Hlasy v dielni pomaly tichly. Blížil sa večer. Vonku bola už iste tma.

Ale v temnej kúpeľni, bolo všetko ako prv, nič sa nezmenilo. Pomaličky, po kvapôčkach kvapkala voda z kohútika, čo hrozne rozčuľovalo dievčatko, už aj tak usúžené všetkým, čo sa mu dnes stalo.

Maruška cítila, že ju čaká čosi strašného, hoci sa v ničom neprevinila. Plakať nemohla, veď už dávno vyplakala všetky slzy.

V triaške načúvala zvuky, ktoré došly až do jej väzenia. Tu začula úryvkový hlas Olgy, tu sa zasmiala Zina... Lila čosi vykrikla, kdesi buchly dvere. Iste sa už pomocníčky rozchádzajú domov.

Napokon všetko stíchlo. Ale nie nadtľho. Za dverami kúpeľne ozvaly sa rýchle, ťažké kroky panej... Štukla zámka a dvere sa otvorily dokorán.

Ťažké kvapky potu vystúpily Maruške na čelo. Celú ju striaslo.

Na prahu kúpeľne stála Evangelika Denisovna. Tvár mala zloštnú a bledú ako predtým. Oči jej lietaly, pery sa jej triasly. Vystrela ruku a prudko schytila Marušku.

»Poďme, dievčatko, milučké, dobručké, krásnučké..., vysmievala sa z malej Francúzky, zmučenej strachom a prihovárala sa jej takto naoko láskavo. »Poďme, počtím a pohostím ťa čo najskvostnejšie a najchutnejšie. Budeš spokojná, maličká moja, môžeš byť istá!«

Mykla dievčatkom, vliekla ho temnou chodbou do spálne

a hodila ho na širokú a vysokú posteľ . . . Potom chytró skočila nazad ku dverám, zamkla ich, schytila so stola zrejme vopred prichystaný široký remeň a priskočila k Maruľke.

V tej chvíli sa po celom dome ozval prenikavý výkrik, plný divého zúfalstva a hrôzy.

K Maruľkinmu kriku pripojil sa za dverami iný krik . . . Kričalo tam niekoľko hlasov naraz:

»Pani! Pani! Pani! Otvorte! Hľadajú vás akísi páni! Čakajú v prednej izbe.«

»Čo je?«

Zlostná, srditá Evangelina Denisovna ťažko chápala, čo jej tam za dverami vravely Geňa, Roza a Maša. Hnevala sa, že jej prekazili vyrovnať sa s dievčatkom, odhodila remeň a šla ku dverám.

Ale už ju predbehli. Ktosi pästou búchal do dverí a neznámy hlas kričal na ňu po francúzsky:

»Hneď otvorte, hneď a zaraz otvorte! Lebo bude s vami zle!«

Maruľka začula tento hlas, bol jej akýsi známy, poznávala ho, čo aj bola skoro v bezvedomí. Z posledných síl skočila s postele, tackavo sa rozbehla ku dverám a predbehla paniu.

»Pusťte ma, pusťte ma!« šepkala, ale mocné ruky Evangeliny Denisovny ju schytily za plecia.

Vtedy ktosi poriadne búšil do dverí s vonkajšej strany. Dvere zapukaly. Slabá zámka nevydržala, kľučka vyskočila a dvere sa otvorily.

»Ako sa opovažujete dobýjať sa sem?« oborila sa pani na vchodiacich, ale v tej chvíli zanikly jej slová v zúfalo-radostnom kriku Maruľky, plnom nádeje a oduševnenia. A dievčatko sa ako strela hodilo ku dverám:

»Starý otecko Rišar! Paľko! Milí! Drahí!!!«

Na prahu naozaj stáli starý otecko Rišar so šedivým Francúzom — pomocníkom z obchodu a zpoza dvoch dospelých mužských vykúkala milučká, znepokojená tvárička Paľkova.

Maruľka nevedela, čo robiť od radosti, hodila sa starému pánu Rišarovi do náručia, potom pribehla k Paľkovi a štebotala s ním v rodnej reči pomedzi slzy:

»Starý otecko Rišar! Paľko! Ako ste sa sem dostali?... Milí... Drahí... Paľko, starý otecko, ako ste sem prišli? Ach, Bože, Bože! V takejto chvíli! Vezmite ma chytro odtiaľto. Mučia ma tu, trápia až na smrť... Už to nevydržím, nemôžem... Prišli ste po mňa? Nie je to — sen? Pravda je to?«

A stírpla v objatí starého pána Rišara, ktorý ju zdvihol na ruky.

Ach, aké to byly sladké chvíle! Paľkove ručičky tuho objímaly Maruľku okolo hrdla a milý hlasok malého priateľa šepkal dievčatku do ucha slová, plné lásky a radosti:

»Áno... áno... Odídeme odtiaľto... Vezmeme si ťa so sebou, Maruľka... holubička, dievčatko naše maličké... Veď sme len preto prišli z Paríža... Starý otecko si vzal dovolenku a prišli sme... Hľadali sme ťa všade a nemohli sme ťa nájsť... Už týždeň bývame tu v hostinci, všade ťa hľadáme, každého sa spytujeme... A hľa, dnes napokon, celkom náhodou telefonoval pán Vilé starému oteckovi, že ťa našiel. Všetko sme mu vyrozprávali o tebe, keď nás v hostinci navštívil. Ach, Maruľka, akí sme šťastní, že sme ťa našli... Hneď dnes si ťa odvedieme odtiaľto... A potom pôjdeme do Paríža.«

»Vezmete aj Ivanka?« placho sa opýtalo dievčatko.

»Kto je Ivanko?«

Maruľka im porozprávala.

»Áno, áno, i jeho, i jeho, keď ti je takým priateľom!« zaradoval sa Paľko.

Kým deti takto vrúčne prežívaly radosť zo stretnutia, obidvaja starí páni — pán Rišar a pán Vilé — prísne vytýkali Evangeline Denisovne, že tak surovo zaobchodí s deťmi, vyhrážali sa jej, že všetko oznámia Spolku starostlivosti o mládež.

Pani Neštová sa veľmi preľakla a zrazu bola zbabelá. Ani ju nemohli poznať. Neočakávaný príchod neznámych pánov ju naľakal, teda sa teraz len usmievala, klaňala, prikyvovala, aj sa im zabudla ospravedlniť, prečo chcela potrestať Maruľku.

Potom si pán Rišar odviezol Maruľku do hostinca, kde sa načas ubytoval s vnukom Paľkom.

Pomocníčky a Geňa sa usilovaly nepozrieť na odchádzajúcu Maruľku. Len Maša sa s ňou rozlúčila nežne a s plačom.

Na Maruľkinu prosbu, poslali z hostinca pohľadať Ivanka. Prišiel ešte v ten deň do hostinca, otrhaný, špinavý, ale taký milý, že sa hneď zapáčil obom Parížanom, aj starému oteckovi, aj vnukovi. Privítali ho ako starého priateľa, obliekli ho a nakrmili spolu s Jaškou.

A o niekoľko dní všetci štyria: starý otecko Rišar, Paľko, Maruľka a Ivanko s vernou opičkou odchádzali do ďalekého Francúzska, do Paríža.

Odprevádzali ich len dvaja priatelia: starý, šedivý pán z obchodného domu a kvetinárka Maša.

Bol slnečný februárový deň. Na stanici bolo mnoho ľudí.

A Maruľka sa teraz prvý za celý posledný rok krátkeho života po mamičkinej smrti cítila celkom šťastná a spokojná. Teraz už nebola opustená na svete: mala priateľov — starého otecka Rišara, milého, malého Paľka, smelého

Ivanka a zábavnú Jašku, zavretú v košíčku, lebo nikto z cestujúcich by nebol chcel cestovať s takým nepokojným a nebezpečným cestujúcim.

Ivanko sa usmieval radostným úsmevom a rozmýšľal skoro nahlas:

»Paríž — nie je Petrohrad. Tam je iné podnebie. Tam my s Jaškou nezamrzeme v zime, ak budeme chodiť po uliciach. A aj dobrý pán Rišar nám sľúbil, že nás prichýli u seba a mne nájde miesto učňa v obchode.«

A Ivanko bol práve taký šťastný ako jeho nepravá sestra, Maruška.

Maša-kvetinárka sa rozplakala, ale usmievala sa cez slzy na odchádzajúcu priateľku... Maruška jej zakývala šatôčkou. Vlak sa pohol.

Paľko objal Marušku a díval sa, ako pomaly miznú domy a ulice Petrohradu.

Očami, zahmlenými radostnými slzami dívala sa aj Maruška na tratiaci sa Petrohrad. Spolu s poslednými miznúcimi domami cudzieho mesta postupne mizly aj všetky trampoty, ktoré tu Maruška prežila... Začínal sa jej nový život, radostný, jasný život medzi milovanými priateľmi, v drahej, milej otčine, v rodnom Paríži.

Obsah:

Maruška a jej mama	5
Čo zaviniily jahody	8
Neočakávaná útecha	14
Zľaknutie pani Bernanovej	17
Ťažkosti	19
Nešťastie	22
Malý domček	25
Maruške sa začína nový život	27
Neočakávaný výbuch	30
Tešiteľka	34
Otec Pajsij	36
Nevidaný vták	41
Letec	44
Maruška letí v oblakoch	49
Nebezpečenstvo	51
Uzdravenie	55
Noví známí	58
Nočná udalosť	62
Maruška vyzdravela	65
O tom, čo Maruška najmenej čakala	69
V pustej ulici	73
Udalosti pokračujú	76
Chovanci a chovanice pána Johna	80
Čudný pán	83
Malá prefíkanosť	85
Čo bolo na druhý deň	89
Neprijemné povinnosti	93
Klebeta	98
Útecha	100
Pod mostom	105
Ivancko Žanev a jeho Jaška	107
Maruška uličnou speváčkou	112
Ivankovi chcú vziať Marušku	116
Nedobrovoľné rozlúčenie	121
Dielňa na umelé kvety	125
Výmysel nezbednice Gene	129
Biele ruže	133
Zas Ivancko a Jaška	138
Malá pomocníčka	142
Čo sa stalo na druhý deň	148
Čo sa medzitým stalo v dielni	151
Hrozný objav	155
Dva telefonické rozhovory	159
Maličká mučeníčka	162